

BULLETIN

ODDELENIA DOKUMENTÁCIE, ANALYTIKY A KOMPARATISTIKY
KANCELÁRIE NAJvyššieho súdu Slovenskej republiky

**Druhý rok boja s koronavírusom
v Slovenskej republike
z pohľadu práva**

**Reprodukčné práva
Prehľad judikatúry ESRP**

Súdny systém Švédska

**Poradné stanovisko o právnej úprave odvo-
lania [z funkcie verejného činiteľa]
a o premlčacej dobe a mučení**

**Odôvodnenie rozsudku
Príručka judikatúry k čl. 6 dohovoru**

XI. ročník

ISSN: 2453-7705

1/2022

AKTUALITY

Poradné stanovisko o právnej úprave odvolania [z funkcie verejného činiteľa].....3
Mgr. Barbara Babáková

Poradné stanovisko o premlčacej dobe a mučení....6
Mgr. Barbara Babáková

ČLÁNKY

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva.....9
Mgr. Katarína Drábiková, JUDr. Mária Matisová

Súdny systém Švédska.....24
JUDr. Martina Rosinová

LEGISLATÍVA

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy.....31
Mgr. Zuzana Kuricová, Mgr. Nina Poláková

Z JUDIKATÚRY

Podané predbežné otázky — SD EÚ.....41
Mgr. Nina Poláková

Rozhodnuté predbežné otázky — SD EÚ.....42
Mgr. Branislava Bunčák, Mgr. Nina Poláková

Z rozhodovacej činnosti SD EÚ.....45
JUDr. Tatiana Siranko Kanáliková, PhD.

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast).....54
Mgr. Branislava Bunčák, Mgr. Zuzana Kuricová

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry ESEP.....57
Mgr. Vladimír Benčo, JUDr. Mária Šášiková

Odôvodnenie rozhodnutia

Príručka judikatúry ESEP k čl. 6 dohovoru z trestnoprávného hľadiska.....72
Mgr. Barbara Babáková

Vážené kolegyne, kolegovia, milí čitatelia,

prvé tohtoročné číslo Bulletinu Oddelenia analytiky, dokumentácie a komparatistiky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k Vám prichádza v čase, kedy sú letné dovolenky už v plnom prúde. Napriek tomu veríme, že si nájdete chvíľku a začítate sa do informácií z oblasti európskeho súdnictva a legislatívy, ktoré Vám v tomto čísle prinášame.

V aktualitách sa môžete dočítať o poradných stanoviskách Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré prijal k žiadostiam Najvyššieho správneho súdu Litvy (č. P16-2020-002) a Kasačného súdu Arménska (č. P16-221-001).

V rámci článkov venujúci sa súdnym systémom Vám priblížime súdny systém Švédskeho kráľovstva.

V rubrike venujúcej sa európskej legislatíve Vás oboznámime s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/123 z 25. januára 2022 o posilnenej úlohe Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy a krízového riadenia v oblasti liekov a zdravotníckych pomôcok. Cieľom nariadenia je vytvorenie štruktúrovaného mechanizmu na monitorovanie a rýchle riešenie nedostatku liekov a zdravotníckych pomôcok. Nariadenie nadväzuje na skúsenosti s pandémiou COVID-19, ktorá ukázala, že schopnosť Únie koordinovať prácu v snahe zabezpečiť dostupnosť liekov a zdravotníckych pomôcok a uľahčiť ich vývoj je v súčasnosti obmedzená.

Rekapituláciou protipandemických opatrení a rozhodovacej činnosti v nadväznosti na protipandemické opatrenia za rok 2021 sa venujeme v článku Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva.

Zároveň v pravidelných rubrikách venujúcim sa judikatúre sa môžete oboznámiť s podanými a rozhodnutými predbežnými otázkami, ako aj s rozhodnutiami vnútroštátnych súdov členských štátov EÚ v oblasti správneho súdnictva z databázy JuriFast Združenia štátnych rád a najvyšších správnych súdov EÚ.

V závere bulletinu vám predkladáme prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva na tému Reprodukčné práva a preklad výňatku z Príručky judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 dohovoru z trestnoprávného hľadiska Odôvodnenie rozhodnutia.

Príjemné prežitie letných mesiacov Vám praje

**kolektív Oddelenia dokumentácie, analytiky
a komparatistiky Kancelárie Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky.**

BULLETIN

odborný recenzovaný právnický časopis

Vydáva:

Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
Oddelenie dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Župné námestie 13, 814 90 Bratislava

Vychádza dvakrát ročne v online verzii

Zodpovedný redaktor: Barbara Babáková

Korektúra: Barbara Babáková

Toto číslo vyšlo dňa 18. 07. 2022

ISSN 2453-7705

Názory a postoje vyjadrené v príspevkoch sú názormi ich autorov a nemožno ich považovať za názory Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Poradné stanovisko o právnej úprave odvolania [z funkcie verejného činiteľa]

Ako sme informovali v [Bulletin ODAK](#), 2020, IX. ročník, č. 2 na strane 4, Najvyšší správny súd Litvy sa dňa 5. novembra 2020 obrátil na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) so žiadosťou o vydanie poradného stanoviska podľa Protokolu č. 16 k [Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#) (ďalej len „dohovor“).

Ako sa uvádza v odseku 7 poradného stanoviska č. [P16-2020-002](#), Najvyšší správny súd Litvy položil nasledujúce otázky:

„1. Prekračuje zmluvný štát mieru voľnej úvahy, ktorú mu priznáva článok 3 protokolu č. 1 k dohovoru, ak nezaručuje, že je vnú-

roštátne právo v súlade s medzinárodnými záväzkami vyplývajúcimi z noriem článku 3 protokolu č. 1 k dohovoru, čo má za následok, že osoba odvolaná z funkcie poslanca Snemu v konaní o odvolaní nemôže vykonávať svoje pasívne volebné právo po dobu šiestich rokov? V prípade kladnej odpovede, mohla by takú situáciu odôvodniť zložitost' jestvujúcich okolností, ktoré priamo súvisia s poskytnutím príležitosti, aby zákonodarný orgán zosúladiť vnútroštátne ustanovenia na ústavnoprávnej úrovni s medzinárodnými záväzkami?

2. Aké požiadavky a kritériá vyplývajú z článku 3 protokolu č. 1 k dohovoru, ktoré určujú rozsah

uplatňovania zásady proporcionality, a ktoré by mal vnútroštátny súd zohľadniť a overiť, či sa dodržali v danej spornej situácii? Mali by sa v danej situácii pri posudzovaní proporcionality všeobecného zákazu, ktorý obmedzuje výkon práv stanovených v článku 3 protokolu č. 1 k dohovoru, považovať za rozhodujúce nielen zavedenie lehoty, ale aj okolnosti každého jednotlivého prípadu súvisiace s povahou funkcie, z ktorej osobu odvolali a so skutkom, ktorý viedol ku konaniu o odvolaní?“

Nižšie sa nachádza preklad tlačovej správy, ktorú vydala Kancelária ESLP k predmetnému poradnému stanovisku.

ESLP dnes [8. apríla 2022] jednomyselne odpovedal na žiadosť (č. P16-2020-002) Najvyššieho správneho súdu Litvy o vydanie poradného stanoviska o právnej úprave odvolania [z funkcie verejného činiteľa], záležitosti, ktorá je spornou v prípade prejednávanej na Najvyššom správnom súde Litvy.

ESLP dospel k záveru, že rozhodnutie o tom, či zákaz vykonávať parlamentný mandát prekročil rámec prípustný podľa článku 3 protokolu č. 1 k dohovoru (právo na slobodné voľby), by malo zohľadňovať udalosti, ktoré viedli k odvolaniu [z funkcie] a budúcu pozíciu, o ktorú sa [osoba chce] uchádzať], z pohľadu ústavného systému a demokracie ako celku v dotknutom štáte.

[Protokol č. 16](#) umožňuje najvyšším súdom členských štátov požiadať ESLP o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu, ktorá sa týka výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch. Poradné stanovisko nie je záväzné. Odkedy protokol č. 16 nadobudol účinnosť dňa 1. augusta 2018, ESLP prijal dve iné poradné stanoviská.

POZADIE PRÍPADU A VNÚTROŠTÁTNE KONANIE

Poradné stanovisko, o ktoré požiadal Najvyšší správny súd Litvy, súvisí s prípadom iniciovaným bývalou poslankyňou Snemu (litovského parlamentu), pani N. V., odvolanou [z funkcie] v roku 2014, ktorá chcela kandidovať v parlamentných voľbách v októbri 2020.

Na základe nálezu ústavného súdu zo dňa 3. júna 2014 ju Ústredná volebná komisia (ďalej len „ÚVK“) odmietla zaregistrovať ako kandidátku v predmetných voľbách. Ústavný súd rozhodol, že porušila poslanecký sľub a hrubo porušila ústavu tým, že sa nezúčastnila mnohých zasadnutí Snemu potom, ako utiekla z Litvy, keď sa proti nej začalo viesť trestné konanie. Príslušné

trestné konanie, ktoré stále prebieha, sa začalo viesť v súvislosti s úlohou, ktorú zohrala ako sudkyňa v podrobne sledovanom konaní o zverení dieťaťa do osobnej starostlivosti (už preskúmanom ESLP v rozsudku vo veci [Stankūnaitėová proti Litve](#) z roku 2019, sťažnosť č. 67068/11).

Poradné stanovisko o právnej úprave odvolania [z funkcie verejného činiteľa]

Zamietajúce rozhodnutie ÚVK napadla na najvyššom správnom súde, pričom tvrdila, že ÚVK nevzala do úvahy právnu úpravu odvolania [z funkcie] z hľadiska rozsudku ESELP vo veci [Paksas proti Litve](#) z roku 2011.

V rozsudku vo veci *Paksas* ESELP rozhodol, že trvalá a nezmeniteľná strata spôsobilosti, aby bývalý prezident Litvy po konaní o obžalobe [prezidenta republiky] nadobudol poslanecký mandát v Sneme, bola neprimeraná, v rozpore s článkom 3 protokolu č. 1 k dohovoru.

Výkon rozsudku vo veci *Paksas* stále prebieha pred Výborom ministrov, výkonným orgánom Rady Európy, pre ťažkosti v rámci postupu novelizácie ústavy, pokiaľ ide o odvolanie [z funkcie].

Najvyšší správny súd svojimi otázkami žiada ESELP o usmernenie, ako posúdiť zlučiteľnosť zákona o odvolaní [z funkcie] tak, ako sa v súčasnosti uplatňuje, s článkom 3 protokolu č. 1 k dohovoru.

POSTUP

Žiadosť o vydanie poradného stanoviska bola podaná 5. novembra 2020. Porota [piatich sudcov] veľkej komory ju dňa 25. januára 2021 prijala [na preskúmanie]. Veľká komora bola ustanovená dňa 27. januára 2021 v súlade s pravidlom č. 24 ods. 2 písm. h) Rokovacieho poriadku ESELP.

Predseda veľkej komory vyzval litovskú vládu a Komisára Rady Európy pre ľudské práva, aby

do 22. februára 2021 predložili svoje písomné vyjadrenia. Táto lehota bola neskôr predĺžená do 1. marca 2021.

NÁZOR ESELP

Po prvé, ESELP mal za to, že bola nastolená otázka, či dopad zákažu na osobnú situáciu pani N. V. prekročil rámec prípustný podľa článku 3 protokolu č. 1 k dohovoru.

Okrem toho sa domnieval, že sa od neho žiada usmernenie ohľadne kritérií, ktoré sa majú použiť pri posudzovaní danej otázky bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek legislatívne iniciatívy prijaté Snemom s cieľom napraviť to, že sa nevykonával rozsudok vo veci *Paksas*.

ESELP bol toho názoru, že príslušné kritériá by mali byť objektívnej povahy a transparentným spôsobom zohľadňovať okolnosti viažuce sa nielen na udalosti, ktoré viedli k odvolaniu dotknutej osoby, ale aj, a predovšetkým, na funkciu, ktorú by chcela daná osoba vykonávať v budúcnosti. A to preto, že účelom odvolania [z funkcie] a následného zákazu nie je len uložiť dotknutej osobe ďalšiu sankciu, ale [aj] chrániť parlamentné inštitúcie.

Navyše, také kritériá by mali byť identifikované najmä z hľadiska požiadaviek na riadne fungovanie inštitúcie, členom ktorej sa daná osoba chcela stať, a samozrejme z hľadiska ústavného systému a demokracie ako celku v dotknutom štáte.

Napokon, berúc do úvahy nedávny vývoj v rámci postupu ¹ novelizácie ústavy a obmedzenia, obsiahnuté v systéme poradných stanovísk podľa protokolu č. 16 k dohovoru, ESELP nepovažoval za vhodné odpovedať na otázku, či by mal najvyšší správny súd zohľadniť ťažkosti, s ktorými sa litovské orgány stretli pri výkone rozsudku vo veci *Paksas*.

Celkovo, ESELP prijal nasledujúce stanovisko:

„Kritériá relevantné pre posúdenie toho, či zákaz vykonávať poslanecký mandát [ktorý sa uložil] v konaní o odvolaní [z funkcie] prekročil rámec prípustný podľa článku 3 protokolu č. 1, alebo nie, by mali byť objektívnej povahy a umožňovať, aby sa transparentným spôsobom zohľadnili relevantné okolnosti viažuce sa nielen na udalosti, ktoré viedli k odvolaniu dotknutej osoby, ale aj, a predovšetkým, na funkciu, ktorú má daná osoba záujem vykonávať v budúcnosti. Mali by byť preto identifikované najmä z hľadiska požiadaviek na riadne fungovanie inštitúcie, členom ktorej má daná osoba záujem stať sa, a samozrejme z hľadiska ústavného systému a demokracie ako celku v dotknutom štáte.“

* * * * *

[Protokol č. 16](#) oprávňuje najvyššie súdy určené členským štátom, ktorý protokol ratifikoval, požiadať o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu týkajúcej sa výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch.

Poradné stanovisko o právnej úprave odvolania [z funkcie verejného činiteľa]

Cieľom protokol č. 16 je upevniť súčinnosť medzi ESLP a vnútroštátnymi orgánmi, a tým posilniť realizáciu práv a slobôd vyplývajúcich z dohovoru na strane dožadujúceho súdu pri rozhodovaní vo veci, ktorou sa zaoberá.

O vydanie poradného stanoviska možno požiadať iba vo veci, ktorou sa vnútroštátny súd zaoberá. Je na zvážení ESLP, či žiadosť prijme [na preskúmanie] alebo odmietne. O prijatí žiadosti rozhoduje porota piatich sudcov [veľkej komory], pričom uvedie dôvody pre prípadné odmietnutie.

Poradné stanovisko vydané veľkou komorou nie je záväzné. Porota [piatich sudcov] a veľká komora pozostávajú *ex officio* zo sudcu zvoleného za Vysokú zmluvnú stranu, pod ktorú patrí dožadujúci súd. Sudca má právo pripojiť svoje vlastné stanovisko.

Od kedy protokol č. 16 nadobudol účinnosť dňa 1. augusta 2018, ESLP prijal dve iné poradné stanoviská. Francúzsko podalo prvú žiadosť v októbri 2018 a ESLP prijal [stanovisko](#) o právach súvisiacich s náhradným materstvom v apríli 2019 [viac sa dočítate na strane 3 v [Bulletin ODAK](#), 2019, VIII. ročník, č. 1]. Arménsko podalo druhú žiadosť v auguste 2019 týkajúcu sa paragrafu trestného zákona, ktorý sankcionoval rozvrat ústavného zriadenia, a ESLP prijal [stanovisko](#) v máji 2020 [viac sa dočítate na strane 3 v [Bulletin ODAK](#), 2020, IX. Ročník, č. 1].

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Poznámky:

1 Snem predbežne hlasoval v prospech novelizácie ústavy, berúc do úvahy rozsudok vo veci *Paksas* a príslušný návrh novely bol zaradený do druhého čítania v rámci jarného zasadnutia Snemu v roku 2022.

Zdroj:

Advisory opinion concerning impeachment legislation – Press Release [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2022 [cit. 2022-04-26]. Dostupné na internete: <<https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=003-7306483-9963934&filename=Advisory%20opinion%20P16-2020-02%20Lithuania%20-%20impeachment%20legislation.pdf>>.

Poradné stanovisko o premlčacej dobe a mučení

Ako sme informovali v [Bulletin ODAK](#), 2021, X. ročník, č. 1 na strane 5, Kasačný súd Arménska sa dňa 11. marca 2021 obrátil na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) so žiadosťou o vydanie poradného stanoviska podľa Protokolu č. 16 k [Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#) (ďalej len „dohovor“).

Ako sa uvádza v odseku 10 poradného stanoviska č. [P16-2021-001](#), Kasačný súd Arménska položil nasledujúcu otázku:

„Bolo by neuplatnenie premlčania trestného stíhania za mučenie alebo akékoľvek iné porovnateľné trestné činy na základe odvolania sa na medzinárodnoprávne zdroje v súlade s člán-

kom 7 dohovoru, ak vnútroštátne právo neustanovuje požiadavku, aby sa neuplatnilo premlčanie trestného stíhania?“

Nižšie sa nachádza preklad tlačovej správy, ktorú vydala Kancelária ESLP k predmetnému poradnému stanovisku.

ESLP dnes [26. apríla 2022] jednomyseľne prijal stanovisko ako odpoveď na žiadosť (č. P16-221-001) Kasačného súdu Arménska o vydanie poradného stanoviska.

ESLP dospel k záveru, že článok 7 bráni tomu, aby sa obnovilo trestné stíhanie vo vzťahu k premlčanému trestnému činu.

Konkrétne, pokiaľ ide o vec spornú pred arménskymi súdmi, bolo na vnútroštátnych súdoch, aby rozhodli, či existoval dostatočne jasný a predvídateľný právny základ v zmysle článku 7 dohovoru (uloženie trestu výlučne na základe zákona) na to, aby sa sporný trestný čin nepovažoval za premlčaný podľa noriem medzinárodného práva právne účinných vo vnútroštátnom právnom poriadku.

[Protokol č. 16](#) umožňuje najvyšším súdom členských štátov požiadať ESLP o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu, ktorá sa týka výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch. Poradné stanovisko nie je záväzné. Od kedy protokol č. 16 nadobudol účinnosť dňa 1. augusta 2018, ESLP prijal tri iné poradné stanoviská.

Právne zhrnutie prípadu bude dostupné v databáze HUDOC ESLP ([odkaz](#)).

POZADIE PRÍPADU A VNÚTROŠTÁTNE KONANIE

Poradné stanovisko, o ktoré požiadal Kasačný súd Arménska, súvisí s výkonom rozsudku vo veci [Virabyan proti Arménsku](#) (prípád č. 40094/05) prijatého ESLP v roku 2012, v ktorom ESLP označil zlé zaobchádzanie so sťažovateľom počas zaistenia na polícii v roku 2004 za „mučenie“. Po prijatí rozsudku bolo v roku 2016 začaté trestné stíhanie proti dvom príslušníkom policajného zboru, ktoré ale bolo o desať mesiacov neskôr zastavené pre premlčanie.

Trestná vec bola koncom roku 2017 opätovne otvorená, keď prokurátor zistil, že vyšetrovateľ nepreskúmal možnosť zastaviť konanie v kontexte medzinárodného práva, a to vrátane požiadaviek článku 3 dohovoru (zákaz mučenia/neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania). Vo februári 2019 prvostupňový súd vyhlásil oboch príslušníkov policajného zboru za vinných v súvislosti s prekročením právomoci spolu s použitím násillia, ale oslobodil ich od „trestnej zodpovednosti“, a teda od potrestania tým, že aplikoval premlčaciu

dobu stanovenú v trestnom zákone. Potom, ako sa prokurátor i obvinení odvolali, odvolací súd dňa 4. júla 2019 rozsudok potvrdil.

Dňa 30. augusta 2019 prokurátor podal dovolanie, pričom okrem iného tvrdil, že článok 3 dohovoru zakazuje, aby sa pri mučení uplatnila premlčacia doba. Tvrdil najmä, že je potrebné určiť, či existuje absolútny zákaz uplatňovať premlčaciu dobu v prípade mučenia a iných foriem zlého zaobchádzania, vzhľadom na rozhodovaciu činnosť ESLP a Výboru OSN proti mučeniu.

Poradné stanovisko o premlčacej dobe a mučení

Dňa 27. januára 2021 kasačný súd dospel k záveru, že na to, aby rozhodol o dovolaní potreboval od ESLP poradné stanovisko, ktoré by zohľadnilo, na jednej strane, právne normy o zákaze mučenia a požiadavke trestať také konanie vypracované ESLP a inými medzinárodnými inštitúciami a, na strane druhej, dôležitosť dodržiavania požiadaviek článku 7 dohovoru (uloženie trestu výlučne na základe zákona).

POSTUP

Žiadosť o vydanie poradného stanoviska bola podaná 11. marca 2021. Porota [piatich sudcov] veľkej komory ju dňa 10. mája 2021 prijala [na preskúmanie]. Veľká komora bola ustanovená dňa 12. mája v súlade s pravidlom č. 24 ods. 2 písm. h) Rokovacieho poriadku ESLP.

Predseda veľkej komory vyzval strany vnútroštátneho konania pred arménskym kasačným súdom, a to generálnu prokuratúru a dvoch obvinených v príslušnej trestnej veci, aby do 2. júla 2021 predložili písomné vyjadrenia.

Je to [už] druhýkrát, čo Arménsko požiadalo o vydanie poradného stanoviska podľa protokolu č. 16 k dohovoru. Arménsky ústavný súd podal žiadosť v auguste 2019 a ESLP prijal [stanovisko](#) v máji 2020.

NÁZOR ESLP

Po prvé, ESLP zdôraznil, že jadrom problému bolo, že prvostupňový súd konštatoval, že obvinení spáchali násilný trestný čin, ale oslobodil ich od trestnej zod-

povednosti na základe desaťročnej premlčacej doby. Kasačný súd ESLP požiadal, aby objasnil, či by bolo v súlade s právami obvineného v zmysle článku 7 dohovoru, ak by vnútroštátne súdy podľa medzinárodného práva, a to vrátane článku 3 dohovoru, o zákaze mučenia a iných foriem zlého zaobchádzania a o požiadavke trestať také konanie neuplatnili premlčaciu dobu, ktorá sa na vec vzťahuje.

Pokiaľ ide o článok 3, ESLP zopakoval, že podľa svojej judikatúry by prietahy v konaní, ktoré možno pripísať nečinnosti orgánov, a ktoré vedú k uplynutiu premlčacej doby, mohli znamenať porušenie dohovoru. Navyše, štát je podľa článku 3 povinný zaviesť trestný čin mučenia. ESLP uviedol, že premlčacia doba vzťahujúca sa na trestné činy mučenia „*nevyhovovala judikature týkajúcej sa mučenia alebo iného zlého zaobchádzania*“.

Bolo by však neprijateľné, aby arménske orgány kompenzovali to, že mučenie v zmysle článku 3 riadne nevyšetřili, na úkor záruk článku 7, z ktorých jednou je, že trestné právo sa nesmie vykladať extenzívne v neprospech obvineného. Nie je daná povinnosť oživiť [plynutie] premlčacej doby.

Čo sa týka článku 7, ESLP zopakoval, že zásada uloženia trestu výlučne na základe zákona je základom právneho štátu. Trestné činy a tresty museli byť jasne definované a nebolo prípustné sa od nich odchýliť a účinky príslušného práva a výslednej rozhodovacej praxe museli byť dostatočne predvídateľné. Čiastočne bolo úlohou súdov rozptýliť pretrvávajúce výkladové pochybnos-

ti, čo viedlo k postupnému objasneniu. ESLP poznamenal, že premlčacie doby prispeli k právnej istote a právoplatnosti a pomohli predchádzať zneužívaniu práv obvineného. ESLP zdôraznil, že vo svojej rozhodovacej praxi konštatoval, že došlo k porušeniu [ustanovení dohovoru] po odsúdeniach za premlčané trestné činy.

Celkovo, ESLP prijal nasledujúce stanovisko:

„Ak trestný čin podľa vnútroštátneho práva podlieha premlčaniu a premlčacia doba už uplynula, článok 7 dohovoru bráni tomu, aby sa obnovilo [trestné] stíhanie vo vzťahu k takému činu. Je v prvom rade na vnútroštátnych súdoch, aby rozhodli, či normy medzinárodného práva právne účinné vo vnútroštátnom právnom poriadku môžu tvoriť dostatočne jasný a predvídateľný právny základ v zmysle článku 7 dohovoru na to, aby sa dospelo k záveru, že predmetný trestný čin nepodliehal premlčaniu.“

* * * * *

Cieľom [protokolu č. 16](#) je upevniť súčinnosť medzi ESLP a vnútroštátnymi orgánmi, a tým posilniť realizáciu práv a slobôd vyplývajúcich z dohovoru na strane dožadujúceho súdu pri rozhodovaní vo veci, ktorou sa zaoberá.

Protokol č. 16 oprávňuje najvyššie súdy určené členským štátom, ktorý protokol ratifikoval, požiadať o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu týkajúcej sa výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch.

Poradné stanovisko o premlčacej dobe a mučení

O vydanie poradného stanoviska možno požiadať iba vo veci, ktorou sa vnútroštátny súd zaoberá. Je na zvážení ESLP, či žiadosť prijme [na preskúmanie] alebo odmietne. O prijatí žiadosti rozhoduje porota piatich sudcov [veľkej komory], pričom uvedie dôvody pre prípadné odmietnutie.

Poradné stanovisko vydané veľkou komorou nie je záväzné. Porota [piatich sudcov] a veľká komora pozostávajú *ex officio* zo sudcu zvoleného za Vysokú zmluvnú stranu, pod ktorú patrí dožadujúci súd. Sudca má právo pripojiť svoje vlastné stanovisko.

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Zdroj:

Advisory opinion concerning the statute of limitations and torture – Press Release [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2022 [cit. 2022-04-28]. Dostupné na internete: <<https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=003-7319719-9984974&filename=Advisory%20opinion%20P16-2021-001%20Armenia%20-%20the%20statute%20of%20limitations%20in%20cases%20of%20torture.pdf>>.

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

Celosvetová pandémia koronavírusu SARS-CoV-2 vstúpila do tretieho roka svojho trvania, pričom má naďalej zásadný vplyv na fungovanie všetkých oblastí spoločnosti - vrátane správy vecí verejných a právneho poriadku. V nadväznosti na článok publikovaný v [Bulletin ODAK](#) č. 1/2021 prinášame príspevok, ktorého cieľom je zrekapitulovať rok 2021, druhý rok boja Slovenskej republiky s pandémiou, z pohľadu práva – konkrétne venovať sa vybraným aspektom prijímaných protipandemických opatrení a ich prípadnej odozve v rozhodovacej činnosti súdov a v činnosti ďalších orgánov ochrany práva.

POKRAČOVANIE BOJA S KORONAVÍRUSOM V ROKU 2021 (DRUHÁ A TRETIA VLNA)

Na úvod je potrebné poznamenať, že obdobie tzv. druhej vlny pandémie na území Slovenskej republiky na účely tohto článku zodpovedá približne prvému polroku 2021 a obdobie tretej vlny druhému polroku 2021. ^[1]

Pripomeňme si, že právnym základom prijímania protipandemických opatrení je [Ústava Slovenskej republiky](#) (ďalej len „ústava“), najmä čl. 2 ods. 2; čl. 13 ods. 4; čl. 16 ods. 1, čl. 23 ods. 3, čl. 24 ods. 4 a čl. 28 ods. 2; ústavný [zákon o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu](#) ^[2] (ďalej len „ústavný zákon o bezpečnosti štátu“); potom najmä [zákon o civilnej ochrane obyvateľstva](#) ^[3] (ďalej len „zákon o civilnej ochrane“); zákon [o riadení štátu v krízových situáciách](#)

[mimo času vojny a vojnového stavu](#) ^[4] a [zákon o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia](#) ^[5] (ďalej len „zákon o ochrane verejného zdravia“). V priebehu pandémie koronavírusu sa na našom území uplatňujú konkrétne dva „krízové režimy“ – mimoriadna situácia a núdzový stav. Mimoriadna situácia bola vyhlásená vládou Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) na začiatku pandémie ^[6] (s platnosťou odo dňa 12. marca 2020) a dosiaľ nepretržite trvá. ^[7] Rovnako vláda disponuje právomocou rozhodnúť o vyhlásení a skončení núdzového stavu; pričom Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) patrí právomoc preskúmať súlad vyhlásenia núdzového stavu s ústavou a ústavným zákonom. ^[8]

Od novely ústavného zákona o bezpečnosti štátu účinnej odo dňa 29. decembra 2020, ^[9] núdzový stav možno vyhlásiť v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas, najdlhšie na 90 dní. Núdzový stav vyhlásený z dôvodu ohrozenia života a zdravia osôb v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie možno v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas predĺžiť najviac o ďalších 40 dní, a to aj opakovane. S takýmto predĺžením núdzového stavu musí vysloviť súhlas Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“), a to do 20 dní od prvého dňa predĺženého núdzového stavu. Súhlas národnej rady je potrebný aj v prípade opätovného vyhlásenia núdzového stavu, ak od skončenia predchádzajúceho núdzového stavu vyhláseného z tých istých dôvodov neuplynulo 90 dní. ^[10] Dodatočný súhlas národnej rady s predĺžením núdzového

stavu bol zavedený s cieľom vytvoriť tzv. ústavnú poisťku. ^[11]

Novela ústavného zákona o bezpečnosti štátu bola prijatá v skrátenom legislatívnom konaní, aby bolo možné (opätovne) predĺžiť núdzový stav vyhlásený od 1. októbra 2020. ^[12] Tento núdzový stav bol predĺžený spolu päťkrát ^[13] a celkovo trval vyše sedem mesiacov; skončil sa uplynutím 14. mája 2021. ^[14] Počas tohto obdobia raz ústavný súd preskúmal súlad núdzového stavu s ústavou. K predĺženiu núdzového stavu na základe novej ústavnoprávnej úpravy došlo nasledujúcimi aktmi:

- **uznesením vlády č. 807 z 29. decembra 2020** (vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [427/2020](#) Z. z.; predĺženie núdzového stavu na obdobie 40 dní; národná rada udelila súhlas uznesením č. 519 z 12. januára 2021 vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [4/2021](#) Z. z.),
- **uznesením vlády č. 77 z 5. februára 2021** (vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [49/2021](#) Z. z.; opakované predĺženie núdzového stavu na obdobie 40 dní s účinnosťou od 8. februára 2021; národná rada udelila súhlas uznesením č. 607 z 26. februára 2021 vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [92/2021](#) Z. z.),
- **uznesením vlády č. 160 zo 17. marca 2021** (vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [104/2021](#) Z. z.; opakované predĺženie núdzového stavu na obdobie 40 dní s účinnosťou od 20. marca 2021; národná rada udelila súhlas uznesením č. 696

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

z 1. apríla 2021 vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [123/2021](#) Z. z.) (ďalej len “uznesenie vlády č. 160”), ¹⁵

- **uznesením vlády č. 215 z 26. apríla 2021** (vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [160/2021](#) Z. z.; opakované predĺženie núdzového stavu na obdobie 30 dní s účinnosťou od 29. apríla 2021). ¹⁶

Uznesením vlády číslo 260 zo 14. mája 2021 (vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [175/2021](#) Z. z.) bol núdzový stav vyhlásený uznesením vlády č. 587 z 30. septembra 2020 ukončený uplynutím 14. mája 2021.

Tak ako v roku 2020, aj v roku 2021 sa epidemiologická situácia na Slovensku v letných mesiacoch zlepšila. Nástup tretej vlny sme zaznamenali v júli 2021. ¹⁷ Núdzový stav bol opäť vyhlásený od 25. novembra 2021, ¹⁸ a to na 90 dní. Skončil sa uplynutím tejto doby, t. j. uplynutím 22. februára 2022.

Počas núdzového stavu môže dôjsť k obmedzeniu taxatívne vymedzených základných práv a slobôd v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas. ¹⁹ Aj v roku 2021 predstavoval právny režim núdzového stavu základ jednak pre prijímanie opatrení smerujúcich najmä k zníženiu mobility obyvateľov, jednak opatrení hospodárskej mobilizácie.

V priebehu obdobia zlepšenia pandemickej situácie zoslabla potreba opatrení na zníženie mobility obyvateľov (ktorými sa v podstatnej miere zasahuje do ich základných práv a slobôd),

podľa vlády však pri riadení boja s pandemiou naďalej pretrvávala potreba disponovať možnosťou zachovať a prijímať opatrenia hospodárskej mobilizácie. Vzhľadom na to bol zákon o hospodárskej mobilizácii ²⁰ s účinnosťou od 14. mája 2021 novelizovaný ²¹ tak, aby bolo možné prijímať niektoré opatrenia hospodárskej mobilizácie nielen v núdzovom stave, ale aj v mimoriadnej situácii. ²² Ide napríklad o organizáciu výroby a organizáciu služieb alebo použitie štátnych hmotných rezerv. Novelizácia sa nedotkla organizácie dodávok životne dôležitých tovarov a ich predaja s využitím mimoriadnych regulačných opatrení či ochrany životne dôležitých zdrojov a ochrany objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov; tieto opatrenia sa naďalej môžu realizovať len v núdzovom stave (prípadne vo výnimočnom stave). ²³ Takisto uloženie pracovnej povinnosti bolo aj po tejto zmene právnej úpravy podmienené existenciou núdzového stavu (resp. výnimočného stavu). Ďalšou novelou zákona o hospodárskej mobilizácii z novembra 2021 ²⁴ sa však napokon umožnilo, aby mohla vláda nariadiť pracovnú povinnosť aj v čase mimoriadnej situácie. Na vykonanie príslušných opatrení hospodárskej mobilizácie a o ich financovaní vláda vydáva na návrh Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky nariadenia, ktoré sa uverejňujú v Zbierke zákonov. ²⁵

Opatrenia proti šíreniu koronavírusu (opatrenia na zníženie mobility obyvateľstva) prijímané v druhej a tretej vlne mali podobný charakter ako tie, ktoré sa prijímali v roku 2020. O tomto type opatrení vláda rozhodovala

uzneseniami, ktoré boli tiež uverejňované v Zbierke zákonov. ²⁶ Niektoré opatrenia realizované v roku 2020 sa v roku 2021 v rovnakom rozsahu už neuplatnili; napr. povinná štátna karanténa, obnovenie kontroly vnútorných hraníc v schengenskom priestore, povinné celoplošné testovanie. ²⁷

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚVZ SR”) a regionálne úrady verejného zdravotníctva (ďalej len „R ÚVZ”) nariadili v rámci svojej územnej pôsobnosti opatrenia pri ohrození verejného zdravia formou vyhlášok, všeobecne záväzných právnych predpisov publikovaných vo [Vestníku vlády Slovenskej republiky](#). Niektoré z nich boli napadnuté na ústavnom súde. ²⁸

„LOCKDOWN“

Hoci sa pojem „lockdown“ za vyše dva roky pandémie vžil ako označenie striktných protipandemických opatrení, ktorými sa dosahuje zníženie mobility obyvateľstva, stále nejde o pojem legálne definovaný. Pokiaľ ho na účely tohto článku spojíme so zákazom vychádzania, prípadne so zákazom vychádzania a zákazom zhromažďovania, počas trvania núdzového stavu v roku 2021 sa rozsah zákazov a obmedzení upravoval pomerne často, a to v korelácii s vývojom pandemickej situácie. Zákaz vychádzania s rôznymi podmienkami a výnimkami trval v roku 2021 v druhej vlne do 14. mája 2021 a v tretej vlne od 25. novembra 2021. Súčasťou opatrení boli napríklad aj odporúčania obmedziť osobné stretávanie sa a uprednos-

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

tnenie diaľkových foriem komunikácie, odporúčanie umožniť zamestnancom vykonávať prácu z domu, či zákaz cestovať do zahraničia na rekreáciu.

Pri prijímaní opatrení sa zohľadňovali aj regionálne rozdiely v pandemickej situácii a rozsah opatrení sa v niektorých prípadoch diferencoval podľa menších územných celkov, konkrétne okresov. Prijímané opatrenia, ich podmienky, rozsah ich pôsobnosti, výnimky a zmeny (aktualizácie) boli predmetom najmä nasledovných uznesení vlády:

- **uznesenie vlády č. 808 z 31. decembra 2020** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [453/2020 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 1 zo 6. januára 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [1/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 30 zo 17. januára 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [8/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 44 z 20. januára 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [14/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 64 z 1. februára 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [38/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 77 z 5. februára 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [49/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 88 z 13. februára 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [64/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 123 z 28. februára 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [94/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 160 zo 17. marca 2021** (vyhlá-

sené v Zbierke zákonov pod č. [104/2021 Z. z.](#)),

- **uznesenie vlády č. 169 z 24. marca 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [109/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 176 z 31. marca 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [116/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 203 zo 16. apríla 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [138/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 214 z 21. apríla 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [142/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 215 z 26. apríla 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [160/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 229 z 28. apríla 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [164/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 255 z 12. mája 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [174/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 260 zo 14. mája 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [175/2021 Z. z.](#)) – skončenie núdzového stavu vyhláseného uznesením vlády SR č. 587 z 30. septembra 2020 a zrušenie uložených obmedzení,
- **uznesenie vlády č. 695 z 24. novembra 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [428/2021 Z. z.](#)) – vyhlásenie núdzového stavu, zákaz vychádzania, zákaz zhromažďovania nad šesť osôb,
- **uznesenie vlády č. 735 z 8. decembra 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [465/2021 Z. z.](#)),

- **uznesenie vlády č. 772 zo 14. decembra 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [476/2021 Z. z.](#)),
- **uznesenie vlády č. 788 z 22. decembra 2021** (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [515/2021 Z. z.](#)).

Ako nástroj, ktorý má umožňovať predvídateľné nastavenie opatrení, zohľadňujúc pritom aj regionálne rozdiely v pandemickej situácii v rámci územia Slovenskej republiky, slúžil metodický dokument Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo zdravotníctva“) s názvom COVID AUTOMAT – Alert systém pre monitorovanie vývoja epidémie a prijímanie protiepidemických opatrení v závislosti od intenzity šírenia SARS-CoV-2 (Covid-19) (ďalej len “COVID AUTOMAT”). ^[29] Jeho aktualizáciu (verziu v1.4 z 2. februára 2021) schválila vláda uznesením č. 75 z 2. februára 2021; ^[30] pričom v roku 2021 bol následne aktualizovaný viackrát. Vláda uznesením z 5. februára 2021 ^[31] vyhlásila mapu okresov podľa aktuálnej rizikovosti s ohľadom na šírenie ochorenia COVID-19, t. j. schválila rozdelenie okresov podľa stupňov varovania. Následne na pravidelnej (prakticky týždennej) báze uzneseniami schvaľovala v súlade s COVID AUTOMATOM aktualizácie mapy okresov podľa rizikovosti. ^[32]

Materiálom, ktorým sa nastavili pravidlá výkonu kontrol protiepidemických povinností na vonkajších a vnútorných hraniciach Slovenskej republiky zo strany Policajného zboru, je Alert systém pre prijímanie protiepidemických opatrení na vnútorných hraniciach

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

Slovenskej republiky (covid automat – hranica). Vláda ho schválila uznesením č. 386 z 30. júna 2021. ^[33] O určení príslušných stupňov na základe tohto systému rozhodla ďalej uznesením č. 406 zo 7. júla 2021 a uznesením č. 527 zo 16. septembra 2021. ^[34]

Ďalším z metodických dokumentov je CESTOVNÝ SEMAFOR Systém pre epidemiologickú kontrolu hraníc, na základe ktorého vláda uzneseniami č. 346 zo 16. júna 2021 a č. 362 z 23. júna 2021 ^[35] rozhodla o rozdelení krajín sveta podľa aktuálnej rizikovosti s ohľadom na ich národnú epidemiologickú situáciu.

OČKOVANIE

Na prelome rokov 2020 a 2021 sa významným prostriedkom boja s pandemiou stalo očkovanie proti ochoreniu COVID-19 (ďalej len „očkovanie“). Predstavuje predovšetkým medicínsky nástroj a v kontexte tohto článku ho nemožno označiť ako opatrenie z právneho hľadiska, nakoľko absolvovanie očkovania nebolo v sledovanom období do právneho poriadku ustanovené ako povinnosť. Napriek tomu problematika očkovania obsahuje viaceré – a pomerne zaujímavé – právne aspekty.

Na začiatku roka 2021 bol prístup (nielen) obyvateľov Slovenskej republiky k očkovaniu limitovaný a podmienený dostupnosťou nových vakcín proti ochoreniu COVID-19 na trhu (v celosvetovom meradle). Prvotný postup pri realizácii vakcinácie určovala Národná stratégia očkovania proti ochoreniu COVID-19 v podmienkach Slovenskej repub-

liky, ^[36] vytvorená ministerstvom zdravotníctva, ktorá určovala zásady tzv. prioritizácie. Prioritné skupiny realizácie vakcinácie boli určené podľa povahy profesií (napr. zdravotnícki pracovníci, zamestnanci domovov sociálnych služieb, zamestnanci tzv. kritickej infraštruktúry štátu) a na základe veku a zdravotného stavu (napr. pacienti nad 65 rokov, chronicky chorí pacienti). Vakcinácia prebiehala podľa určeného poradia skupín (ktorého podmienky sa priebežne menili) predovšetkým v prvej polovici roka 2021, následne sa očkovanie sprístupnilo všetkým záujemcom.

S odstupom času je už možné vyhodnotiť, že v Slovenskej republike pomerne veľká časť obyvateľstva v roku 2021 nevyužila možnosť dať sa zaočkovať proti ochoreniu COVID-19. ^[37] Štátne orgány v určitých obdobiach pristúpili k zavádzaniu prísnejších opatrení pre nezaočkované osoby a miernejších podmienok pre zaočkované osoby. V tejto súvislosti v časti spoločnosti zaznievali námiety voči potenciálnej diskriminácii. ^[38]

V teoretickej rovine zostala otázka povinného očkovania, nad zavedením ktorého sa uvažovalo, opäť najmä vo vzťahu k vybraným profesiám či vekovým kategóriám obyvateľstva, napokon však k nemu štát v sledovanom období nepristúpil. Právne aspekty (predovšetkým ľudskoprávne východiská) otázky povinného očkovania rozobralo napríklad ministerstvo zdravotníctva v súčinnosti s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky v analýze ^[39] vypracovanej na základe úlohy uloženej uznesením vlády č. 736 z 8. decembra 2021.

V neposlednom rade, právnou problematikou dôležitou pre prax, a teda aj pre potenciálnu rozhodovaciu činnosť súdov, je otázka zodpovednosti za škodu spôsobenú podaním očkovacej látky proti ochoreniu COVID-19. Vo všeobecnosti, objektívnu zodpovednosť za škodu spôsobenú podaním očkovacej látky nesie poskytovateľ zdravotnej starostlivosti. Avšak, vzhľadom na špecifické okolnosti aktuálnej situácie, zodpovednosť za škodu spôsobenú podaním očkovacej látky proti ochoreniu COVID-19 na seba napokon postupne prevzal štát.

Koncom marca 2021 štát na základe novely ^[40] zákona o liekoch a zdravotníckych pomôckach ^[41] (ďalej len „zákon o liekoch“) prevzal časť objektívnej zodpovednosti za prípadné škody na zdraví a na živote, spôsobené výlučne okolnosťami majúcimi pôvod v použitej neregistrovanej vakcíne. ^[42]

Ďalšou novelou ^[43] zákona o liekoch z decembra 2021 došlo k rozšíreniu zodpovednosti štátu za škodu – a to na škodu spôsobenú použitím všetkých vakcín proti ochoreniu COVID-19. Podľa ustanovenia § 143j ods. 7 zákona o liekoch v znení účinnom od 1. januára 2022, za škodu na živote a zdraví spôsobenú od 26. decembra 2020 ^[44] okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe podanej očkovacej látky, ktorej terapeutické použitie pre skupinu pacientov povolilo počas krízovej situácie vyhlásenej v súvislosti s ohrozením verejného zdravia z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2 na území Slovenskej republiky ministerstvo

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

zdravotníctva podľa § 46 ods. 4, alebo očkovacej látky proti ochoreniu COVID-19 spôsobenému koronavírusom SARS-CoV-2, ktorá je predmetom ďalšieho monitorovania podľa osobitného predpisu, zodpovedá štát, v ktorého mene koná ministerstvo zdravotníctva. Ustanovenie osobitného predpisu (§ 421a Občianskeho zákonníka) sa nepoužije. Podľa ust. ods. 8, tejto zodpovednosti sa nemožno zbaviť.

ĎALŠIE OPATRENIA

Rok 2021 sa, tak ako rok 2020, vyznačoval dynamickými zmenami a veľkým objemom legislatívy. Okrem prijímania nových *ad hoc* predpisov obsahujúcich opatrenia sa viackrát v súvislosti s pandémiou novelizovali rôzne zákony ⁴⁵ a tiež zákony prijaté v roku 2020 pre riešenie pandemickej situácie v rámci jednotlivých rezortov; v rezorte justície to bol napríklad zákon o mimoriadnych opatreniach v justícii. ⁴⁶ Ďalšiu veľkú oblasť tvorili opatrenia prijímané v sociálnej oblasti a opatrenia s cieľom zmierňovať ekonomické dopady pandémie.

Je zrejmé, že v dôsledku obmedzenia slobody pohybu a pobytu zákazom vychádzania a zákazom zhromažďovania a na základe ďalších protipandemických opatrení v praxi dochádza k faktickému obmedzeniu aj iných základných práv, prípadne k zmene formy ich uplatňovania (na online formu). Týka sa to napríklad práva na vzdelanie, slobody náboženských prejavov, slobody podnikania. V dôsledku pandemickej situácie sa v určitých oblastiach opäť obmedzil aj prístup

k zdravotnej starostlivosti. Ľudskoprávne aspekty a dopady boja proti pandémie predstavujú ďalšiu rozsiahlu právnu problematiku. ⁴⁷

PRESKÚMAVANIE PRIJATÝCH OPATRENÍ

V roku 2021 boli vydané viaceré rozhodnutia, ktoré boli výsledkom konaní zameraných na preskúmanie opatrení prijatých v predchádzajúcom období (v niektorých prípadoch ešte počas prvej vlny pandémie). Potvrdilo sa, že medzi prijatím opatrenia, jeho uplatňovaním (pôsobením) ⁴⁸ a jeho prieskumom môže uplynúť dlhší časový interval. Rozhodnutia príslušných orgánov však majú veľký význam nielen ako pre spätné (následné) preskúmanie a posúdenie konkrétneho opatrenia, ale aj pre vymedzenie prípadných limitov (napr. ústavnoprávných, ľudskoprávných) pre opatrenia, ktoré ešte bude nutné prijať smerom do budúcnosti.

V súvislosti s opatreniami prijatými štátnymi orgánmi za účelom znižovania dopadov pandémie bolo začatých niekoľko konaní aj na ústavnom súde. Najvýznamnejšie z nich, ku ktorým sa ústavný súd vyslovil v nálezoch predkladáme v skrátenej forme na nasledujúcich stranách.

PLENÁRNE ROZHODNUTIA ÚSTAVNÉHO SÚDU

Nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 2/2021 z 31. marca 2021

Ústavnému súdu predložila skupina poslancov národnej rady a generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) návrh na preskúmanie, ⁴⁹ či **núdzový stav opakovane predĺžený uznesením vlády č. 160 a rozhodnutia**

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

nadväzujúce na rozhodnutie o predĺžení núdzového stavu sú v súlade s ústavou a ústavným zákonom o bezpečnosti štátu, „konkrétne, či boli splnené formálne a vecné podmienky na jeho predĺženie (referenčné normy čl. 5 ods. 2 a 3 ústavného zákona o bezpečnosti štátu) a či tak boli naplnené kritériá princípu legality (čl. 1 ods. 1 ústavy) a viazanosti štátnej moci právom (čl. 2 ods. 2 ústavy), a či obmedzenie základných práv a slobôd a uloženie povinností vyplývajúce z rozhodnutí nadväzujúcich na predĺženie núdzového stavu spĺňa ústavné podmienky (referenčné normy čl. 13, čl. 16 ods. 1, čl. 23 ods. 1 a 3 ústavy)“.

Navrhovatelia – skupina poslancov – uvádzali, že vo vzťahu k návrhu uznesenia vlády č. 160 absentovalo odôvodnenie nevyhnutnosti opakovaného predĺženia núdzového stavu, keďže vládou bol predložený iba návrh uznesenia bez sprievodných materiálov, ktoré by túto nevyhnutnosť argumentačne odôvodňovali.

Predmetné uznesenie podľa názoru navrhovateľov neobsahovalo „žiadnu identifikáciu nevyhnutnosti rozsahu ani času a obmedzenia základných práv a slobôd, z čoho navrhovatelia vyvodzovali, že vláda pri vyhlasovaní opakovaného predĺženia času trvania núdzového stavu postupovala svojvoľne a pozitívno-právny, ako aj teleologický výklad ustanovenia čl. 5 ústavného zákona o bezpečnosti štátu úplne ignorovala.

Absencia odôvodnenia právneho aktu zakladajúceho možnosti obmedzovania základných práv a slobôd podľa navrhovateľov

navyššie odporuje základným princípom právneho štátu, princípu právnej istoty a predvídateľnosti práva, a preto je v rozpore s čl. 1 ods. 1 ústavy. (...) Ak sú v krízových situáciách prijímané opatrenia, ktoré zasahujú do základných práv a slobôd vo väčšej miere ako v bežných situáciách, musia byť zrozumiteľné, dostatočne určito a primerane okolnostiam zásahu konkretizované orgánmi verejnej moci (čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy) tak, aby boli predvídateľné a zároveň poskytovali silné záruky proti ich zneužitiu.“ (bližšie pozri ods. 4, 5 a 6 nálezu)

V nadväznosti na uvedené skupina poslancov navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uznesenie vlády č. 160 nie je v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 2 a 3 ústavného zákona o bezpečnosti štátu. (ods. 8 nálezu)

Generálny prokurátor napadol tie rozhodnutia vlády, ktoré nadväzovali na rozhodnutie o predĺžení núdzového stavu (nie samotné predĺženie núdzového stavu) „v časti A a B napadnutého uznesenia vlády ak z nich vyplýva povinnosť podrobiť sa povinnému celoštátnemu plošnému testovaniu antigénovými testami na ochorenie Covid-19 alebo ak súvisia s povinnosťou podrobiť sa takému testovaniu. Konkrétne ide o rozhodnutie uvedené v bode C.1 napadnutého uznesenia vlády a na tento bod nadväzujúce rozhodnutia uvedené v bodoch D.1, E.1, F.1, F.5, F.6 a F.7 napadnutého uznesenia vlády a o otázku ich súladu s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2, čl. 13, čl. 16 ods. 1 a čl. 23 ods. 1 a 3 ústavy.“ (ods. 9 nálezu)

Inými slovami, námietky generálneho prokurátora v praktickej rovine obsahovali:

- Logický nedostatok časti C.1 v spojení s výnimkou uvedenou v bode 2, ktorý v praxi znamenal, že osoba, ktorá na Covid-19 neochochorela, nie je očkovaná a nemá ani zdravotné prekážky testovať sa, nebude môcť v okresoch zaradených podľa COVID AUTOMATu do najmenej prísnych stupňov využiť výnimku zo zákazu vychádzania napríklad na cestu do práce. K uvedenému dôsledku došlo z dôvodu, že uznesenie vlády spomenulo len štyri zo siedmich stupňov COVID AUTOMATu.
- Absolútny zákaz cestovania do zahraničia na účely rekreácie.
- Celoštátne plošné testovanie antigénovým testom, ktoré nemožno považovať vzhľadom na súvisiace obmedzenia pri jeho nepodstúpení za dobrovoľné.
- Skutočnosť, že platná právna úprava vzťahujúca sa na núdzový stav neustanovuje formu obmedzenia slobody pohybu a pobytu, čo neznamená, že vláda tak môže urobiť v akomkoľvek rozsahu a akoukoľvek formou.
- Rozpor uznesenia vlády so základným právom na ochranu osobných údajov. (K návrhom generálneho prokurátora a ich posúdeniu ústavným súdom bližšie pozri ods. 100 až 119 nálezu.)

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

Ústavný súd k predloženým námietkam uviedol, že „... vláda (ako vrcholný exekutívny orgán s rozsiahlymi, vecne súvisiacimi kompetenciami) je v lepšej pozícii posúdiť takéto okolnosti a za toto posúdenie a dôsledky svojho (pozitívneho, ale aj negatívneho) rozhodnutia o tom, či predĺži núdzový stav, je demokraticky zodpovedná. Úlohou ústavného súdu v tomto konaní je v zásade posúdiť len základnú racionalitu širšieho skutkového základu a zistiť, či nejde o zjavne neprimeranú reakciu exekutívy. Ústavný súd neposudzuje, ako optimálne má byť núdzový stav rozhodnutím vlády vymedzený, s výnimkou zásahu proti aktivite vlády pri obmedzovaní základných práv a ukladaní povinností, ktorá nie je nevyhnutná.“ (ods. 71 nálezu)

Ďalej poukázal na to, že: „... Decízne hodnotiace kritérium rozhodovania ústavného súdu je totiž prevažne orientované na ochranu základných práv a slobôd, ktorých obmedzovanie je so stále plynúcim časom pri predlžovaní núdzového stavu pociťované ich nositeľmi ako naliehavejšie a zaťažujúcejšie, zatiaľ čo ústavným zákonom vyžadovaný súhlas národnej rady sleduje dominantne zabezpečenie potrebnej mocenskej rovnováhy v štáte v období pretrvávajúceho núdzového stavu (čo sa spája s priamou ústavnou zodpovednosťou vlády parlamentu)...“ (ods. 73 nálezu)

Následne uviedol, že: „... Tak, ako je limitom zákonodarcu ústava, tak je limitom predĺženia núdzového stavu len ústavná norma obsiahnutá v čl. 5 ods. 2 ústavného zákona, podľa ktorej

núdzový stav vyhlásený z dôvodu ohrozenia života a zdravia osôb v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie možno v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas predĺžiť najviac o ďalších 40 dní, a to aj opakovane.“ (ods. 93 nálezu)

Ústavný súd napokon uzavrel, že: „Tento limit nebol vládou prekročený, keďže skutočnosť pandémie ohrozujúcej životy a zdravie osôb, ako aj predpoklad, že pandémie nebude prekonaná najbližších 40 dní, bola v rozhodovacom procese predchádzajúcim napadnutému uzneseniu vlády jasne, odborne a zrozumiteľne verifikovaná tak, že je zrejma aj ústavnému súdu pri jeho rozhodovaní. O nesúlade predĺženia núdzového stavu s ústavným zákonom bude možné uvažovať len vtedy, ak bude zrejme, že nie sme konfrontovaní s nešťastným faktom – skutkovou okolnosťou pandémie ohrozujúcej životy a zdravie osôb. Tak tomu v súčasnosti nie je a ostáva len dúfať, že tomu tak skoro bude. Preto rozhodnutie vlády o predĺžení núdzového stavu je v súlade s čl. 5 ods. 2 ústavného zákona.“ (ods. 94 nálezu)

V súvislosti s návrhmi generálneho prokurátora ústavný súd poukázal na to, že výnimky, resp. čiastkové opatrenia, ktoré generálny prokurátor napáda, sú v podstate nástrojom na zmiernenie obmedzení základných práv (bližšie pozri ods. 120 nálezu).

„... Vo vzťahu k bodu C.1 napadnutého uznesenia vlády ústavný súd neidentifikoval také obmedzenia základných práv a slobôd, ktoré by zjavne nesúviseli s príčinou predĺženého núdzového

stavu alebo by boli prejavom zjavného excesu či svojvôle vlády pri nastoľovaní protipandemických opatrení, a tak by v sebe niesli potenciál narušenia samotnej štruktúry ústavnosti. Preto ústavný súd vyslovil, že napadnuté uznesenie vlády v časti C.1 je v súlade s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2, čl. 13, čl. 16 ods. 1 a čl. 23 ods. 1 a 3 ústavy.“ (ods. 123 nálezu)

K návrhu generálneho prokurátora na prieskum častí D.1, E.1, F.1, F.5, F.6 a F.7 napadnutého uznesenia vlády ústavný súd uviedol, že: „Tieto body teda obsahujú opatrenia, ktoré majú organizačnú a koordinačnú povahu, smerujú dovnútra samotnej vlády, vo vzťahu k orgánom územnej samosprávy a hlavnému hygienikovi majú iba odporúčací charakter. Tieto opatrenia samy osebe nepredstavujú obmedzenie základných práv a slobôd a v kontexte predmetu tohto konania, ako aj z hľadiska argumentácie generálneho prokurátora nemajú ústavnoprávny rozmer.“ (ods. 125 nálezu)

Ústavný súd napokon rozhodol o uznesení vlády napadnutom skupinou poslancov tak, že je v súlade s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, ako aj s čl. 5 ods. 2 a 3 ústavného zákona a návrhu generálneho prokurátora, ktorým sa domáhal vyslovenia **nesúladu napadnutého uznesenia vlády** v bodoch D.1, E.1, F.1, F.5, F.6 a F.7 s čl. 1 ods. 1 prvou vetou, čl. 2 ods. 2, čl. 13, čl. 16 ods. 1 a čl. 23 ods. 1 a 3 ústavy a ich zrušenia, nevyhovelo (bližšie pozri ods. 96 a 126 nálezu).

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

Nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 4/2021 z 8. decembra 2021 **51**

Verejná ochrankyňa práv podala návrh na začatie konania o súlade **52** niektorých ustanovení zákona o ochrane verejného zdravia s vybranými ustanoveniami ústavy, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), Dodatkového protokolu č. 4 k dohovoru a ústavného zákona o bezpečnosti štátu.

Ombudsmanka poukázala na § 4 ods. 1 písm. g) zákona o ochrane verejného zdravia, ktorý umožňoval ministerstvu zdravotníctva, aby v krízovej situácii prijímalo tzv. „ďalšie opatrenia“, ktorými môže zakázať alebo nariadiť ďalšie činnosti v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas. Obdobne znel aj § 48 ods. 4 písm. aa) zákona o ochrane verejného zdravia. Umožňoval, aby ÚVZ SR a R ÚVZ mohli pri ohrození verejného zdravia a to nielen v krízovej situácii, nariadiť opatrenia, ktorými môžu zakázať alebo nariadiť ďalšie činnosti v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas.

Ústavný súd tieto ustanovenia posúdil tak, že „*formulácia splnomocňovacích ustanovení pre vydávanie normatívnych právnych aktov ministerstvom, ÚVZ SR a R ÚVZ (...) nesplňa požiadavky vyžadované čl. 13 ústavy, pretože je natoľko vágna, že ani pri použití štandardných interpretačných technik výkladu textu právnej normy neumožňuje spoľahlivo z jeho znenia vyvodit' právnu oblasť a okruh právnych vzťahov primárne upravenú zákonom o ochrane verejného*

zdravia, ktorú je ministerstvo oprávnené bližšie regulovať prostredníctvom vydania zakazujúcich opatrení alebo opatrení nariadených ďalšie činnosti.“ (ods. 75 nálezu)

Ďalej poukázal na to, že: „*Zákon nemôže splnomocniť orgán výkonnej moci na vydanie predpisu nižšej právnej sily, ktorý by určoval medze základných práv a slobôd. Ústava zveruje právo určiť medze základných práv a slobôd (z dôvodu zachovania povahy ústavnosti týchto práv a slobôd) len zákonodarnému zboru.*“ (ods. 78 nálezu)

Ústavný súd následne dospel k záveru o nesúlade ustanovenia § 4 ods. 1 písm. g) a ustanovenia § 48 ods. 4 písm. aa) zákona o ochrane verejného zdravia nielen s čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 2 ústavy, ale aj s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy. (ods. 80 nálezu)

Ďalšou skupinou namietaných ustanovení zákona boli ustanovenia súvisiace s opatreniami na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení. Išlo o ustanovenia § 12 ods. 2 písm. f), § 48 ods. 4 písm. n) a u) a § 51 ods. 1 písm. d) zákona o ochrane verejného zdravia. Medzi sporné opatrenia patrili napr. izolácia v domácom prostredí alebo v zdravotníckom zariadení, prípadne inom určenom zariadení..., karanténne opatrenia a opatrenia ÚVZ SR a R ÚVZ, ktorými nariaďuje nútenú izoláciu a karanténu určitých osôb. Verejná ochrankyňa práv poukázala na nevyhovujúcu terminológiu zákona a nedostatky vo vzťahu k požiadavke zákonnosti a zákazu svojvôle. Zdôraznila požiadavku

jasnosti, určitosti, predvídateľnosti, zverejnenia a dostupnosti ako obsahových komponentov zákonnosti pozbavenia osobnej slobody (bližšie pozri ods. 13 a 14 nálezu).

Ústavný súd posudzoval opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení uvedených v § 12 ods. 2 písm. f) diferencovane ako tie, ktoré majú povahu izolácie a tie, ktoré sú charakterizované ako karanténne opatrenia. Vzhľadom na vyššiu mieru konkrétnosti kategórie „izolácia v domácom prostredí“, posudzoval ústavný súd túto časť sporného ustanovenia osobitne. A dospel k záveru, že v tomto prípade „*zásah do ústavou a Dohovorom chránenej autonómnej sféry jednotlivca nevykazuje charakter pozbavenia osobnej slobody*“ **53**

„*Pokiaľ však ide o izoláciu mimo domáceho prostredia (v zdravotníckom zariadení alebo inom určenom zariadení), ide o pozbavenie osobnej slobody. Izolácia v zdravotníckom zariadení, prípadne v inom určenom zariadení v spojení s legálnou definíciou izolácie, ako aj absencia procesnoprávných záruk osobnej slobody viedli ústavný súd k záveru o nesúlade § 12 ods. 2 písm. f) v časti „alebo v zdravotníckom zariadení, prípadne v inom určenom zariadení“ zákona o ochrane verejného zdravia s garanciami osobnej slobody podľa ústavy a Dohovoru...*

Pri skúmaní kategórie karanténnych opatrení (karantény) ústavný súd neignoroval jej dlhodobu stabilnú význam v bežnom jazyku. Napriek tomu zohľadnil, že zákon o ochrane verejného zdravia ako

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

predpis verejného práva umožňujúci závažné zásahy do základných ľudských práv a slobôd, predmetný pojem v § 2 ods. 1 písm. n) definuje tautologicky, čo je z pohľadu právnej istoty a predvídateľnosti úplne nedostatočné. Navyše, druhý okruh napadnutých ustanovení nepriháša (na rozdiel od izolácie) žiadne definičné zúženie predmetnej kategórie, ktoré by odôvodňovalo záver vylučujúci jej povahu pozbavenia osobnej slobody. Zistiť, že právny poriadok pre prípady karantény ako pozbavenia osobnej slobody nedostatočne určuje zákonné medze uvedeného základného práva a neposkytuje náležité procesné záruky vyplývajúce z čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru, ústavný súd konštatoval nesúlad § 12 ods. 2 písm. f), § 48 ods. 4 písm. n) a u) a § 51 ods. 1 písm. d) zákona o ochrane verejného zdravia v častiach o karanténnych opatreniach (karanténe) s referenčnými normami vyššej právnej sily uvedenými navrhovateľkou.” ⁵⁴

Posledným sporným ustanovením zákona o ochrane verejného zdravia bol § 58 ods. 2, ktorý ukladal uhrádzať náklady, ktoré vzniknú pri plnení povinností podľa zákona o ochrane verejného zdravia tomu, kto bol tieto povinnosti povinný plniť.

V tejto časti ústavný súd uzavrel, že: „Po vykonanom teste proporcionality, so zohľadnením poznatku, že napadnuté ustanovenie ukladá povinnosť úhrady skutočných nákladov, ako aj po zistení, že fyzická osoba plniaca povinnosti tam uvedené by ich znášala aj v prípade, ak by napadnuté ustanovenie súčasť

zákona o ochrane verejného zdravia netvorilo, ústavný súd dospel k záveru o ústavnej udržateľnosti povinnosti z neho plynúcej. Právny poriadok, ako aj vyhovujúca časť tohto nálezu ústavného súdu navyše efektívne eliminujú riziko povinnosti znášať neprimerane vysoké náklady.” ⁵⁵

Nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 8/2021 z 1. decembra 2021

V konaní o súlade právnych predpisov sp. zn. PL. ÚS 8/2021 ⁵⁶ sa ústavný súd v zmysle návrhu generálneho prokurátora zaoberal otázkou, či špecifické časti § 59b a § 63l zákona o ochrane verejného zdravia sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 2, čl. 123 a čl. 125 ods. 1 písm. b) a d) ústavy a s čl. 11 ústavného zákona o bezpečnosti štátu. De facto teda ústavný súd skúmal, či Vestník vlády je ústavne súladný publikačný nástroj a či vyhlášky vydané ÚVZ SR sú preskúmateľné v konaní o súlade právnych predpisov a či ustanovenie § 63l retroaktívnym spôsobom nelegalizovalo opatrenia vydané pred účinnosťou novely, pričom navrhovateľ opatrenia považoval za sporné z hľadiska legality kvôli chýbajúcej kompetencii úradov verejného zdravotníctva.

Okrajovo, aj keď to nebolo predmetom konania, sa ústavný súd v úvode odôvodnenia vyjadril aj k podotázke, či je ÚVZ SR orgánom štátnej správy, pričom dospel k záveru, že ÚVZ SR a R ÚVZ „sú zákonom zriadené orgány štátnej správy oprávnené vydávať všeobecne záväzné právne predpisy (vyhlášky ÚVZ)“ (ods. 66 nálezu).

Ústavný súd predmetný nález zosumarizoval tak, že „východiskovou ústavnou normou pre posúdenie, či je ústavne súladné vyhlasovanie vyhlášok úradov verejného zdravotníctva vo Vestníku vlády, je čl. 123 ústavy, podľa ktorého „ministerstvá a iné orgány štátnej správy na základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa vyhlasujú spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Orgány štátnej správy môžu na základe zákonného splnomocnenia vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ktoré sa musia vyhlásiť spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. Ústavný súd uzavrel, že úrady verejného zdravotníctva sú tak, ako vyžaduje čl. 123 ústavy, zákonom zriadené orgány štátnej správy, ktoré sú zákonom o ochrane verejného zdravia splnomocnené vydávať vyhlášky. Vyhlášky sú v súlade s ústavou vyhlasované spôsobom, ktorý ustanovuje zákon, pričom týmto zákonom je zákon o ochrane verejného zdravia, podľa ktorého sa vyhlášky úradu verejného zdravotníctva vyhlasujú publikáciou, uverejnením vo Vestníku vlády. Publikácia vyhlášok vo Vestníku vlády je tiež v súlade s princípom právneho štátu, pretože vyhlášky sú formálne aj prakticky dostupné adresátom právnych noriem. Vyhlášky nemusia byť publikované v Zbierke zákonov podľa ústavného zákona o bezpečnosti štátu, pretože tento ústavný zákon má vlastný režim publikácie rozhodnutí a preto publikácia vyhlášok vo Vestníku vlády nie je v nesúlade s týmto ústavným zákonom.

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

Ustanovenie § 59b zákona o ochrane verejného zdravia je preto v napadnutých častiach súladné s referenčnými normami, ktorými sú ustanovené podmienky na vydávanie všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi štátnej správy.

Ústavný súd v náleze taktiež potvrdil svoju doterajšiu judikaturu, podľa ktorej sú vyhlášky iných orgánov štátnej správy (a teda aj vyhlášky vydávané úradom verejného zdravotníctva ako dekoncentrovaným orgánom štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou a regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva) preskúmateľné v konaní o súlade právnych predpisov pred ústavným súdom podľa čl. 125 ústavy. Z tohto dôvodu je ustanovenie § 59b zákona o ochrane verejného zdravia v napadnutých častiach s týmto ústavným článkom súladné.

Napokon ústavný súd rozhodol, že dočasný prenos obsahu noriem opatrení úradov verejného zdravotníctva vydaných do 15. októbra 2020 v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 do vyhlášok v záujme kontinuity právnej úpravy nemal voči adresátom opatrení negatívne retroaktívne účinky, pretože z ustanovenia § 63l zákona o ochrane verejného zdravia nevyplýva, že by sa po účinnosti napadnutej novely právne hľadelo na opatrenia tým spôsobom, že už v minulosti, pred účinnosťou novely, boli opatrenia vyhláškou, pričom dotknuté ustanovenie už nevyvoláva žiadne právne účinky ovplyvniteľné prípadným derogačným nálezom ústavného súdu. Z tohto dôvodu je ustanovenie § 63l zákona o ochrane verejného zdra-

via v súlade so zákazom retroaktivity ako súčasťou princípu právneho štátu. Zároveň boli vyhlášky v súlade s čl. 125 ods. 1 písm. b) a d) ústavy preskúmateľné v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd preto na základe výkladu referenčných noriem, vyjadreného v odôvodnení nálezu, návrhu navrhovateľa v celom rozsahu nevyhovel. (ods. 108 – 111 nálezu)

ĎALŠIE KONANIA O SÚLADE PRÁVNÝCH PREDPISOV

V roku 2021 boli iniciované aj ďalšie konania o súlade právnych predpisov, v ktorých však v danom roku nebolo meritórne rozhodnuté.

Konanie vedené pod sp. zn. PL. ÚS 14/2021

Skupina poslancov podala návrh na vyslovenie nesúladu zákona č. 304/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o ochrane verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 1 ods. 1, čl. 12 ods. 2 a čl. 13 ods. 1 písm. a), ods. 2, 3 a 4 ústavy. Ústavný súd v rozhodnutí o prijatí návrhu na ďalšie konanie upresnil, že podstatou návrhu ^[57] bolo namietanie nesúladu nového znenia § 48 ods. 4 písm. z) zákona o ochrane verejného zdravia, ktoré má nasledujúcu podobu:

„Úrad verejného zdravotníctva alebo regionálny úrad verejného zdravotníctva pri ohrození verejného zdravia nariaďuje opatre-

nia, ktorými sú: ... z) dočasné podmieňovanie vstupu do prevádzkových priestorov zariadení, v ktorých dochádza k zhromažďovaniu osôb a vstupu na hromadné podujatia preukázaním sa vstupujúcich osôb potvrdením o absolvovaní očkovania proti ochoreniu COVID-19, alebo potvrdením o prekonaní ochorenia COVID-19 alebo potvrdením o negatívnom výsledku testu na ochorenie COVID-19; potvrdenie, ktorým sa osoba preukazuje musí byť platné v zmysle nariadeného opatrenia“.

Navrhovatelia namietali nesúlad s ústavou spočívajúci v

- porušení princípu trojdeľenia štátnej moci z dôvodu zverenia úpravy medzi základných práv a slobôd zákonodarcom orgánu výkonnej moci,
- porušení zákazu diskriminácie osôb alebo
- v porušení princípu všeobecnosti právnych noriem. ^[58]

Uznesenie ústavného súdu č. k. PL. ÚS 10/2021-38 z 13. júla 2021 ^[59]

Ústavný súd prijal na ďalšie konanie návrh skupiny poslancov o súlade vyhlášky ÚVZ SR č. 226/2021 V. v., ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia ku karanténym povinnostiam osôb po vstupe na územie Slovenskej republiky, uverejnenej 2. júla 2021, v znení vyhlášky ÚVZ SR č. 227/2021 V. v., uverejnenej 8. júla 2021, s ústavou a zároveň pozastavil jej účinnosť.

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

Navrhovatelia tvrdili, že napadnutý právny predpis diskriminuje nezaočkované osoby oproti osobám zaočkovaným pri uplatňovaní ich ústavného práva na slobodu pohybu a pobytu, práva na slobodný vstup na územie Slovenskej republiky, a tiež, že napadnutý právny predpis diskriminuje tzv. pendlerov, pri uplatňovaní ich základného práva na prácu. ⁶⁰

Uznesenie ústavného súdu č. k. PL. ÚS 11/2021-55 z 27. júla 2021 v znení opravného uznesenia ⁶¹

Ústavný súd prijal na ďalšie konanie návrh skupiny poslancov a čiastočne pozastavil účinnosť vyhlášky ÚVZ SR č. 231/2021 V. v., ktorou sa nariaďujú opatrenia pri ohrození verejného zdravia ku karanténym povinnostiam osôb po vstupe na územie Slovenskej republiky, uverejnenej 16. júla 2021.

Navrhovatelia okrem iného považovali za podstatu ústavného prieskumu zodpovedanie otázky, či „... napadnutá vyhláška ÚVZ predstavuje diskriminačnú právnu úpravu pre osoby, ktoré sa dobrovoľne nepodrobujú povinnnej vakcinácii, resp. ktoré sa z dôvodu zdravotnej kontraindikácie nepovinnnej vakcinácii nemôžu podrobiť, ktorej dôsledkom je protiústavné obmedzenie ich základných práv a slobôd (sloboda pohybu a pobytu, právo na prácu)“. ⁶²

ROZHODNUTIA O ÚSTAVNÝCH SŤAŽNOSTIACH

Nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 87/2021 z 21. apríla 2021

Ústavný súd rozhodoval o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 110/2020 z 22. júla 2020 keď posudzoval, či bolo zo strany najvyššieho súdu správne posúdené plynutie lehoty na podanie dovolania sťažovateľa.

Podľa názoru ústavného súdu, z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd celkom zjavne opomenul aplikovať účinnú a pre vec relevantnú právnu normu zákona č. 62/2020 Z. z., ktorej účelom je v dôsledku mimoriadnych opatrení súvisiacich s pandemickou situáciou zabezpečiť účinnú ochranu práv účastníkov konaní prerušením plynutia procesných lehôt v období od 27. marca 2020 do 30. apríla 2020. V dôsledku tohto opomenutia najvyšší súd nesprávne vyhodnotil včasnosť podania dovolania, čím bez opory v platnom práve odoprel sťažovateľovi prístup k dovolaciemu súdu. (ods. 9 nálezu)

Ústavný súd preto rozhodol, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa článku 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 336/2021 z 9. septembra 2021

Ústavný súd rozhodoval o sťažnosti fyzickej osoby – sťažovateľa o porušení jeho základných práv v súvislosti s nedodržaním požiadavky neodkladnosti a urýchlenu rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Ústavný súd dospel k v konečnom dôsledku k záveru, že základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu ako aj jeho právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby boli porušené a pri prieskume zohľadňoval aj prijatie opatrení v súvislosti s ochranou pred šírením koronavírusu. Konkrétne na argumentáciu sťažovateľa, že „opatrenia súvisiace s pandemiou COVID-19 nie sú a ani nemôžu byť viac, ako osobná sloboda sťažovateľa a nemožno ich používať ako univerzálny argument legitimizujúci prietahy pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby“ (ods. 11 nálezu), uviedol:

„Ústavný súd vychádza zo skutočnosti, že konanie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na okresnom súde bolo z časového hľadiska ovplyvnené (predĺžené) dvoma skutočnosťami, a to jednak dôsledkami pandémie COVID-19, ale tiež určitými procesnými požiadavkami sťažovateľa smerujúcimi k odsunutiu plánovaných termínov výsluchu, resp. prijatia rozhodnutia o žiadosti o prepustenie z väzby. Medzi stranami konania sa tieto okolnosti javia ako nesporné. Zároveň je nepochybné, že nebyť týchto okolností, konanie a rozhodovanie okresného súdu by sa realizovalo vo výrazne kratšom čase. Za danej situá-

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

cie sa preto javí ako rozhodujúce, na čiu ťarchu sa majú pripočítať jednotlivé okolnosti, ktoré v konečnom dôsledku viedli k predĺženiu konania v miere vzbudzujúcej pochybnosti o rešpektovaní práva na urýchléné rozhodovanie o väzbe.

Čas navyše (spotrebovaný v priebehu konania o väzbe) súvisiaci s pandémiou COVID-19 treba považovať spravidla za objektívnu skutočnosť, ktorú žiadna zo strán konania subjektívne nezavinila. Rozhodujúcim kritériom v tomto prípade je, ktorej strany konania sa objektívna skutočnosť týka, resp. ktorú stranu konania zasahuje. Preto napr. okolnosť, že zákonný sudca sa dostal do karantény, musí ísť na ťarchu súdu, kým okolnosť, že sa do karantény dostal obvinený, musí ísť na jeho ťarchu.“ (ods. 20 a 21 nálezu)

ZÁVER

V roku 2021 pokračoval na Slovensku aj na celom svete boj s pandémiou koronavírusu, pričom ani tento rok nepriniesol jej ukončenie. V neštandardnom režime žijeme už vyše dva roky, pričom vlny pandémie sa striedajú s obdobiami prechodného zlepšenia stavu. Situácia sa mení a vyvíja pomerne dynamicky a z toho vyplýva aj pokračujúca dynamika prijímania opatrení. Oproti prvému roku pandémie však predsa nastala zmena v tom, že už nejde o vznik novej, nečakanej krízy, na zvládnutie ktorej je potrebné hľadať okamžité či operatívne riešenia, ale o pretrvávajúci negatívny stav, na boj s ktorým sa využívajú existujúce nástroje.

Štát po uplynutí relatívne dlhého obdobia už disponuje skúsenosťami a môže vyhodnotiť, ako sa jednotlivé opatrenia v boji s pandémiou osvedčili a do budúcnosti sa môže viac zamerať na ich adresnosť a proporionalitu. Napokon, pri porovnávaní prvej, druhej a tretej vlny možno pozorovať určité rozdiely v prijímaných opatreniach. Na druhej strane, pri ohliadnutí sa za uplynulým rokom sa zatiaľ výrazne nepotvrdilo očakávanie, že s pokračovaním situácie sa bude problematika opatrení postupne prejavovať v judikatúre. Aj v minulom roku k tomu dochádzalo skôr sporadicky.

Náročná téma boja s pandémiou a prijímania opatrení v sebe obsahuje rôzne odborné hľadiská a právny aspekt zostáva len jedným z mnohých uhlov, ktorými na ňu možno nazerať a ktoré sa musia brať do úvahy. Z dôvodu

rozsiahlosti nie je na tomto mieste možné právne východiská popísať vyčerpávajúcym spôsobom či podrobne analyzovať. Pokúsili sme sa však pri-niesť aspoň prehľad základných právnych informácií viažucich sa k roku 2021, ktoré môžu potenciálne slúžiť ako východiskový bod v prípade hlbšieho záujmu o problematiku.

Mgr. Katarína Drábiková,
JUDr. Mária Matisová
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

Poznámky:

1 Druhú vlnu pandémie potvrdil minister zdravotníctva 11. augusta 2020; obdobie približne do konca roka 2020 popisujeme v [Bulletin ODAK](#) č. 1/2021. Tretia vlna pandémie pokračovala aj v roku 2022.

2 Ústavný zákon č. [227/2002](#) Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

3 Zákon č. [42/1994](#) Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

4 Zákon č. [387/2002](#) Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov.

5 Zákon č. [355/2007](#) Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

6 Uznesenie vlády č. 111 z 11. marca 2020.

7 Stav k 1. júlu 2022. Podľa ust. § 3b ods. 4 zákona o civilnej ochrane v znení účinnom od 19. januára 2021, *ak bol vyhlásený núdzový stav alebo výnimočný stav, mimoriadna situácia sa z tých istých dôvodov a na tom istom území nevyhlasuje*.

Pozn.: Vláda uznesením č. 142 z 26. februára 2022 vyhlásila od tohto dňa od 12:00 hod. *d'alšiu* mimoriadnu situáciu, a to v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny.

8 Čl. 119 písm. n) ústavy; čl. 129 ods. 6 ústavy; šestnásta hlava zákona č. [314/2018](#) Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Podľa ustanovenia § 195 tohto zákona, ústavný súd rozhodne do 10 dní od doručenia návrhu na začatie konania.

9 Ústavný zákon č. [414/2020](#) Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

10 Čl. 5 ods. 2 ústavného zákona o bezpečnosti štátu v znení účinnom od 29. decembra 2020.

11 Dôvodová správa k ústavnému zákonu č. 414/2020 Z. z.

12 Uznesenie vlády č. 587 z 30. septembra 2020, vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [268/2020](#) Z. z. Núdzový stav bol predĺžený na maximálnu dĺžku podľa právnej úpravy účinnej pred novelou uznesenia vlády č. 718 z 11. novembra 2020 (vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [315/2020](#) Z. z.) a musel by sa skončiť uplynutím 29. decembra 2020.

13 Spolu s predchádzajúcim predĺžením na základe uznesenia vlády č. 718 z 11. novembra 2020 (č. [315/2020](#) Z. z.).

14 Uznesenie vlády č. 260 zo 14. mája 2021, vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [175/2021](#) Z. z.

15 Súlad núdzového stavu opakovane predĺženého týmto uznesením vlády a nadväzujúcich rozhodnutí s ústavou bol preskúmaný ústavným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. PL. ÚS 2/2021 (pozri tretiu časť článku).

16 Národná rada o súhlase s týmto predĺžením núdzového stavu už nerozhodovala.

17 [Tlačová správa](#) Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 28. júla 2021; komentár epidemiológa Inštitútu zdravotných analýz MZ SR.

18 Uznesenie vlády SR č. 695 z 24. novembra 2021, vyhlásené v Zbierke zákonov č. [428/2021](#) Z. z.

19 Ust. čl. 5 ods. 3 ústavného zákona o bezpečnosti štátu.

20 Zákon č. [179/2011](#) Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o hospodárskej mobilizácii“).

21 Zákon č. [176/2021](#) Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 179/2011 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene

a doplnení zákona č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 176/2021 Z. z.“).

22 Ust. § 7 ods. 4 zákona o hospodárskej mobilizácii v znení účinnom od 15. mája 2021.

23 Dôvodová správa k zákonu č. 176/2021 Z. z.

24 Zákon č. [412/2021](#) Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s treťou vlnou pandémie ochorenia COVID-19.

25 Ust. § 8 písm. b) zákona o hospodárskej mobilizácii.

V roku 2021 vláda zmenila a doplnila nariadenie vlády č. [269/2020](#) Z. z. nariadením vlády č. [2/2021](#) Z. z. a nariadením vlády č. [121/2021](#) Z. z. Nariadením č. [182/2021](#) Z. z. nariadenie vlády č. 269/2020 Z. z. zrušila a vzápätí vydala nariadenie vlády č. [183/2021](#) Z. z. na vykonanie niektorých opatrení hospodárskej mobilizácie v súvislosti s vyhlásenou mimoriadnou situáciou na zabezpečenie riešenia koronavírusu COVID-19. Nariadenie vlády č. 183/2021 Z. z. bolo neskôr doplnené, resp. zmenené nariadeniami vlády č. [228/2021](#) Z. z., [360/2021](#) Z. z. a [436/2021](#) Z. z. Nariadením vlády č. [459/2021](#) Z. z. bolo nariadenie vykonanie pracovnej povinnosti podľa požiadaviek určených subjektov hospodárskej mobilizácie uplatnených vo väzbe na opatrenia hospodárskej mobilizácie nariadené nariadením vlády č. 183/2021 Z. z. Nariadenie vlády č. 459/2021 Z. z. bolo zrušené nariadením vlády č. [51/2022](#) Z. z.

26 Pozri ust. § 13 písm. e) zákona č. [400/2015](#) Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

27 Pozn.: V období od 18. do 26. januára 2021 sa uskutočnil na území Slovenskej republiky tzv. celoplošný skrining, ktorý sa vyznačoval niektorými podobnými charakteristikami ako po-

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

vinné celoplošné testovanie z jesene 2020. Vláda o ňom rozhodla uznesením č. 30 zo 17. januára 2021 (vyhláseným v Zbierke zákonov pod č. [8/2021](#) Z. z.).

28 Pozri časť *Preskúvanie prijatých opatrení* článku.

29 Alert systém pre monitorovanie vývoja epidémie a prijímanie opatrení proti SARS-CoV-2 bol s pripomienkou prijatou na rokovani vlády schválený uznesením vlády č. 799 zo 16. decembra 2020. Uznesenie a dokumenty k nemu (vrátane príslušnej verzie) sú dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/18951/1>.

30 Uznesenie a dokumenty k nemu (vrátane príslušnej verzie) sú dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/19039>.

31 Uznesenie vlády č. 78 z 5. februára 2021 (vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [50/2021](#) Z. z.).

32 Uznesenia vlády k aktualizáciám mapy okresov boli v Zbierke zákonov vyhlásené pod nasledovnými číslami: č. [55/2021](#) Z. z.; č. [77/2021](#) Z. z.; č. [90/2021](#) Z. z.; č. [95/2021](#) Z. z.; č. [99/2021](#) Z. z.; č. [105/2021](#) Z. z.; č. [110/2021](#) Z. z.; č. [117/2021](#) Z. z.; č. [129/2021](#) Z. z.; č. [135/2021](#) Z. z.; č. [143/2021](#) Z. z.; č. [163/2021](#) Z. z.; č. [171/2021](#) Z. z.; č. [173/2021](#) Z. z.; č. [180/2021](#) Z. z.; č. [208/2021](#) Z. z.; č. [229/2021](#) Z. z.; č. [237/2021](#) Z. z.; č. [241/2021](#) Z. z.; č. [248/2021](#) Z. z.; č. [256/2021](#) Z. z.; č. [266/2021](#) Z. z.; č. [284/2021](#) Z. z.; č. [318/2021](#) Z. z.; č. [325/2021](#) Z. z.; č. [328/2021](#) Z. z.; č. [332/2021](#) Z. z.; č. [335/2021](#) Z. z.; č. [339/2021](#) Z. z.; č. [341/2021](#) Z. z.; č. [344/2021](#) Z. z.; č. [359/2021](#) Z. z.; č. [366/2021](#) Z. z.; č. [380/2021](#) Z. z.; č. [387/2021](#) Z. z.; č. [396/2021](#) Z. z.; č. [410/2021](#) Z. z.; č. [419/2021](#) Z. z.

33 Uznesenie a dokumenty k nemu sú dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/19361/1>.

34 Uznesenia boli vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [267/2021](#) Z. z. a č. [338/2021](#) Z. z.

35 Uznesenia boli vyhlásené v Zbierke zákonov pod č. [242/2021](#) Z. z. a č. [249/2021](#) Z. z.

36 *Národná stratégia očkovania proti ochoreniu COVID-19 v podmienkach Slovenskej republiky* [online]. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, 2020 [cit. 2022-06-10]. Dostupné na internete: https://www.uvzsr.sk/docs/info/covid19/3_Vlastny_material_zapr_prip.pdf.

37 Podľa údajov zverejnených na stránke <https://korona.gov.sk/koronavirus-na-slovensku-v-cislach>, k 31. decembru 2021 bolo na Slovensku oboma dávkami vakcíny zaočkovaných vyše 2,4 milióna osôb (prvou dávkou vyše 2,7 milióna osôb).

38 Pozn.: Pozri aj v časti *Preskúvanie prijatých opatrení* článku; námietky prezentované v konaniach pred ústavným súdom.

39 *Analýza možností zavedenia povinného očkovania proti ochoreniu COVID-19 a možnosti obmedzenia úhrady z verejného zdravotného poistenia za zdravotnú starostlivosť poskytnutú osobe s ochorením COVID-19, ktorá sa rozhodla dobrovoľne sa nezaočkovať proti ochoreniu COVID-19* [online]. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, 2022 [cit. 2022-06-10]. Dostupné na internete: https://www.vlada.gov.sk/share/analiza_povinne_ockovanie.pdf.

40 Zákon č. [133/2021](#) Z. z., ktorým sa v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19 menia a dopĺňajú niektoré zákony v oblasti zdravotníctva a dôvodová správa k tomuto zákonu.

41 Zákon č. [362/2011](#) Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

42 Pozn.: V praxi sa to týkalo ruskej vakcíny Sputnik V.

43 Zákon č. [532/2021](#) Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

44 Pozn.: K tomuto dátumu sa v Slovenskej republike začalo očkovať proti ochoreniu COVID-19.

45 Pozri napr. zákon č. [9/2021](#) Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s druhou vlnou pandémie ochorenia COVID-19 a zákon č. [412/2021](#) Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti s treťou vlnou pandémie ochorenia COVID-19.

46 Zákon č. [62/2020](#) Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov.

47 Ľudskoprávne otázky v súvislosti s bojom proti pandémie v roku 2021 mapujú vo svojich výročných správach napríklad Slovenské národné stredisko pre ľudské práva alebo verejná ochrankyňa práv; pozri [Správu o dodržiavaní ľudských práv vrátane zásady rovnakého zaobchádzania v Slovenskej republike za rok 2021](#) alebo [Správu o činnosti verejného ochrancu práv za obdobie roka 2021](#).

48 Pozn.: Uvedené platí v prípade, ak nepríde napr. pri napadnutí opatrenia (právneho predpisu) na ústavnom súde k pozastaveniu účinnosti príslušného opatrenia.

49 Konanie podľa čl. 129 ods. 6 ústavy.

50 *Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky za obdobie III./2021 Plénum* [online]. Košice : Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky, 2021, s. 2 [cit. 2022-06-10]. Dostupné na internete: https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/158353364/Analytickyy+prehlad+-+III_2021+-+Plenum+-+1443894.pdf/f6390b91-8cae-40e5-8f5b-8f1904995736

51 Vyhlásený v Zbierke zákonov pod č. [551/2021](#) Z. z.

52 Konanie o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy.

53 *Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky za obdobie XII./2021 Plénum* [online]. Košice : Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Druhý rok boja s koronavírusom v Slovenskej republike z pohľadu práva

ky, 2022, s. 8. [cit. 2022-06-10] Dostupné na internete: <https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/158353364/Analytický+prehľad+-+XII+2021+-+Plenum+-+1477204.pdf/73236676-77c7-425b-99ab-9f6093f0b059>.

54 Tamže, s. 8 a 9.

55 Tamže, s. 9.

56 Vyhlásený v Zbierke zákonov pod č. [550/2021](#) Z. z.

57 Uznesenie ústavného súdu č. k. PL. ÚS 14/2021-52 z 27. októbra 2021.

58 Ústavný súd napokon vo veci rozhodol nálezom č. k. PL. ÚS 14/2021-107 zo dňa 16. februára 2022 – pričom s názorom navrhovateľov sa nestotožnil a nesúladi predmetného ustanovenia s ústavou neskonšatoval.

59 Vyhlásený v Zbierke zákonov pod č. [302/2021](#) Z. z.

60 K 1. júlu 2022 nebolo v tejto veci meritórne rozhodnuté.

61 Vyhlásený v Zbierke zákonov pod č. [307/2021](#) Z. z.

62 K 1. júlu 2022 nebolo v tejto veci meritórne rozhodnuté.

Súdny systém Švédska

Základy štruktúry a organizácie švédskeho súdnictva sú upravené v ústave, ktorú v Švédskom kráľovstve tvoria štyri ústavné zákony: **1**

- zákon o forme vlády (*om beslutad ny regeringsform*),
- zákon o nástupníctve,
- zákon o slobode tlače a
- ústavný zákon o slobode prejavu.

Súdny systém Švédskeho kráľovstva je tvorený dvomi hlavnými paralelnými časťami, a to sústavou všeobecných súdov (*allmänna domstolar*), ktoré riešia najmä civilné a trestné veci a sústavou všeobecných správnych súdov (*allmänna förvaltningsdomstolar*), ktoré riešia spory medzi súkromnými osobami a orgánmi verejnej moci. Každá z týchto súdnych sústav má tri inštalácie. V špecifických, zákonmi stanovených prípadoch majú právomoc prejednávať a rozhodovať spory špecializované súdy a tribunály. V Švédskom kráľovstve nie je zriadený ústavný súd. Podľa zákona o forme vlády v prípade, ak súd zistí, že ustanovenie právneho predpisu je v rozpore s ústavou alebo právnym predpisom vyššej právnej sily, toto ustanovenie sa nepoužije. Rovnako sa postupuje v prípade, ak pri prijímaní ustanovenia v podstatnom ohľade nebol rešpektovaný zákonný postup. Pri takomto posudzovaní súladu právnych predpisov však musí byť braný osobitný zreteľ na skutočnosť, že švédsky parlament (*Riksdag*) je najvyšším zástupcom ľudu a ústavné zákony majú prednosť pred inými právnymi predpismi. **2**

NEZÁVISLOSŤ SÚDNICTVA

Ministerstvo spravodlivosti má v rámci ústredných štátnych orgánov primárnu zodpovednosť za záležitosti týkajúce sa súdneho systému, vrátane rozpočtov a správy štátnych orgánov. Ministerstvo spravodlivosti zodpovedá aj za základnú legislatívu v oblasti občianskeho práva, trestného práva a procesného práva. Ministerstvo spravodlivosti nemôže zasahovať do rozhodovacej právomoci štátnych orgánov. **3**

Základy výkonu spravodlivosti sú upravené v kapitole 11 zákona o forme vlády. Tento zákon výslovne stanovuje, že ani švédsky parlament (*Riksdag*), ani iná verejná autorita nemôžu určovať, ako súd rozhodne konkrétny prípad alebo inak uplatňuje zákonné pravidlá v konkrétnom prípade. Taktiež žiadna verejná autorita nie je oprávnená rozhodovať, ako budú súdne úlohy rozdelené medzi individuálnych sudcov. **4**

Stálych sudcov menuje vláda. Návrhy na vymenovanie za sudcu, ako aj vykonávanie záležitostí týkajúcich sa výberu a menovania sudcov patria do pôsobnosti **Rady pre navrhovanie sudcov** (*Domarnämnden*). Rada pre navrhovanie sudcov sa skladá z deviatich členov, každý z nich má svojho zástupcu. Piatich členov musia byť alebo v minulosti museli byť stáli sudcovia, dvaja členovia musia byť právnikmi pôsobiacimi mimo súdnictva, pričom jeden z nich musí byť advokát. Ďalší dvaja členovia (ako aj ich zástupcovia) zastupujú verejnosť a sú volení parlamentom. Ostatní členovia a ich zástupcovia sú menovaní vládou. **5**

Kandidáti na pozíciu stáleho sudcu musia byť švédski občania a museli zložiť predpísanú kvalifikačnú skúšku. Stáleho sudcu možno zbaviť výkonu sudcovskej funkcie iba v presne vymedzených prípadoch, teda ak sa v dôsledku trestného činu alebo hrubého alebo opakovaného zanedbávania služobných povinností ukázalo, že je zjavne nespôsobilý na výkon funkcie alebo ak dovŕšil príslušný dôchodkový vek alebo ak je zo zákona povinný odstúpiť z funkcie z dôvodu dlhotrvajúcej straty pracovnej schopnosti. **6**

Švédska národná správa súdov **7** je ústredný orgán pre všeobecné súdy, administratívne súdy, pre tribunály pre nájom a árendu a Národný orgán na poskytovanie právnej pomoci, ktorého úlohou je vytvárať vhodné podmienky na to, aby konania na súdoch prebiehali efektívne a v súlade so zásadou riadneho procesu, okrem iného, efektívnym a vhodným pridelovaním prostriedkov, administratívnou podporou a poskytovaním služieb, ako aj podporou vzájomnej komunikácie dotknutých subjektov pôsobiacich v justícii.

SÚSTAVA VŠEOBECNÝCH SÚDOV

Všeobecné súdy sa zaoberajú trestnými vecami, v ktorých bolo prokurátorom vznesené obvinenie voči osobe podozrivej z trestného činu, ako aj civilnými vecami, ako napríklad spory o obsah kúpnej zmluvy, o dedičstvo, o zverenie dieťaťa do starostlivosti, ako aj ďalšími záležitosťami, napríklad adopcia, konkurz, ustanovenie osobitného zástupcu.

Súdny systém Švédska

Sústavu všeobecných súdov tvorí 48 okresných súdov, 6 odvolacích súdov a Najvyšší súd Švédskeho kráľovstva so sídlom v Štokholme. ⁸

Súdne pojednávania sú v zásade verejné, pokiaľ zákon neprípúšťa neverejné konanie, napríklad z dôvodu ochrany utajovaných skutočností, vypočúvania osoby mladšej ako 15 rokov alebo osoby trpiacej duševnou poruchou.

Všeobecné okresné súdy (*tingsrätt*) sú súdmi prvej inštancie, ich pôsobnosť je vymedzená teritoriálne vyhláškou ministerstva spravodlivosti. ⁹ V civilných konaniach vo všeobecnosti vo veci konajú a rozhodujú traja sudcovia z povolania. Ak sa jeden sudca z trojčlenného senátu po začatí hlavného pojednávania nemôže konania zúčastniť, tvoria senát, ktorý je oprávnený vo veci rozhodnúť, zvyšní dvaja sudcovia. V prípade, ak je hlavné pojednávanie vykonávané v zjednodušenej forme alebo v prípade, ak to vzhľadom na rozsah a stupeň závažnosti veci postačuje, koná a rozhoduje samosudca. Samosudca rozhoduje tiež v prípadoch, v ktorých je možná mediácia, pokiaľ hodnota sporu nepresiahne polovicu základnej sumy stanovenej podľa príslušných ustanovení zákona o sociálnom poistení. V trestných veciach na okresných súdoch rozhoduje zvyčajne senát zložený z jedného sudcu z povolania a troch prísediach. Ak jeden z prísediach nemôže vo veci rozhodovať a hlavné pojednávanie už bolo začaté, je oprávnený vo veci rozhodnúť senát zložený zo sudcu z povolania a dvoch prísediach. V trestných veciach týkajúcich sa trestných činov,

za ktoré najprísnejším možným trestom je pokuta alebo trest odňatia slobody nie dlhší ako 6 mesiacov rozhoduje vo veci samosudca za predpokladu, že nie je dôvod na uloženie inej sankcie, ako pokuty a nejde o uloženie pokuty právnickej osobe. Ak existujú dôležité dôvody, počet sudcov a prísediach sa môže zvýšiť. ¹⁰

Všeobecné odvolacie súdy (*hovrätt*) sú súdmi druhej inštancie v prípadoch odvolaní proti rozhodnutiam všeobecných okresných súdov patriacich do ich obvodu. Vykonávajú však tiež pôsobnosť súdu prvej inštancie vo veciach týkajúcich sa zodpovednosti alebo súkromných nárokov vyplývajúcich z trestných činov spáchaných pri výkone funkcie sudcom nižšej inštancie a v ďalších zákonom stanovených prípadoch. Na odvolacom súde štandardne v civilných veciach koná a rozhoduje senát zložený z troch sudcov z povolania. Pokiaľ však vec na všeobecnom okresnom súde rozhodoval trojčlenný senát, na všeobecnom odvolacom súde o odvolaní rozhoduje senát zložený zo štyroch sudcov z povolania. V trestných veciach zvyčajne rozhoduje senát zložený z troch sudcov z povolania a dvoch prísediach. V prípade, ak sa jeden sudca z povolania alebo jeden prísediach nemôže zúčastniť rozhodovania po začatí hlavného pojednávania, môžu vo veci rozhodnúť zostávajúci členovia senátu. V náročnejších prípadoch týkajúcich sa ekonomických a daňových vecí môže byť senát na súde prvej inštancie alebo na odvolacom súde doplnený o ekonomického experta alebo o sudcu administratívneho súdu. ¹¹

Odvolanie je v zásade prípustné proti každému rozhodnutiu súdu prvej inštancie, pokiaľ zákon neustanovuje inak. Výnimočne, v zákonom stanovených prípadoch sa vyžaduje tzv. *povolenie podať odvolanie*, to znamená, že odvolací súd posúdi a rozhodne, že odvolanie je prípustné a bude sa odvolaním zaoberať. Povolenie podať odvolanie odvolací súd udelí najmä, ak existujú dôvodné pochybnosti o správnosti rozhodnutia okresného súdu alebo ak je dôležité, pre usmernenie aplikácie práva, aby nadriadený súd vec posúdil, prípadne, ak existujú iné mimoriadne dôvody. ¹²

Najvyšší súd (*Högsta domstolen*) má právomoc rozhodovať o opravnom prostriedku proti rozhodnutiam všeobecných odvolacích súdov, v stanovených prípadoch tiež o odvolaniach proti rozhodnutiam Švédskej advokátskej komory. Najvyšší súd je súdom prvej inštancie v prípadoch týkajúcich sa zodpovednosti alebo vo veciach súkromných nárokov vyplývajúcich z trestných činov spáchaných pri výkone funkcie ministra, sudcu najvyššieho správneho súdu, parlamentného ombudsmana, justičného kancelára, generálneho prokurátora, sudcu alebo generálneho advokáta Súdneho dvora Európskej únie alebo sudcu všeobecného odvolacieho súdu. Najvyšší súd tiež ako súd prvej inštancie rozhoduje, či by sudca najvyššieho správneho súdu mal byť zbavený funkcie, resp. či by jeho výkon funkcie mal byť pozastavený, alebo či je povinný sa podrobiť lekárskemu vyšetreniu. ¹³

Najvyšší súd sa skladá zo 16 sudcov z povolania. ¹⁴ V zásade najvyšší súd rozhoduje v päťčlenných

Súdny systém Švédska

senátoch, pokiaľ nerozhodne inak, resp. pokiaľ zákon neumožňuje menší počet členov senátu. V prípade, ak sa pri porade senátu javí, že v senáte prevažuje názor odchyľujúci sa od právneho princípu alebo od výkladu prijatého v minulosti najvyšším súdom, alebo je to z iného dôvodu osobitne dôležité pre aplikáciu práva, môže senát nariadiť, že o veci alebo o časti predmetu konania rozhodnú všetci sudcovia najvyššieho súdu. ¹⁵

Najvyšší súd sa v zásade bude odvolaním zaoberať za predpokladu, že vysloví, že odvolanie je prípustné, a to v tých prípadoch, ak je preskúmanie Najvyšším súdom dôležité pre usmernenie aplikácie práva alebo na preskúmanie najvyšším súdom existujú iné dôležité dôvody, napr. že došlo k závažným vecným alebo procesným pochybeniam alebo je výsledné rozhodnutie zjavne dôsledkom hrubej nedbanlivosti alebo hrubej chyby. Povolenie podať odvolanie môže byť obmedzené na určitú vec v konaní, preskúmanie ktorej je dôležité pre usmernenie aplikácie práva (precedentná otázka) alebo na určitú časť prípadu. ¹⁶ Ročne je najvyššiemu súdu podaných približne 6 000 odvolaní, pričom Najvyšší súd rozhodne o prípustnosti iba v niečo vyše 100 veciach. ¹⁷

SÚSTAVA VŠEOBECNÝCH SPRÁVNÝCH SÚDOV

Všeobecné správne súdy (*förvaltningsrätt*) sú súdmi prvej inštalácie a prejednávajú predovšetkým spory medzi súkromnými osobami a orgánmi verejnej moci. V Švédskom kráľovstve pôsobi 12

všeobecných správnych súdov. Najčastejšie sa konanie na týchto súdoch začína podaním odvolania proti rozhodnutiu orgánu verejnej moci. Bežným predmetom konania sú daňové veci (odvolania proti rozhodnutiam švédskeho daňového úradu), veci sociálneho poistenia a zabezpečenia, veci týkajúce sa verejného obstarávania, spory podľa zákona o sociálnych službách a prípady týkajúce sa osobitnej starostlivosti o maloletých, o závislých ľudí a nariadenej psychiatrickej starostlivosti. Do právomoci všeobecných správnych súdov patrí aj rozhodovanie o veciach týkajúcich sa vodičských oprávnení, povolení na podávanie alkoholu, preskúmanie rozhodnutí vydaných podľa školského zákona, zákona o rybolove alebo podpory v poľnohospodárstve.

Konanie na všeobecných správnych súdoch je v prevažnej väčšine písomné, bez ústneho pojednávania. Ústne pojednávanie sa vykoná vždy vo veciach starostlivosti o maloletých, závislých ľudí a vo veciach nútenej psychiatrickej starostlivosti. ¹⁸

Vo väčšine prípadov sa senát skladá z jedného sudcu z povolania a troch prísediach, avšak jednoduchšie veci môžu byť rozhodované aj bez prísediach a v niektorých prípadoch prísediaci môžu byť nahradení osobite vymenovanými expertmi. ¹⁹

Druhú inštaláciu správneho súdnictva vykonávajú 4 **odvolacie správne súdy** (*kammarrätt*), ktoré prevažne rozhodujú o odvolaniach proti rozhodnutiam všeobecných správnych súdov. Odvolacie súdy ako súdy prvej inštalácie rozhodujú o niektorých

veciach prístupu k verejným dokumentom. Odvolací správny súd v Štokholme má tiež funkciu migračného odvolacieho súdu.

S výnimkou väčšiny daňových vecí, starostlivosti o maloletých, závislých ľudí a duševne chorých sa vyžaduje tzv. povolenie podať odvolanie, aby sa súd ďalšej inštalácie vecou zaoberal. To znamená, že odvolací správny súd rozhodne o prípustnosti odvolania. Odvolací správny súd odvolanie pripustí najmä v tých prípadoch, keď je dôvod sa domnievať, že napadnuté rozhodnutie bude zmenené alebo ak je dôležité pre aplikáciu práva, aby sa vytvoril precedens. Zloženie odvolacieho súdu sa rôzni. Senát sa obvykle skladá z troch sudcov z povolania, prípadne z troch sudcov a dvoch prísediach. ²⁰

Najvyšší správny súd (*Högsta förvaltningsdomstolen*) ²¹ so sídlom v Štokholme je konečnou inštaláciou v systéme správneho súdnictva. Najvyšší správny súd má 16 sudcov z povolania. ²² Do jeho právomoci patrí aj rozhodovať o odvolaniach proti rozhodnutiam odvolacích správnych súdov alebo o tom, či by sudca Najvyššieho súdu mal byť zbavený funkcie, resp. či by jeho výkon funkcie mal byť pozastavený, alebo či je povinný sa podrobiť lekárskemu vyšetreniu. V zásade najvyšší správny súd rozhoduje v päťčlenných senátoch. V prípade, ak sa pri porade senátu javí, že v senáte prevažuje názor odchyľujúci sa od právneho princípu alebo od výkladu prijatých v minulosti najvyšším správnym súdom, alebo je to z iného dôvodu osobitne dôležité pre aplikáciu práva, môže senát nariadiť, že o veci alebo o časti predmetu

Súdny systém Švédska

konania rozhodnú všetci sudcovia najvyššieho správneho súdu. ²³

Najvyšší správny súd sa bude vecou zaoberať na základe udelenia povolenia podať odvolanie, teda keď rozhodne o prípustnosti opravného prostriedku. Jednoduchá nesprávnosť rozhodnutia nižšieho súdu zvyčajne nie je postačujúca, aby sa vecou najvyšší správny súd zaoberal. Najvyšší správny súd rozhodne o prípustnosti odvolania, ak je to dôležité pre aplikáciu práva alebo ak existujú iné dôležité dôvody, napr. že došlo k závažným vecným alebo procesným pochybeniam alebo je výsledné rozhodnutie zjavne dôsledkom hrubej neobľúbivosti alebo hrubej chyby. ²⁴

ŠPECIALIZOVANÉ SÚDY

Existuje viacero špecializovaných súdov a tribunálov, ktoré prejednávajú osobitný okruh vecí stanovený zákonom a zvyčajne rozhodujú ako súdy prvej inštancie alebo súdy prvej odvolacej inštancie. Niektoré z týchto súdov fungujú ako oddelenia v rámci všeobecných súdov alebo všeobecných správnych súdov.

Súd pre patenty a trh (*Patent- och marknadsdomstolen*) je zriadený v rámci všeobecného okresného súdu v Štokholme a rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam Patentového a registračného úradu. V zásade sa zaoberá všetkými vecami v oblasti duševného vlastníctva, marketingu a práva hospodárskej súťaže. ²⁵ Proti rozhodnutiu súdu pre patenty a trh je možné podať odvolanie, o ktorom rozhoduje **Odvolací súd pre patenty a trh** (*Patent- och marknadsöverdom-*

stolen), ktorý je súčasťou najvyššieho švédskeho všeobecného odvolacieho súdu – Odvolacieho súdu so sídlom v Štokholme (*Svea hovrätt*).

Na piatich všeobecných okresných súdoch pôsobia **pozemkové a environmentálne súdy** (*Mark- och miljödomstolar*), ktoré sa zaoberajú vecami týkajúcimi sa životného prostredia, vody, registrácie nehnuteľného majetku, ako aj územným plánovaním a výstavbou. Tieto súdy priamo rozhodujú o niektorých povoleniach a žiadostiach a v niektorých prípadoch rozhodujú o odvolaniach proti rozhodnutiam príslušných správnych orgánov. ²⁶ O odvolaniach proti rozhodnutiam pozemkových a environmentálnych súdov rozhoduje **Odvolací pozemkový a environmentálny súd** (*Mark- och miljööverdomstolen*), ktorý je súčasťou všeobecného Odvolacieho súdu so sídlom v Štokholme (*Svea hovrätt*).

Na štyroch všeobecných správnych súdoch pôsobia **migračné súdy** (*migrationsdomstolen*), ktoré posudzujú odvolania proti rozhodnutiam Švédskej migračnej agentúry vo veciach povolení na pobyt, pracovných povolení, azylu a občianstva. Proti rozhodnutiam týchto súdov sa možno odvolať na **Migračný odvolací súd** (*Migrationsöverdomstolen*), ktorý sídli na Odvolacom správnom súde v Štokholme. ²⁷

Pracovný súd (*Arbetsdomstolen*) ²⁸ preskúmava a rozhoduje pracovnoprávne spory. V niektorých prípadoch možno žalobu v pracovnoprávnom spore podať priamo na Pracovnom súde. Ide o žaloby podané organizáciou zamestnávateľov alebo organizá-

ciou zamestnancov alebo zamestnávateľom, ktorý uzatvoril kolektívnu zmluvu v spore týkajúcom sa kolektívnej zmluvy a záväzkov z nej vyplývajúcich, v spore týkajúcom sa účasti na riadení, združovania na účely ochrany hospodárskych práv, kolektívneho vyjednávania. V ostatných prípadoch je potrebné nárok z pracovnoprávneho vzťahu uplatniť najprv na všeobecnom okresnom súde. Ak je účastník konania nespokojný s rozhodnutím okresného súdu, môže sa následne odvolať na Pracovný súd. V oboch prípadoch je rozhodnutie Pracovného súdu konečné. Najčastejšie Pracovný súd rozhoduje v sedemčlennom senáte zloženom z troch nestranných členov, dvoch členov zastupujúcich záujmy zamestnancov a dvoch členov zastupujúcich záujmy zamestnávateľov. Zaujímavosťou je, že zamestnancom Pracovného súdu je iba predseda senátu, sudca, ktorý patrí medzi troch nestranných členov. Ďalších dvaja členovia sú vyberaní z osôb menovaných vládou, a to konkrétne podpredseda – člen, ktorý má dlhoročné skúsenosti v súdnictve a člen, ktorý je špecialistom na otázky pracovného trhu, a ktorý je často zamestnancom štátneho orgánu.

Súd pre obrannú spravodajskú službu (*Försvärsunderrättelse-domstolen*) ²⁹ skúma žiadosti o povolenia na získavanie spravodajských informácií. O povolenie žiada Spravodajská agentúra v mene vlády, štátnych orgánov, švédskych ozbrojených síl, švédskej bezpečnostnej služby a národnej kriminálnej polície.

Súdny systém Švédska

ĎALŠIE ORGÁNY S PÔSOBNOSŤOU PODOBNOU ŠPECIALIZOVANÝM SÚDOM

Tribunály pre nájom a árendu (*Hyses- och arrendenämnden*) sú orgánmi, ktoré sa zaoberajú najmä problematikou nájmu bytov, nájmu nebytových priestorov, nájmu poľnohospodárskych pozemkov. Zriadených je celkovo 8 takýchto tribunálov. V niektorých veciach majú tribunály aj rozhodovaciu právomoc, napr. o primeranom nájomnom, o niektorých otázkach podnájmu. O odvolaní proti rozhodnutiam tribunálov pre nájom a árendu rozhoduje Odvolací súd so sídlom v Štokholme (*Svea hovrätt*). V ďalších otázkach sa tribunály pre nájom a árendu môžu pokúsiť stranám sprostredkovať dohodu v tzv. zmierovacom konaní. Tieto tribunály taktiež poskytujú všeobecné informácie o legislatíve o nájme a árende. ^[30]

Tribunál pre zranenia pri dopravných nehodách (*Trafikskadenämnden*) ^[31] so sídlom v Štokholme preskúmava právo na náhradu škody a výšku náhrady škody pre osobu zranenú v premávke alebo jej príbuzného. Každý, kto nie je spokojný so stanoviskom svojej poisťovne môže tento tribunál požiadať o preskúmanie. Vo vymedzených prípadoch je poisťovňa sama povinná požiadať tento tribunál o preskúmanie. Výsledkom preskúmania je stanovisko tribunálu, ktoré má poradný charakter.

JUDr. Martina Rosinová
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Poznámky:

[1] Ďalšie informácie o Ústave Švédskeho kráľovstva, vrátane anglického znenia 4 ústavných zákonov a zákona o Riksdag (švédsky parlament, pozn. autorky) sú dostupné na: <https://www.riksdagen.se/en/documents-and-laws/>.

[2] Kapitola 11, čl. 14 zákona o forme vlády, dostupného v anglickom jazyku na: <https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/regeringsformen-eng-2021.pdf>.

[3] Ďalšie informácie dostupné na: <https://www.government.se/information-material/2015/06/the-swedish-judicial-system/>.

[4] Kapitola 11, čl. 3 zákona o forme vlády, dostupného v anglickom jazyku na: <https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/regeringsformen-eng-2021.pdf>.

[5] Ďalšie informácie o Rade pre návrhy sudcov dostupné na: <https://www.domstol.se/domarnamnden/information-in-english/>.

[6] Kapitola 11, čl. 7 a čl. 11 zákona o forme vlády, dostupné v anglickom jazyku na: <https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/regeringsformen-eng-2021.pdf>.

[7] Ďalšie informácie o Švédskej národnej správe súdov dostupné na: <https://www.domstol.se/domstolsverket/vad-gor-domstolsverket/roll-och-uppgift/>.

[8] Ďalšie informácie o všeobecných súdoch dostupné na: <https://www.domstol.se/hitta-domstol/allmanna-domstolar/>.

[9] Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Švédskeho kráľovstva o právomociach okresných súdov je dostupná na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1982996-om-tings-ratternas-domkretsar_sfs-1982-996.

[10] Kapitola 1 Súdneho poriadku, dostupného na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740.

[11] Kapitola 2 Súdneho poriadku, dostupného na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740.

[sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740).

[12] Kapitola 49 Súdneho poriadku, dostupného na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740.

[13] Kapitola 3 Súdneho poriadku, dostupného na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740.

[14] Aktuálne zloženie Najvyššieho súdu Švédskeho kráľovstva je dostupné na: <https://www.domstol.se/en/supreme-court/justices/>.

[15] Kapitola 3 Súdneho poriadku, dostupného na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740.

[16] Kapitola 54 Súdneho poriadku, dostupného na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattegangsbalk-1942740_sfs-1942-740.

[17] Ďalšie informácie dostupné na: <https://www.domstol.se/en/supreme-court/about-proceedings/appeals-and-leave-to-appeal/>.

[18] Ďalšie informácie o švédskych správnych súdoch dostupné na: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/forvaltnings-domstolar/>.

[19] Zákon o všeobecných správnych súdoch, dostupný na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1971289-om-allmanna-forvaltningsdomstolar_sfs-1971-289.

[20] Ďalšie informácie dostupné na: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/forvaltningsdomstolar/>.

[21] Ďalšie informácie o Najvyššom správnom súde dostupné na: <https://www.domstol.se/hogsta-forvaltnings-domstolen/>.

Súdny systém Švédska

22 Aktuálne zloženie Najvyššieho správneho súdu Švédskeho kráľovstva je dostupné na: <https://www.domstol.se/en/supreme-administrative-court/justices/>.

23 Zákon o všeobecných správnych súdoch, dostupný na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1971289-om-allmanna-forvaltningsdomstolar_sfs-1971-289.

24 Správny súdny poriadok, dostupný na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forvaltningsprocesslag-1971291_sfs-1971-291.

25 Ďalšie informácie o patentovom a trhovom súde dostupné na: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/allmanna-domstolar/>.

26 Ďalšie informácie o pozemkových a environmentálnych súdoch dostupné na: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/allmanna-domstolar/> a na <http://nackatingsratt.old.domstol.se/Om-tingsratten/Mark--och-miljodomstolen/>.

27 Ďalšie informácie dostupné na: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/forvaltningsdomstolar/>.

28 Ďalšie informácie o Pracovnom súde dostupné na: <http://www.arbetsdomstolen.se/pages/page.asp?lngID=7&lngLangID=1>.

29 Ďalšie informácie o Súde pre ob-rannú spravodajskú službu dostupné na: <http://www.undom.se/>.

30 Ďalšie informácie dostupné na: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/myndigheter-och-namnder/> a <https://www.domstol.se/hitta-domstol/hyres-och-arrendenamnder/>.

31 Ďalšie informácie dostupné na: <https://www.trafikskadenamnden.se/vid-skada/>.

Zdroje:

1. *About the Judges Proposals Board* [online]. 2021 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.domstol.se/domarnamnden/information-in-english/>.

2. *Allmänna domstolar* [online]. 2019 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/allmanna-domstolar/>.

3. *Allmänna domstolar* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.domstol.se/hitta-domstol/allmanna-domstolar/>.

4. *Documents and Laws* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.riksdagen.se/en/documents-and-laws/>.

5. *Förordning (1982:996) om tingsrätternas domkretsar* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1982996-om-tingsratternas-domkretsar_sfs-1982-996.

6. *Förvarsunderrättelsedomstolen* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <http://www.undom.se/>.

7. *Förvaltningsdomstolar* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/forvaltningsdomstolar/>.

8. *Förvaltningsprocesslag (1971:291)* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forvaltningsprocesslag-1971291_sfs-1971-291.

9. *Högsta förvaltningsdomstolen* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.domstol.se/hogsta-forvaltningsdomstolen/>.

10. *Hyres- och arrendenamnder* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.domstol.se/hitta-domstol/hyres-och-arrendenamnder/>.

11. *Lag (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1971289-om-allmanna-forvaltningsdomstolar_sfs-1971-289.

12. *Lodge an appeal and request leave to appeal* [online]. 2020 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.domstol.se/en/supreme-court/about-proceedings/appeals-and-leave-to-appeal/>.

13. *Mark- och miljodomstolen* [online]. 2017 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <http://nackatingsratt.old.domstol.se/Om-tingsratten/Mark--och-miljodomstolen/>.

14. *Myndigheter och nämnder* [online]. 2019 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.domstol.se/om-sveriges-domstolar/sa-fungerar-domstolarna/myndigheter-och-namnder/>.

15. *Presentation of the Swedish Labour Court* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <http://www.arbetsdomstolen.se/pages/startpage.asp?lngLangID=1>.

16. *Rättegångsbalk (1942:740)* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rattgangsbalk-1942740_sfs-1942-740.

Súdny systém Švédska

17. *Roll och uppgift* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <<https://www.domstol.se/domstolsverket/vad-gor-domstolsverket/roll-och-uppgift/>>.

18. *The Instrument of Government (1974:152)* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <<https://www.riksdagen.se/globalassets/07.-dokument--lagar/regeringsformen-eng-2021.pdf>>.

19. *The Swedish Code of Judicial Procedure Ds 1998:000* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <https://www.government.se/49e41c/content-assets/a1be9e99a5c64d1bb93a96ce5d517e9c/the-swedish-code-of-judicial-procedure-ds-1998_65.pdf>.

20. *The Swedish judicial system* [online]. Ministerstvo spravodlivosti, 2015 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <<https://www.government.se/49ec0b/content-assets/9ebb0750780245aeb6d5c13c1ff5cf64/the-swedish-judicial-system.pdf>>.

21. *Vid skada* [online]. 2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné na internete: <<https://www.trafikskadenamnden.se>>.

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

[Nariadením Európskeho parlamentu a Rady \(EÚ\) 2022/123 z 25. januára 2022 o posilnenej úlohe Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy a krízového riadenia v oblasti liekov a zdravotníckych pomôcok](#) sa Európskej agentúre pre lieky (ďalej len „agentúra“) zverujú nové úlohy vrátane nastavenia, udržiavania a riadenia európskej platformy na monitorovanie nedostatku liekov (*European shortages monitoring platform*) (ďalej len „IT platforma“), ktorá by mala byť plne funkčná začiatkom roku 2025. Posilnenie úlohy agentúry je súčasťou plánu na vybudovanie Európskej zdravotnej únie, čo je iniciatíva podporovaná Európskou komisiou s cieľom zlepšiť odolnosť európskych zdravotníckych systémov pri riešení možných budúcich pandémieí a zabezpečiť lepšiu ochranu zdravia občanov.

Ako vyplýva z dôvodovej správy k návrhu nariadenia bezprecedentná skúsenosť s pandemiou COVID-19 ukázala, že schopnosť Únie koordinovať prácu v snahe zabezpečiť dostupnosť liekov a zdravotníckych pomôcok a uľahčiť ich vývoj je v súčasnosti obmedzená. Jedným z dôvodov je, že neexistuje štruktúrovaný mechanizmus na monitorovanie a rýchle riešenie nedostatku takýchto výrobkov.

Počas krízy spôsobenej ochorením COVID-19 bolo potrebné najst' riešenia ad hoc na obmedzenie rizika nedostatku liekov a zdravotníckych pomôcok, ako sú ventilačné prístroje, chirurgické rúška a súpravy na testovanie na COVID-19. Navyše v situáciách, keď existovalo niekoľko liekov, ktoré mali údajne liečiť

ochorenie COVID-19 alebo mu predchádzať, agentúra nemala vždy prístup k dostatočným údajom týkajúcim sa zdravia, aby mohla formulovať koordinované odporúčania v rámci celej Únie. Agentúra poskytovala vedecké poradenstvo k vývoju týchto liekov a ich schopnosti bojovať proti ochoreniu COVID-19 v rámci svojich maximálnych možností, ale mimo formálnej štruktúry krízového riadenia a bez využitia zrýchlených postupov poskytovania vedeckého poradenstva a bez povinnosti zo strany členských štátov a vývojárov spolupracovať.

Všeobecné ciele:

- zabezpečiť vysokú úroveň ochrany ľudského zdravia posilnením schopnosti Únie riadiť mimoriadne situácie v oblasti verejného zdravia, ktoré majú vplyv na lieky a zdravotnícke pomôcky, a reagovať na takéto mimoriadne situácie;
- prispieť k zabezpečeniu hladkého fungovania vnútorného trhu s takýmito výrobkami počas mimoriadnych situácií v oblasti verejného zdravia.

Špecifické ciele:

- monitorovať a zmierňovať potenciálny a skutočný nedostatok liekov a zdravotníckych pomôcok považovaných za kritické s cieľom riešiť danú mimoriadnu situáciu v oblasti verejného zdravia alebo v prípade liekov iné závažné udalosti, ktoré môžu mať vážny vplyv na verejné zdravie;
- zabezpečiť včasný vývoj vysokokvalitných, bezpeč-

ných a účinných liekov s osobitným zameraním na riešenie danej mimoriadnej situácie v oblasti verejného zdravia;

- zabezpečiť hladké fungovanie panelov odborníkov na posudzovanie niektorých vysokorizikových zdravotníckych pomôcok a využívať základné poradenstvo v oblasti pripravenosti na krízy a krízového riadenia, pokiaľ ide o používanie zdravotníckych pomôcok.

Nariadením dôjde k zabezpečeniu toho, aby sa v celej Únii zabránilo nedostatku liekov a zdravotníckych pomôcok, ktoré sa považujú za kritické pri riešení danej mimoriadnej situácie v oblasti zdravia, a v prípade liekov aj pri riešení závažnej udalosti. Tieto výrobky by tak v konečnom dôsledku mali byť pre pacientov dostupné v dostatočnom množstve aj počas takýchto mimoriadnych situácií.

VÝKONNÁ RIADIACA SKUPINA NA MONITOROVANIE NEDOSTATKU A BEZPEČNOSTI A VÝKONNÁ RIADIACA SKUPINA NA MONITOROVANIE NEDOSTATKU ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK

V rámci agentúry sa zriaďuje výkonná riadiaca skupina na monitorovanie nedostatku a bezpečnosti liekov (ďalej len „MSSG“ – Medicine Shortages Steering Group) a výkonná riadiaca skupina na monitorovanie nedostatku zdravotníckych pomôcok (ďalej len „MDSSG“ – Medical Device Shortages Steering Group). MSSG zodpovedá za plnenie

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

úloh uvedených v článku 4 ods. 3 a 4 a v článkoch 5 až 8 tohto [nariadenia](#) a MDSSG zasa za plnenie úloh uvedených v článkoch 22, 23 a 24 tohto nariadenia.

Členmi MSSG sú zástupca agentúry, zástupca Komisie a jeden zástupca vymenovaný každým členským štátom. Rovnaké členenie zastúpenia má aj MDSSG. Zástupcovia MDSSG môžu byť vo vhodných prípadoch tí istí ako zástupcovia vymenovaní do MSSG.

MDSSG aj MSSG zasadajú pravidelne a tiež vždy, keď si to vyžaduje situácia pri príprave na núdzovú situáciu v oblasti verejného zdravia alebo počas nej. MSSG zasadá aj keď bola upozornená na znepokojujúcu skutočnosť, alebo keď Komisia uznala závažnú udalosť v súlade s článkom 4 ods. 3 tohto nariadenia.

Členov MSSG alebo členov MDSSG môžu na ich zasadnutiach sprevádzať odborníci z konkrétnych vedeckých alebo technických oblastí. Ako pozorovatelia sa môžu zúčastňovať zasadnutí MSSG a zasadnutí MDSSG zástupca pracovnej skupiny pacientov a spotrebiteľov (ďalej len „PCWP“) a zástupca pracovnej skupiny zdravotníckych pracovníkov (ďalej len „HCPWP“) v rámci agentúry. Spolupredsedovia MSSG aj spolupredsedovia MDSSG môžu pozvať ako pozorovateľov a na účely poskytnutia odborného poradenstva zástupcov príslušných vnútroštátnych orgánov pre veterinárne lieky, zástupcov iných relevantných príslušných orgánov a tretej strany vrátane zástupcov zá-

ujmových skupín pôsobiacich v oblasti liekov a zdravotníckych pomôcok, držiteľov povolení na uvedenie na trh, veľkoobchodných distribútorov, akéhokoľvek iného vhodného aktéra v dodávateľskom reťazci liekov a zdravotníckych pomôcok a zástupcov zdravotníckych pracovníkov, pacientov a spotrebiteľov, aby sa podľa potreby zúčastnili na ich zasadnutiach.

MSSG a MDSSG podporujú v ich činnostiach pracovné skupiny zriadené v súlade s článkom 9 ods. 1 písm. d) a článkom 25 ods. 1 tohto nariadenia.

MONITOROVANIE UDALOSTÍ A PRIPRAVENOSŤ NA NÚDZOVÉ SITUÁCIE V OBLASTI VEREJNÉHO ZDRAVIA A ZÁVAŽNÉ UDALOSTI

MSSG v spolupráci s členskými štátmi priebežne monitoruje každú udalosť, ktorá by mohla viesť k núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia alebo závažnej udalosti. S cieľom uľahčiť toto monitorovanie príslušné vnútroštátne orgány pre lieky konajúce prostredníctvom jednotných kontaktných miest (uvedených v článku 3 ods. 6 tohto nariadenia) alebo platformy (uvedenej v článku 13 tohto nariadenia) (ďalej len „ESMP“ – European shortages monitoring platform), včas podávajú agentúre správu o každej udalosti, ktorá by mohla viesť k núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia alebo závažnej udalosti vrátane skutočného alebo potenciálneho nedostatku lieku v danom členskom štáte. Keď príslušný vnútroštátny orgán informuje agentúru

o nedostatku lieku, poskytne agentúre všetky informácie, ktoré získal od držiteľa povolenia na uvedenie na trh podľa článku 23a [smernice 2001/83/ES](#), ak uvedené informácie nie sú dostupné na ESMP. Ak sa agentúra domnieva, že je potrebné riešiť skutočnú alebo bezprostredne hroziacu závažnú udalosť, upozorní na túto skutočnosť MSSG. Na základe kladného stanoviska MSSG môže Komisia uznať, že nastala závažná udalosť. Keď MSSG usúdi, že závažná udalosť sa dostatočne vyriešila a domnieva sa, že jej pomoc už nie je potrebná, informuje o tom Komisiu a výkonného riaditeľa agentúry.

Po uznaní núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia alebo uznaní závažnej udalosti v súlade s odsekom 3 tohto článku tohto nariadenia sa články 5 až 12 uplatňujú takto:

- ak môže núdzová situácia v oblasti verejného zdravia alebo závažná udalosť ovplyvniť kvalitu, bezpečnosť alebo účinnosť liekov, uplatňuje sa článok 5 tohto nariadenia;
- ak môže núdzová situácia v oblasti verejného zdravia alebo závažná udalosť viesť k nedostatku liekov vo viac ako jednom členskom štáte, uplatňujú sa články 6 až 12 tohto nariadenia.

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

HODNOTENIE INFORMÁCIÍ A POSKYTOVANIE ODPORÚČANÍ K OPATRENIAM TÝKAJÚCIM SA KVALITY, BEZPEČNOSTI A ÚČINNOSTI LIEKOV V SÚVISLOSTI S NÚDZOVÝMI SITUÁCIAMI V OBLASTI VEREJNÉHO ZDRAVIA A SO ZÁVAŽNÝMI UDALOSŤAMI

Po uznaní núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia alebo uznaní závažnej udalosti v súlade s článkom 4 ods. 3 tohto [nariadenia](#) zhodnotí MSSG informácie týkajúce sa núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia alebo závažnej udalosti a zváži, či je potrebné prijať naliehavé a koordinované opatrenia, pokiaľ ide o kvalitu, bezpečnosť a účinnosť dotknutých liekov. MSSG poskytuje Komisii a členským štátom odporúčania v súvislosti s akýmikoľvek vhodnými opatreniami, ktoré je podľa nej potrebné na úrovni Únie prijať v súvislosti s dotknutými liekmi v súlade so smernicou 2001/83/ES alebo [nariadením \(ES\) č. 726/2004](#).

ZOZNAM KRITICKÝCH LIEKOV, ZOZNAM KRITICKÝCH ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK V ČASE NÚDZOVEJ SITUÁCIE V OBLASTI VEREJNÉHO ZDRAVIA A ZOZNAM KRITICKÝCH LIEKOV V ČASE ZÁVAŽNEJ UDALOSTI

Ihneď po uznaní núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia:

- MSSG konzultuje s pracovnou skupinou uvedenou v článku 3 ods. 6 tohto nariadenia, následne prijme zoznam liekov povolených v súlade so smerni-

cou 2001/83/ES alebo s nariadením (ES) č. 726/2004, ktoré považuje za kritické v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia (ďalej len „zoznam kritických liekov v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia“);

- MDSSG konzultuje s pracovnou skupinou uvedenou v článku 21 ods. 5 tohto nariadenia, následne prijme zoznam kategórií kritických zdravotníckych pomôcok, ktoré považuje za kritické v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia (ďalej len „zoznam kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia“).

Ihneď po uznaní závažnej udalosti v súlade s článkom 4 ods. 3 tohto nariadenia:

- MSSG konzultuje s pracovnou skupinou uvedenou v článku 3 ods. 6 tohto nariadenia, následne prijme zoznam liekov povolených v súlade so [smernicou 2001/83/ES](#) alebo s nariadením (ES) č. 726/2004, ktoré považuje za kritické pri závažnej udalosti (ďalej len „zoznam kritických liekov pri závažnej udalosti“);
- MSSG aktualizuje zoznam kritických liekov pri závažnej udalosti vždy podľa potreby, až kým sa závažná udalosť dostatočne nevyrieši a kým sa nepotvrdí, že pomoc MSSG už nie je potrebná podľa článku 4 ods. 4 tohto nariadenia.

MSSG aj MDSSG aktualizuje zoznamy uvedené v predchádzajúcich odsekoch.

INFORMÁCIE, KTORÉ SA MAJÚ POSKYTOVAŤ

MSSG prijme a zverejní súbor informácií uvedených v článku 9 ods. 2 písm. c) a d) tohto nariadenia, ktoré sú potrebné na monitorovanie ponuky a dopytu liekov zaradených do zoznamov kritických liekov a MDSSG prijme a sprístupní verejnosti súbor informácií uvedených v článku 25 ods. 2 písm. b) a c) tohto nariadenia, ktoré sú potrebné na monitorovanie ponuky a dopytu v prípade zdravotníckych pomôcok zaradených do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia. MSSG aj MDSSG informujú o uvedenom súbore informácií svoje pracovné skupiny. MSSG prijíma a zverejňuje súbor informácií na účely článku 9 ods. 2 a MDSSG na účely článku 25 ods. 2 tohto nariadenia.

MONITOROVANIE NEDOSTATKU LIEKOV ZARADENÝCH DO ZOZNAMOV KRITICKÝCH LIEKOV A MONITOROVANIE NEDOSTATKU ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK ZARADENÝCH DO ZOZNAMU KRITICKÝCH POMÔCOK V NÚDZOVEJ SITUÁCII V OBLASTI VEREJNÉHO ZDRAVIA

Po uznaní núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia alebo uznaní závažnej udalosti v súlade s článkom 4 ods. 3 tohto nariadenia MSSG monitoruje ponuku liekov zaradených do zoznamov kritických liekov a dopyt po nich po uznaní núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

alebo uznání závažnej udalosti v súlade s článkom 4 ods. 3 tohto [nariadenia](#). Cieľom monitorovania je identifikovať akýkoľvek skutočný alebo potenciálny nedostatok uvedených liekov. MDSSG monitoruje ponuku a dopyt v prípade zdravotníckych pomôcok zaradených do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia počas núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia. Cieľom monitorovania je identifikovať akýkoľvek skutočný alebo potenciálny nedostatok uvedených zdravotníckych pomôcok.

MSSG vykonáva takého monitorovanie využívaním zoznamov kritických liekov a informácií a údajov poskytnutých v súlade s článkami 10 a 11 tohto nariadenia a dostupných prostredníctvom ESMP, akonáhle bude plne funkčná. MDSSG vykonáva takého monitorovanie využívaním zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia a informácií a údajov poskytnutých v súlade s článkami 26 a 27 a dostupných prostredníctvom registrov a databáz pomôcok, ak sú agentúre k dispozícii. MDSSG pritom môže zohľadniť údaje získané podľa článku 108 [nariadenia \(EÚ\) 2017/745](#) a článku 101 [nariadenia \(EÚ\) 2017/746](#).

MSSG na účely monitorovania uvedeného v článku 7 tohto nariadenia v relevantných prípadoch spolupracuje s Výborom pre zdravotnú bezpečnosť zriadeným článkom 17 [rozhodnutia č. 1082/2013/EÚ](#) (ďalej len „HSC“ – Health Security Committee) a v prípade núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia s akýmkoľvek iným relevantným

poradným výborom pre núdzové situácie v oblasti verejného zdravia zriadeným podľa práva Únie a s ECDC. MDSSG na účely monitorovania uvedeného v článku 23 v odseku 1 (prvom pododseku) tohto nariadenia v relevantných prípadoch spolupracuje s MDCG, HSC a akýmkoľvek iným relevantným poradným výborom pre núdzové situácie v oblasti verejného zdravia zriadeným podľa práva Únie.

PODÁVANIE SPRÁV A POSKYTOVANIE ODPORÚČANÍ TÝKAJÚCICH SA NEDOSTATKU LIEKOV A ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK

MSSG pravidelne podáva správy o výsledkoch svojho monitorovania počas trvania núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia alebo po uznání závažnej udalosti podľa článku 4 ods. 3 až kým nie je potvrdené, že závažná udalosť bola dostatočne vyriešená podľa článku 4 ods. 4 tohto nariadenia, MDSSG podáva správy o výsledkoch svojho monitorovania len počas trvania núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia. Obe podávajú správy o výsledkoch svojich monitorovaní Komisii a svojim kontaktným miestam (MSSG jednotným kontaktným miestam, ktoré sú uvedené v článku 3 ods. 6 a MDSSG jednotným kontaktným miestam, ktoré sú uvedené v článku 25 ods. 2 písm. a)) tohto nariadenia.

PRACOVNÉ METÓDY A POSKYTOVANIE INFORMÁCIÍ O LIEKOV A ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK

S cieľom pripraviť sa na plnenie úloh uvedených v článkoch 4 až 8 tohto nariadenia agentúra:

- špecifikuje postupy a kritériá na zostavenie a preskúmanie zoznamov kritických liekov;
- špecifikuje metódy a kritériá monitorovania, získavania údajov a podávania správ podľa článkov 4, 7 a 8 tohto nariadenia so základným minimálnym súborom údajov;
- vyvíja v koordinácii s relevantnými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi efektívne IT systémy monitorovania a podávania správ, ktoré uľahčia interoperabilitu s inými existujúcimi IT systémami a s vyvíjanými IT systémami, kým nebude plne funkčná ESMP, a to na základe harmonizovaných dátových polí zo všetkých členských štátov;
- zriadi pracovnú skupinu uvedenú v článku 3 ods. 6 tohto nariadenia a zabezpečí, aby bol v nej zastúpený každý členský štát;
- vytvorí a vedie zoznam jednotných kontaktných miest pre držiteľov povolení na uvedenie na trh, pokiaľ ide o všetky lieky povolené v Únii, a to prostredníctvom databázy uvedenej v článku 57 ods. 1 písm. l) [nariadenia \(ES\) č. 726/2004](#);
- špecifikuje metódy poskytovania odporúčaní podľa článku 5 ods. 2 a článku 8 ods. 3 a 4 a koordinácie opatrení podľa článku 8

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

g) ods. 5 tohto [nariadenia](#); uverejňuje informácie podľa písmen a), b) a f) na vyhradenej webovej stránke svojho webového portálu.

S cieľom pripraviť sa na plnenie úloh uvedených v článkoch 22, 23 a 24 tohto nariadenia agentúra:

- a) špecifikuje postupy a kritériá na zostavenie a preskúmanie zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia;
- b) v koordinácii s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi vyvíja efektívne IT systémy monitorovania a podávania správ, čo uľahčuje interoperabilitu s existujúcimi IT nástrojmi a databázou Eudamed, akonáhle bude plne funkčná, a poskytuje primeranú podporu príslušným vnútroštátnym orgánom zodpovedným za monitorovanie a podávanie správ;
- c) zriadi pracovnú skupinu uvedenú v článku 21 ods. 5 tohto nariadenia a zabezpečí, aby každý členský štát bol v uvedenej pracovnej skupine zastúpený;
- d) špecifikuje metódy poskytovania odporúčaní uvedených v článku 24 ods. 3 a 4 a koordinácie opatrení uvedených v článku 24 tohto nariadenia.

Po uznaní núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia alebo uznaní závažnej udalosti v súlade s článkom 4 ods. 3 tohto nariadenia agentúra:

- a) vypracuje zoznam jednotných kontaktných miest pre držiteľov povolení na uvedenie na trh pre lieky zaradené do zoznamov

- b) vedie zoznam jednotných kontaktných miest uvedený v písmene a) počas trvania núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia alebo závažnej udalosti;
- c) vyžiada si príslušné informácie o liekoch zo zoznamu kritických liekov od jednotných kontaktných miest uvedených v písmene a) a stanoví lehotu na predloženie uvedených informácií, ak tieto informácie nie sú k dispozícii na ESMP;
- d) na základe súboru informácií uvedeného v článku 6 ods. 4 tohto nariadenia si vyžiada informácie o liekoch zo zoznamov kritických liekov od jednotných kontaktných miest uvedených v článku 3 ods. 6 tohto nariadenia a stanoví lehotu na predloženie uvedených informácií, ak tieto informácie nie sú k dispozícii na ESMP.

Po uznaní núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia agentúra tiež:

- a) vytvorí zoznam jednotných kontaktných miest pre výrobcov zdravotníckych pomôcok alebo ich splnomocnených zástupcov, dovozcov a notifikované osoby pre zdravotnícke pomôcky zaradené do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia;
- b) vedie zoznam jednotných kontaktných miest uvedený v písmene a) počas trvania núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia;
- c) na základe súboru informá-

cií prijatých MDSSG požiadajú jednotné kontaktné miesta uvedené v písmene a) o relevantné informácie o zdravotníckych pomôckach zaradených do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia a stanoví lehotu na predloženie uvedených informácií;

d) na základe súboru informácií prijatých MDSSG v súlade s článkom 22 ods. 2 tohto nariadenia požiadajú jednotné kontaktné miesta uvedené v článku 21 ods. 5 druhom pododseku tohto nariadenia o relevantné informácie o zdravotníckych pomôckach zaradených do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia a stanoví lehotu na predloženie uvedených informácií.

POVINNOSTI DRŽITEĽOV POVOLENÍ NA UVEDENIE NA TRH A POVINNOSTI VÝROBCOV ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK, SPLNOMOCNENÝCH ZÁSTUPCOV, DOVOZCOV, DISTRIBÚTOROV A NOTIFIKOVANÝCH OSÔB

S cieľom uľahčiť monitorovanie uvedené v článku 7 tohto nariadenia agentúra môže požiadať držiteľov povolení na uvedenie na trh pre lieky zaradené do zoznamov kritických liekov, aby predložili informácie uvedené v článku 9 ods. 2 písm. c) tohto nariadenia. Držitelia povolení na uvedenie na trh predložia požadované informácie v lehote stanovenej agentúrou prostredníctvom jednotných kontaktných

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

miest uvedených v článku 9 ods. 2 písm. b) tohto [nariadenia](#). Držiteľia povolení na uvedenie na trh odôvodnia každé nepredloženie akýchkoľvek požadovaných informácií a akékoľvek omeškania pri ich poskytovaní v lehote stanovenej agentúrou.

Po predložení správ o výsledkoch monitorovania uvedeného v článku 7 a poskytnutí odporúčaní týkajúcich sa preventívnych alebo zmierňujúcich opatrení stanovených v súlade s článkom 8 ods. 3 a 4 tohto nariadenia držiteľia povolení na uvedenie na trh uvedení v odseku 2:

- a) poskytnú agentúre akékoľvek svoje pripomienky;
- b) zohľadnia všetky odporúčania uvedené v článku 8 ods. 3 a 4 a všetky usmerenia uvedené v článku 12 písm. c) tohto nariadenia;
- c) dodržia všetky opatrenia prijaté na úrovni Únie alebo členských štátov podľa článkov 11 a 12 tohto nariadenia;
- d) informujú MSSG o všetkých prijatých opatreniach a podajú správu o monitorovaní a výsledkoch týchto opatrení vrátane poskytnutia informácií o vyriešení skutočného alebo potenciálneho nedostatku liekov.

S cieľom uľahčiť monitorovanie uvedené v článku 23 môže agentúra požiadať výrobcov zdravotníckych pomôcok, prípadne ich splnomocnených zástupcov, a vo vhodných prípadoch dovozcov a distribútorov, ktoré sú zaradené do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia, a v prípade potreby aj príslušné notifikované osoby, aby predložili

li požadované informácie v lehote stanovenej agentúrou. Výrobcovia zdravotníckych pomôcok, prípadne ich splnomocnení zástupcovia, a vo vhodných prípadoch dovozcovia a distribútori uvedení v prvom pododseku tohto nariadenia predložia požadované informácie prostredníctvom jednotných kontaktných miest uvedených v článku 25 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia. Výrobcovia zdravotníckych pomôcok, alebo prípadne ich splnomocnení zástupcovia, notifikované osoby a vo vhodných prípadoch dovozcovia či distribútori odôvodnia každé nepredloženie požadovaných informácií a akékoľvek omeškania pri poskytovaní požadovaných informácií v lehote stanovenej agentúrou.

Po predložení správ o výsledkoch monitorovania uvedeného v článku 23 a poskytnutí odporúčaní týkajúcich sa preventívnych alebo zmierňujúcich opatrení v súlade s článkom 24 výrobcovia zdravotníckych pomôcok alebo ich splnomocnení zástupcovia a vo vhodných prípadoch dovozcovia a distribútori uvedení v odseku 1 tohto nariadenia:

- a) poskytnú agentúre akékoľvek svoje pripomienky;
- b) zohľadnia všetky odporúčania uvedené v článku 24 ods. 3 a 4 a všetky usmerenia uvedené v článku 28 písm. b) tohto nariadenia;
- c) dodržia všetky opatrenia prijaté na úrovni Únie alebo členských štátov podľa článku 27 alebo 28 tohto nariadenia;
- d) informujú MDSSG o všetkých prijatých opatreniach a podajú správu o výsledkoch uvedených opatrení

vrátane poskytnutia informácií o vyriešení skutočného alebo potenciálneho nedostatku zdravotníckych pomôcok.

ÚLOHA ČLENSKÝCH ŠTÁTOV PRI MONITOROVANÍ A ZMIERŇOVANÍ NEDOSTATKU LIEKOV A ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK

S cieľom uľahčiť monitorovanie uvedené v článku 7 tohto nariadenia môže agentúra za predpokladu, že predmetné informácie nie sú k dispozícii na ESMP, požiadať členský štát, aby:

- a) predložil súbor informácií uvedený v článku 6 ods. 4 tohto nariadenia vrátane dostupných a odhadovaných údajov o objeme dopytu a prognózach dopytu, a to prostredníctvom jednotného kontaktného miesta uvedeného v článku 3 ods. 6 a s použitím metód a systémov podávania správ stanovených podľa článku 9 ods. 1 písm. b) a c) tohto nariadenia;
- b) uviedol existenciu akýchkoľvek dôverných obchodných informácií a vysvetlil, z akého dôvodu majú uvedené informácie dôvernú obchodnú povahu, v súlade s článkom 10 ods. 4 tohto nariadenia;
- c) uviedol akékoľvek nepredloženie požadovaných informácií a oznámil, či došlo k nejakému omeškaniu pri poskytovaní uvedených informácií v lehote stanovenej agentúrou v súlade s článkom 10 ods. 3 tohto nariadenia.

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

Po predložení správ o výsledkoch monitorovania uvedeného v článku 7 a poskytnutí odporúčaní týkajúcich sa preventívnych alebo zmierňujúcich opatrení v súlade s článkom 8 ods. 3 a 4 tohto [nariadenia](#) členské štáty:

- a) zohľadnia všetky odporúčania a usmernenia uvedené v článku 12 písm. c) a skoordínujú svoje činnosti v súvislosti s akýmikoľvek opatreniami prijatými na úrovni Únie podľa článku 12 písm. a) tohto nariadenia;
- b) informujú MSSG o všetkých prijatých opatreniach a podajú správu o výsledkoch činností uvedených v písm. a) vrátane poskytnutia informácií o vyriešení skutočného alebo potenciálneho nedostatku liekov.

S cieľom uľahčiť monitorovanie uvedené v článku 23 tohto nariadenia agentúra môže požiadať členský štát, aby:

- a) predložil súbor informácií uvedený v článku 22 ods. 2 tohto nariadenia vrátane dostupných informácií o potrebách týkajúcich sa zdravotníckych pomôcok zaradených do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia a dostupných a odhadovaných údajov o objeme dopytu a prognózach dopytu po uvedených zdravotníckych pomôckach, a to prostredníctvom príslušného jednotného kontaktného miesta uvedeného v článku 25 ods. 2 písm. a) a s použitím metód a systémov monitorovania a podávania správ stanovených podľa článku 25 ods. 1 písm. b)

- b) tohto nariadenia;
- c) uviedol existenciu akýchkoľvek dôverných obchodných informácií a vysvetlil, z akého dôvodu majú uvedené informácie dôvernú obchodnú povahu, v súlade s článkom 26 ods. 3 tohto nariadenia;
- c) uviedol každé nepredloženie požadovaných informácií a či došlo k nejakému omeškaniu pri ich poskytovaní v lehote stanovenej agentúrou v súlade s článkom 26 ods. 2 tohto nariadenia.

Po predložení správ o výsledkoch monitorovania uvedeného v článku 23 a poskytnutí odporúčaní týkajúcich sa preventívnych alebo zmierňujúcich opatrení v súlade s článkom 24 tohto nariadenia členské štáty:

- a) zväžia potrebu stanoviť dočasné výnimky na úrovni členských štátov podľa článku 59 ods. 1 [nariadenia \(EÚ\) 2017/745](#) alebo článku 54 ods. 1 [nariadenia \(EÚ\) 2017/746](#) s cieľom zmierniť skutočný alebo potenciálny nedostatok zdravotníckych pomôcok zahrnutých do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia, pričom zároveň zabezpečia vysokú úroveň bezpečnosti pacientov a pomôcok;
- b) zohľadnia všetky odporúčania uvedené v článku 24 ods. 3 a všetky usmernenia uvedené v článku 28 písm. b) tohto nariadenia a skoordínujú svoje opatrenia v súvislosti s akýmikoľvek opatreniami prijatými na úrovni Únie podľa článku 12

- c) písm. a) tohto nariadenia; informujú MDSSG o všetkých prijatých opatreniach a podajú správu o výsledkoch opatrení uvedených v písm. b) vrátane poskytnutia informácií o vyriešení skutočného alebo potenciálneho nedostatku dotknutých zdravotníckych pomôcok.

ÚLOHA KOMISIE PRI MONITOROVANÍ A ZMIERŇOVANÍ NEDOSTATKU LIEKOV

Komisia zohľadňuje informácie a odporúčania MSSG uvedené v článku 8 ods. 1 až 4 tohto nariadenia a:

- a) prijíma všetky potrebné opatrenia v medziach právomocí, ktoré boli Komisii zverené, s cieľom zmierniť skutočný alebo potenciálny nedostatok liekov zaradených do zoznamov kritických liekov;
- b) uľahčuje koordináciu medzi držiteľmi povolení na uvedenie na trh a inými príslušnými subjektmi s cieľom reagovať podľa potreby na nárast dopytu;
- c) zvažuje potrebu usmernení a odporúčaní, ktoré majú byť určené členským štátom, držiteľom povolení na uvedenie na trh a iným subjektom, vrátane v relevantných prípadoch aj príslušným subjektom z dodávateľského reťazca liekov;
- d) informuje MSSG o všetkých opatreniach prijatých Komisiou a podáva správy o výsledkoch uvedených opatrení;
- e) požiada MSSG, aby poskytla odporúčania alebo

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

- koordinovala opatrenia stanovené v článku 8 ods. 3, 4 a 5 tohto [nariadenia](#);
- f) zvažuje potrebu zdravotníckych protipatrení v súlade s [rozhodnutím č. 1082/2013/EÚ](#) a iným príslušným právom Únie;
- g) vo vhodných prípadoch spolupracuje s tretími krajinami a príslušnými medzinárodnými organizáciami s cieľom zmierniť skutočný alebo potenciálny nedostatok liekov zaradených do zoznamu kritických liekov alebo ich účinných látok, ak sa uvedené lieky alebo účinné látky dovážajú do Únie a ak má takýto skutočný alebo potenciálny nedostatok medzinárodný dosah, a o akýchkoľvek súvisiacich opatreniach, ako aj o výsledkoch uvedených opatrení podáva v relevantných prípadoch správy MSSG.

- [nariadenia \(EÚ\) 2017/745](#) alebo článku 54 ods. 3 [nariadenia \(EÚ\) 2017/746](#), pričom dodrží podmienky stanovené v uvedených článkoch a vynaloží úsilie o zabezpečenie vysokej úrovne bezpečnosti pacientov a pomôcok;
- b) zvažuje potrebu usmernení a odporúčaní, ktoré majú byť určené členským štátom, výrobcom zdravotníckych pomôcok, notifikovaným osobám a v relevantných prípadoch iným subjektom;
- c) požiada MDSSG, aby poskytla odporúčania alebo koordinovala opatrenia uvedené v článku 24 ods. 3, 4 a 5 tohto nariadenia;
- d) zvažuje potrebu zdravotníckych protipatrení v súlade s [rozhodnutím č. 1082/2013/EÚ](#) a iným príslušným právom Únie;
- e) vo vhodných prípadoch spolupracuje s tretími krajinami a príslušnými medzinárodnými organizáciami s cieľom zmierniť skutočný alebo potenciálny nedostatok zdravotníckych pomôcok zaradených do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia alebo ich komponentov, ak sa tieto pomôcky alebo časti takýchto pomôcok dovážajú do Únie a ak má takýto skutočný alebo potenciálny nedostatok medzinárodný dosah, a o akýchkoľvek súvisiacich opatreniach, ako aj o výsledkoch uvedených opatrení podáva v relevantných prípadoch správy MDSSG.

EURÓPSKA PLATFORMA NA MONITOROVANIE NEDOSTATKU LIEKOV

Agentúra zriadi, udržiava a spravuje IT platformu s názvom Európska platforma na monitorovanie nedostatku liekov (ďalej len „ESMP“ – European shortages monitoring platform) prepojenú s databázou uvedenou v článku 57 ods. 1 písm. l) [nariadenia \(ES\) č. 726/2004](#). ESMP sa používa na uľahčenie získavania informácií o nedostatku liekov, ich ponuke a dopyte, vrátane informácií o tom, či sa liek uvádza alebo prestal uvádzať na trh v členskom štáte. Informácie získané prostredníctvom ESMP sa používajú na monitorovanie, prevenciu a riadenie skutočného alebo potenciálneho nedostatku liekov:

- a) uvedených v zoznamoch kritických liekov počas núdzových situácií v oblasti verejného zdravia a závažných udalostí, a
- b) ktoré by mohli viesť k núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia alebo závažnej udalosti v súlade s článkom 4 ods. 2 tohto nariadenia.

ÚLOHA KOMISIE PRI MONITOROVANÍ A ZMIERŇOVANÍ NEDOSTATKU ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK

Komisia zohľadňuje informácie a odporúčania MDSSG a:

- a) prijíma všetky potrebné opatrenia v medziach právomocí, ktoré boli Komisii zverené, s cieľom zmierniť skutočný alebo potenciálny nedostatok zdravotníckych pomôcok zaradených do zoznamu kritických pomôcok v núdzovej situácii v oblasti verejného zdravia, pričom v prípade potreby zároveň udeľuje dočasné výnimky na úrovni Únie podľa článku 59 ods. 3

PODPORA PANELOV ODBORNÍKOV V OBLASTI ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK

Agentúra v mene Komisie od 1. marca 2022 zabezpečuje sekretariát pre panely odborníkov vymenovaných v súlade s článkom 106 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2017/745 (ďalej len „panely odborníkov“) a poskytuje podporu potrebnú na zabezpečenie toho, aby uvedené panely odbor-

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

níkov mohli účinne plniť úlohy stanovené v článku 106 ods. 9 a 10 uvedeného nariadenia.

LIEKY S POTENCIÁLOM RIEŠIŤ NÚDZOVÉ SITUÁCIE V OBLASTI VEREJNÉHO ZDRAVIA

Osobitná skupina pre núdzové situácie

Osobitná skupina pre núdzové situácie (ďalej len „ETF“ – Emergency Task Force). ETF sa zvoláva v rámci príprav na núdzové situácie v oblasti verejného zdravia a počas týchto núdzových situácií. Počas núdzových situácií v oblasti verejného zdravia plní ETF tieto úlohy:

- a) v spolupráci s vedeckými výbormi, pracovnými skupinami a vedeckými poradnými skupinami agentúry poskytuje vedecké poradenstvo a skúma dostupné vedecké údaje o liekoch, ktoré majú potenciál riešiť núdzovú situáciu v oblasti verejného zdravia, pričom zároveň požaduje údaje od vývojárov a zapája ich do predbežných diskusií;
- b) poskytuje poradenstvo o hlavných aspektoch protokolov klinického skúšania a vývojom poskytuje poradenstvo v oblasti klinického skúšania v prípade liekov určených na liečbu, prevenciu alebo diagnostiku choroby, ktorá spôsobuje núdzovú situáciu v oblasti verejného zdravia, v súlade s článkom 16 tohto nariadenia, a to bez toho, aby boli dotknuté úlohy členských štátov, pokiaľ ide

o posudzovanie predložených žiadostí o klinické skúšanie, ktoré sa má vykonať na ich území v súlade s [nariadením \(EÚ\) č. 536/2014](#);

- c) poskytuje vedeckú podporu na uľahčenie klinického skúšania v prípade liekov určených na liečbu, prevenciu alebo diagnostiku choroby, ktorá spôsobuje núdzovú situáciu v oblasti verejného zdravia;
- d) prispieva k práci vedeckých výborov, pracovných skupín a vedeckých poradných skupín agentúry;
- e) v spolupráci s vedeckými výbormi, pracovnými skupinami a vedeckými poradnými skupinami agentúry poskytuje vedecké odporúčania, pokiaľ ide o používanie akéhokoľvek lieku, ktorý má potenciál riešiť núdzové situácie v oblasti verejného zdravia, v súlade s článkom 18 tohto nariadenia;
- f) v prípade potreby spolupracuje s príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, orgánmi a agentúrami Únie, so Svetovou zdravotníckou organizáciou, s tretími krajinami a medzinárodnými vedeckými organizáciami na vedeckých a technických otázkach týkajúcich sa núdzovej situácie v oblasti verejného zdravia a liekov, ktoré majú potenciál riešiť núdzové situácie v oblasti verejného zdravia.

Členmi ETF sú predsedovia alebo podpredsedovia alebo oboje vedeckých výborov agentúry a iní zástupcovia uvedených výborov; zástupcovia pracovných skupín

agentúry vrátane zástupcov PCWP a zástupcov HCPWP; zamestnanci agentúry; zástupcovia koordinačnej skupiny zriadenej v súlade s článkom 27 [smernice 2001/83/ES](#); zástupcovia Koordináčnej a poradnej skupiny pre klinické skúšanie zriadenej v súlade s článkom 85 [nariadenia \(EÚ\) č. 536/2014](#) a iní odborníci v oblasti klinického skúšania zastupujúci príslušné vnútroštátne orgány pre lieky. ETF predsedá zástupca agentúry a spolupredsedajú jej predseda alebo podpredseda CHMP.

Mgr. Zuzana Kuricová,
Mgr. Nina Poláková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Nariadenie 32022R0123

Posilnená úloha Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/123 z 25. januára 2022

o posilnenej úlohe Európskej agentúry pre lieky z hľadiska pripravenosti na krízy a krízového riadenia v oblasti liekov a zdravotníckych pomôcok

Oblasť úpravy

verejné zdravie
ustanovenia, ktorým sa riadia inštitúcie

Autor predpisu

Európsky parlament
Rada Európskej únie

Úradný vestník

[Ú. v. EÚ L 20, 31. január 2022, s. 1 – 37](#)

Dátum prijatia predpisu

25. január 2022

Dátum účinnosti

1. február 2022

Deskriptor EUROVOC-u

nedostatok
liek
lekárske a chirurgické nástroje
zdravie verejnosti
informačná technológia
Európska agentúra pre lieky
činnosť orgánov
výmena informácií
krízové riadenie

Podané predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ OBČIANSKEHO PRÁVA

C-12/22

365.bank, a. s.

Dátum podania návrhu

6. január 2022

Právna oblasť

- aproximácia právnych predpisov
- ochrana spotrebiteľa

Pôvod prejudiciálnych otázok

Okresný súd Prešov

Položené prejudiciálne otázky

Či údaje uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere uzavretej dňa 21. decembra 2016 tak ako sú v texte tohto uznesenia citované zodpovedajú zrozumiteľnému a stručnému uvedeniu druhu úveru tak ako to vyžaduje § 10 ods. 2 písm. a) [Smernice 2008/48/ES](#)?

Či údaje uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere uzavretej dňa 21. decembra 2016 tak ako sú v texte tohto uznesenia citované zodpovedajú zrozumiteľnému a stručnému uvedeniu dĺžky trvania zmluvy o úvere tak ako to vyžaduje § 10 ods. 2 písm. c) [Smernice 2008/48/ES](#)?

Či údaje uvedené v zmluve o spotrebiteľskom úvere uzavretej dňa 21. decembra 2016 tak ako sú v texte tohto uznesenia citované zodpovedajú zrozumiteľnému a stručnému uvedeniu druhu úveru tak ako to vyžaduje § 10 ods. 2 písm. g) [Smernice 2008/48/ES](#) a či zmluva o spotrebiteľskom úvere musí obsahovať matematický vzorec výpočtu RPMN spolu s dosadenými premennými, ako aj samotný výpo-

čet, postačuje, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere uvádza premenné potrebné na výpočet RPMN vo svojom texte alebo sa vyžaduje ešte ich zopakovanie s výslovným uvedením, že ide o predpoklady výpočtu RPMN?

Je možné vykladať [Smernicu 93/13/EHS](#) tak, že vyžaduje takú vnútroštátnu úpravu, resp. prax, že súd je povinný vyhlásiť zmluvnú podmienku za neprijateľnú aj po ukončení zmluvného vzťahu, tak ako je tomu v prednávanej veci?

Je v rozpore so [Smernicou 93/13/EHS](#) ako celkom a zvlášť jej piatym odôvodnením (keďže vo všeobecnosti spotrebiteľia nepoznajú právne pravidlá, podľa ktorých sa v členských štátoch iných, než je ich vlastný, riadia zmluvy na predaj tovarov alebo služieb; keďže tento nedostatok znalostí im môže brániť v priamych transakciách pri kúpe tovarov alebo služieb v inom členskom štáte) taká súdna prax, ktorá v prípade tvrdeného nedostatku povinnej náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere vychádza z toho, že táto skutočnosť bola spotrebiteľovi známa už v čase podpisu úverovej zmluvy, najmä ak spotrebiteľ osobitne potvrdil oboznámenie sa s úverovou zmluvou podpísaním ďalšej súvisiacej úverovej dokumentácie (napr. formulár pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere, zoznam prevzatých dokumentov a pod.)?

Je v rozpore so zásadou ochrany spotrebiteľa a efektivity, ak vnútroštátne právo pre vydanie bezdôvodného obohatenia získaného dodávateľom na úkor spotrebiteľa ustanovuje premlčaciu

dobu subjektívnu ale aj premlčaciu dobu objektívnu, naviazanú na neutrálne kritérium (vznik bezdôvodného obohatenia), aby určenie okamihu začiatku plynutia premlčacej doby nebolo ponechané výlučne na tvrdení spotrebiteľa a teda bez skutočnej možnosti dodávateľa brániť sa námietkou premlčania?

Je v súlade so zásadou ochrany spotrebiteľa a zásadou efektivity, že každý nedostatok v zmluve o spotrebiteľskom úvere dodávateľom pripravenej, treba bez ďalšieho považovať za dôsledok úmyselného pochybenia dodávateľa?

Má byť zásada efektivity v nižšie citovaných rozsudkoch Súdneho dvora EÚ chápaná tak, že premlčacia doba bezdôvodného obohatenia získaného z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru pre jej vadu by mala začať plynúť až od rozhodnutia súdu o takejto vade (napr. určením bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru)?

Od akého momentu vyžaduje zásada efektivity uplatnená v nižšie citovaných rozsudkoch SDEÚ začatie plynutia premlčacej doby?

Mgr. Nina Poláková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

V novom čísle Bulletinu Vám prinášame rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie o prejudiciálnych otázkach položených slovenským súdom. Uvedené rozhodnutie nadväzuje na žiadosť o rozhodnutie o prejudiciálnej otázke, ktoré sme spracovali v [Bulletin ODAK](#) (číslo 2/2020, rubrika: *Z judikatúry*, strany 13 až 17). Úplné a pôvodné znenie rozsudku je dostupné prostredníctvom webovej stránky Súdneho dvora Európskej únie (číslo veci obsahuje hypertextové prepojenie).

OBLASŤ TRESTNÉHO PRÁVA

C-203/20
AB a i.

Dátum podania návrhu
11. máj 2020

Dátum rozsudku
16. december 2021

Právna oblasť

- justičná spolupráca v trestných veciach
- európsky zatykáci rozkaz
- zásada *ne bis in idem*
- zrušenie amnestie

Pôvod prejudiciálnych otázok
Okresný súd Bratislava III

Položená prejudiciálna otázka
[Bulletin ODAK](#) 2/2020 str. 18

Súdny dvor po preskúmaní veci rozhodol len o prvých dvoch prejudiciálnych otázkach, a to takto:

1. Článok 50 [Charty základných práv Európskej únie](#) sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni

vydaniu európskeho zatykača na osobu, voči ktorej bolo prebiehajúce trestné stíhanie pôvodne zastavené právoplatným súdnym rozhodnutím prijatým na základe amnestie a následne sa v ňom opäť pokračovalo po prijatí zákona, ktorý zrušil túto amnestiu aj uvedené súdne rozhodnutie, ak bolo toto súdne rozhodnutie prijaté pred akýmkoľvek posúdením trestnoprávnej zodpovednosti dotknutej osoby.

2. [Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní](#) sa má vykladať v tom zmysle, že sa neuplatňuje na postup legislatívnej povahy týkajúci sa zrušenia amnestie, ani na súdne konanie, ktorého predmetom je preskúmanie súladu tohto zrušenia amnestie s vnútroštátnou ústavou.

V odôvodnení svojho rozhodnutia k prvej prejudiciálnej otázke Súdny dvor EÚ vysvetlil:

34. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 50 [Charty](#) vykladať v tom zmysle, že bráni vydaniu európskeho zatykača na osobu, voči ktorej bolo prebiehajúce trestné stíhanie pôvodne zastavené právoplatným súdnym rozhodnutím prijatým na základe amnestie a následne sa v ňom opäť pokračovalo po prijatí zákona, ktorý zrušil túto amnestiu aj uvedené súdne rozhodnutie.

55. Na účely poskytnutia odpovede na prvú otázku je potrebné uviesť, že ako vyplýva zo samotného článku 50 Charty, ktorý zakotvuje zásadu *ne bis in idem* v práve Únie, „nikoho nemožno

stíhať alebo potrestať v trestnom konaní za trestný čin, za ktorý už bol v rámci Únie oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom v súlade so zákonom“.

56. Na účely určenia, či súdne rozhodnutie predstavuje rozhodnutie, ktorým sa s konečnou platnosťou rozhodlo o osobe, je potrebné osobitne overiť, či bolo toto rozhodnutie vydané po meritórnom posúdení veci [pozri analogicky, pokiaľ ide o článok 54 [Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985 uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach](#) podpísaného v Schengene 19. júna 1990 (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9), rozsudky z 10. marca 2005, [Miraglia](#), [C-469/03](#), EU:C:2005:156, bod 30; z 5. júna 2014, [M](#), [C-398/12](#), EU:C:2014:1057, bod 28, a z 29. júna 2016, [Kossowski](#), [C-486/14](#), EU:C:2016:483, bod 42].

57. Tento výklad potvrdzuje tiež znenie článku 50 Charty, keďže, ako uviedla generálna advokátka v bode 51 svojich návrhov, pojmy „odsúdenie“ a „oslobodenie“, na ktoré odkazuje toto ustanovenie, nevyhnutne znamenajú, že došlo k preskúmaniu trestnoprávnej zodpovednosti dotknutej osoby a v tejto súvislosti bolo vydané rozhodnutie.

58. Okrem toho je uvedený výklad v súlade s legitímnym cieľom, ktorým je zabrániť beztrestnosti osôb, ktoré spáchali trestný čin, čo je cieľ, ktorý patrí do kontextu priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

bez vnútorných hraníc, v ktorom je zaručený voľný pohyb osôb, stanoveného v článku 3 ods. 2 [ZEÚ](#) [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. septembra 2016, Petruhhin, [C-182/15](#), EU:C:2016:630, body 36 a 37; z 2. apríla 2020, Ruská Federácia, [C-897/19 PPU](#), EU:C:2020:262, bod 60, ako aj z 12. mája 2021, Bundesrepublik Deutschland (Červený obežník Interpolu), [C-505/19](#), EU:C:2021:376, bod 86].

59. V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu nepochybne vyplýva, že rozhodnutie z 29. júna 2001, ktorým Okresný súd Bratislava III zastavil trestné stíhanie vedené voči obvineným osobám, má podľa vnútroštátneho práva účinky oslobodzujúceho rozsudku.

60. Bez ohľadu na povahu a účinky tohto rozhodnutia v slovenskom práve sa však zdá, že zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že jediným následkom uvedeného rozhodnutia, ktoré bolo prijaté okrem iného na základe amnestie z roku 1998, bolo zastavenie uvedených trestných stíhaní skôr, než mohol Okresný súd Bratislava III alebo akýkoľvek iný slovenský súd posúdiť trestnoprávnu zodpovednosť obvinených osôb, čo však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu.

61. Vzhľadom na vyššie uvedené je na prvú otázku potrebné odpovedať tak, že článok 50 [Charty](#) sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vydaniu európskeho zatykača na osobu, voči ktorej bolo prebiehajúce trestné stíhanie pôvodne zastavené právoplatným súdnym rozhodnutím prijatým na základe am-

nestie a následne sa v ňom opäť pokračovalo po prijatí zákona, ktorý zrušil túto amnestiu aj uvedené súdne rozhodnutie, ak bolo toto súdne rozhodnutie prijaté pred akýmkoľvek posúdením trestnoprávnej zodpovednosti dotknutej osoby.

Spôsob zodpovedania druhej položenej prejudiciálnej otázky Súdny dvor EÚ odôvodnil nasledovne:

62. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v rámci konania na základe spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, zakotveného v článku 267 [ZFEÚ](#), prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď potrebnú na rozhodnutie vo veci, o ktorej vnútroštátny súd rozhoduje. Z tohto pohľadu Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené (rozsudok z 26. októbra 2021, PL Holdings, [C-109/20](#), EU:C:2021:875, bod 34 a citovaná judikatúra).

63. Vzhľadom na dôvody návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ako sú zhrnuté v bode 20 tohto rozsudku, je druhú prejudiciálnu otázku potrebné chápať tak, že jej cieľom je určiť, či sa má [smernica 2012/13](#) vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje na postup legislatívnej povahy týkajúci sa zrušenia amnestie, ako aj na súdne konanie, ktorého predmetom je preskúmanie súladu tohto zrušenia amnestie s vnútroštátnou ústavou, a v prípade kladnej odpovede, či táto smernica osobitne v spojení s článkami 47 a 50 Charty bráni takýmto postupom.

64. Aj takto preformulovaná otázka je podľa slovenskej vlády a Komisie neprípustná. Keďže smernica 2012/13 sa týka len trestných konaní, podľa nich sa neuplatňuje na postupy na úrovni Národnej rady Slovenskej republiky ani na konania na Ústavnom súde Slovenskej republiky v súlade s uplatniteľným slovenským právom. Pokiaľ ide konkrétne o konanie pred posledným uvedeným súdom, jeho predmetom podľa ich názoru nie sú práva a povinnosti konkrétnych fyzických alebo právnických osôb ani posúdenie ich trestnoprávnej zodpovednosti. Jediným účelom tohto konania je podľa nich posúdiť ústavnosť uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky prijatého podľa článku 86 písm. i) [Ústavy](#) v znení zmien.

65. V tejto súvislosti postačuje uviesť, že námietky, ktoré sú týmto spôsobom vznášané voči prípustnosti druhej prejudiciálnej otázky, sa v podstate týkajú samotného rozsahu pôsobnosti práva Únie, a to konkrétne pôsobnosti smernice 2012/13, a teda jej výkladu. Takéto tvrdenia, ktoré sa týkajú podstaty položenej otázky, nemôžu zo svojej samotnej povahy viesť k jej neprípustnosti (pozri analogicky rozsudok z 20. apríla 2021, Repubblica, [C-896/19](#), EU:C:2021:311, bod 33 a citovanú judikatúru).

66. Druhá prejudiciálna otázka, ako bola preformulovaná v bode 63 tohto rozsudku, je preto prípustná.

67. Na účely poskytnutia odpovede na túto otázku je potrebné uviesť, že smernica 2012/13 v súlade s jej článkom 1 stanovuje pravidlá týkajúce sa práva

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

na informácie podozrivých alebo obvinených osôb o ich právach v trestnom konaní a o obvinení vznesenom voči nim, ako aj pravidlá týkajúce sa práva osôb, voči ktorým bol vydaný európsky zatykač, byť informované o svojich právach.

68. Okrem toho sa táto smernica v súlade s jej článkom 2 ods. 1 vzťahuje na akékoľvek osoby od chvíle, keď sa od príslušných orgánov členského štátu dozvedia, že sú podozrivé alebo obvinené zo spáchania trestného činu, až do ukončenia konania, čo znamená právoplatné rozhodnutie o otázke, či podozrivá alebo obvinená osoba spáchala trestný čin, vrátane prípadného uloženia trestu a rozhodnutia o opravnom prostriedku.

69. Z týchto ustanovení vyplýva, že uvedená smernica sa uplatňuje na konania týkajúce sa európskych zatykačov, ako aj na trestné konania v rozsahu, v akom sa tieto konania týkajú určenia, či podozrivá alebo obvinená osoba spáchala trestný čin.

70. Z toho vyplýva, že konanie, ktorého cieľom nie je určenie trestnoprávnej zodpovednosti určitej osoby, nemôže patriť do pôsobnosti [smernice 2012/13](#).

71. Konkrétne sa preto táto smernica nemôže uplatňovať na postup legislatívnej povahy týkajúci sa zrušenia amnestie, a ani na súdne konanie o preskúmaní súladu tohto zrušenia amnestie s vnútroštátnou ústavou. Bez ohľadu na ich účinky na procesné postavenie určitej osoby totiž v takýchto konaniach nejde o preukázanie prípadnej trestnoprávnej zodpovednosti tejto osoby.

72. Vzhľadom na vyššie uvedené je na druhú prejudiciálnu otázku potrebné odpovedať tak, že smernica 2012/13 sa má vykladať v tom zmysle, že sa neuplatňuje na postup legislatívnej povahy týkajúci sa zrušenia amnestie, ani na súdne konanie, ktorého predmetom je preskúmanie súladu tohto zrušenia amnestie s vnútroštátnou ústavou.

Súdny dvor EÚ mal za to, že nemá právomoc odpovedať na tretiu prejudiciálnu otázku, keďže právo Únie sa na príslušnú vnútroštátnu právnu úpravu neuplatňuje.

OBLASŤ OBČIANSKEHO PRÁVA

C-638/21

Rozhlas a televízia Slovenska

Dátum podania návrhu

19. október 2021

Dátum rozsudku

28. apríl 2022

Právna oblasť

- aproximácia právnych predpisov
- ochrana spotrebiteľa

Pôvod prejudiciálnych otázok

Okresný súd Prešov

Položené prejudiciálne otázky

Či spotrebiteľskou zmluvou v zmysle smernice [\[93/13\]](#) môže byť právny vzťah založený a výlučne normovaný verejnoprávnou normou?

Či subjekt typu žalobcu je vo veci, ako je predmetom tohto konania, dodávateľom a žalovaný spotrebiteľom?

Súdny dvor po preskúmaní veci vydal uznesenie, ktorým vyhlásil návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný rozhodnutím Okresného súdu Prešov z 8. septembra 2021 za zjavne neprípustný, pretože nesplňal požiadavku stanovenú v článku 94 písm. c) [rokovacieho poriadku](#).

Mgr. Branislav Bunčák
Mgr. Nina Poláková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

PRÁVO OBVINENÉHO BYŤ PRÍTOMNÝ NA SÚDNOM KONANÍ

C-569/20
IR

Dátum podania návrhu
30. október 2020

Dátum rozsudku
19. máj 2022

Právna oblasť

- justičná spolupráca v trestných veciach
- smernica EÚ 2016/343
- možnosť súdneho konania a odsúdenia v neprítomnosti
- právo na nové súdne konanie alebo iný zákonný opravný prostriedok umožňujúci nové posúdenie skutkovej podstaty veci

Pôvod prejudiciálnych otázok
Špecializovaný trestný súd, Bulharsko (Špecializiran nakazatelen sad)

Záver

Súdny dvor EÚ (ďalej len „Súdny dvor“) vo svojom rozsudku spresnil výklad ustanovení článkov 8 a 9 [smernice \(EÚ\) 2016/343](#) o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní.

V prípade, kedy nie je možné obvinenú osobu nájsť a tejto osobe neboli poskytnuté informácie týkajúce sa konania vedeného proti nej, môže byť táto osoba súdená a prípadne odsúdená v jej neprítomnosti, avšak následne jej patrí právo na obnovu konania, resp. na prístup k rovnocennému opravnému prostriedku,

ktorý by viedol k novému preskúmaniu skutkovej podstaty veci v jej prítomnosti.

Takéto právo je osobe možné odoprieť, ak táto osoba úmyselným konaním a s cieľom vyhnúť sa spravodlivosti bránila príslušným orgánom, aby ju o konaní oficiálne informovali.

Skutkové okolnosti prípadu

Bulharská Špecializovaná prokuratúra začala trestné stíhanie proti IR, ktorý bol obvinený z účasti na organizovanej zločineckej skupine, ktorej cieľom bolo páchať daňové trestné činy, za ktoré je možné uložiť tresty odňatia slobody. Prvá, pôvodná obžaloba bola IR riadne doručená, pričom po tomto doručení IR uviedol adresu, na ktorej ho bolo možné kontaktovať. Neskôr v ďalšej fáze konania, ktorou bolo konanie pred súdom, však IR na tejto adrese nebol zastihnutý, v dôsledku čoho ho ani Špecializovaný trestný súd nebol schopný predvolať na pojednávanie. V nadväznosti na to vnútroštátny súd ustanovil IR v konaní obhajcu ex offio, pričom však tento sa s IR neskontoval.

Keďže pôvodná obžaloba, ktorá bola IR doručená, obsahovala vadu, bola zrušená a ukončené bolo i samotné konanie. Následne došlo k vyhotoveniu novej obžaloby a konanie bolo opätovne začaté. V tejto súvislosti bol IR opakovane hľadaný a to aj prostredníctvom jeho rodinných príslušníkov, zamestnávateľov, či za pomoci mobilných operátorov, avšak bezúspešne. Na podklade tejto skutkovej situácie vnútroštátny súd vyvodil, že IR bol na úteku, pričom dospel k záveru, že za týchto okolností

je možné trestnú vec obvineného prejednať v jeho neprítomnosti.

V tejto súvislosti si vnútroštátny súd kládol otázku, či daná situácia spadá pod článok 8 odsek 2, alebo článok 8 odsek 4 smernice (EÚ) 2016/343. **1** Vyriešenie tejto otázky bolo pre neho dôležité z hľadiska povinnosti riadne dotknutú osobu informovať o jej procesných právach a zárukách, a to najmä pokiaľ ide o opravné prostriedky, ktoré môže mať k dispozícii (taktiež v súlade s ustanoveniami predmetnej smernice). Jednako si vnútroštátny súd kládol otázku, aké procesné záruky má k dispozícii obvinená osoba v situácii akou bola tá v prejednávanej veci, teda kedy osoba, potom ako jej bola doručená prvá obžaloba a pred začatím konania pred súdom, ušla. V tomto duchu formuloval vnútroštátny súd aj svoje otázky, s ktorými sa v prejudiciálnom konaní obrátil na Súdny dvor.

Právne posúdenie veci

Úvodom Súdny dvor konštatuje, že vzhľadom na formuláciu položených otázok je možné ustáliť, že vnútroštátnemu súdu je potrebné zodpovedať otázku, či sa články 8 a 9 smernice (EÚ) 2016/343 majú vykladať v tom zmysle, že obvinená osoba, ktorú sa príslušným vnútroštátnym orgánom napriek ich primeranému úsiliu nepodarilo nájsť a ktorej tieto orgány v dôsledku toho neposkytli informácie týkajúce sa konania proti nej, môže byť súdená a prípadne odsúdená v neprítomnosti bez toho, aby mala po oznámení tohto odsudzujúceho rozsudku možnosť priamo využiť právo priznané touto smernicou na obnovu ko-

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

naní alebo na prístup k rovnocennému opravnému prostriedku, ktorý by viedol k novému preskúmaniu skutkovej podstaty veci v jej prítomnosti.

Predmetom smernice (EÚ) 2016/343 je stanoviť spoločné minimálne pravidlá týkajúce sa určitých prvkov trestných konaní, vrátane **práva byť prítomný na súdnom konaní**, pričom toto právo je neoddeliteľnou súčasťou základného práva na spravodlivý proces. Článok 8 odsek 1 uvedenej smernice ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť dodržiavanie uvedeného práva. Podľa odsekov 2 a 4 tohto článku však členské štáty môžu za určitých podmienok stanoviť, že sa súdne konanie bude konať v neprítomnosti obvinenej osoby, pričom článok 9 následne spresňuje právo na nové súdne konanie v situácii, kedy sa konanie vykonalo v neprítomnosti osoby, hoci neboli splnené podmienky stanovené v článku 8 odseku 2 smernice.

V nadväznosti na uvedené Súdny dvor predovšetkým zdôrazňuje, že článok 8 odsek 4 a článok 9 smernice (EÚ) 2016/343 je potrebné považovať za ustanovenia s priamym účinkom, keďže bezpodmienečne a dostatočne presne stanovujú rozsah a pôsobnosť práva na nové súdne konanie. Z uvedených ustanovení jednoznačne vyplýva, že toto právo je vyhradené osobám, ktorých konanie sa vedie v ich neprítomnosti, aj keď nie sú splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2 tejto smernice. Súdny dvor však zároveň upozorňuje, že možnosť, ktorú členským štátom ponúka článok 8 odsek 2 a 3 smernice (EÚ) 2016/343, aby

v prípade, že sú splnené podmienky stanovené v odseku 2, uskutočnili súdne konanie v neprítomnosti a vykonali rozhodnutie bez stanovenia práva na nové súdne konanie, vychádza z predpokladu, že dotknutá osoba sa potom, ako bola riadne informovaná, dobrovoľne a jednoznačne vzdala práva byť prítomný na súdnom konaní.

Uvedený výklad smernice rešpektuje samotný účel tejto smernice, ktorým je posilňovanie práva na spravodlivý proces v trestnom konaní tak, aby sa zvýšila vzájomná dôvera členských štátov vo svoje systémy trestného súdnictva. Navyše, smernicu je potrebné vykladať tak, aby sa zabezpečilo dodržiavanie práva na obhajobu a zároveň sa zabránilo tomu, aby osoba, ktorá napriek tomu, že bola informovaná o súdnom konaní, a ktorá sa jednoznačne vzdala účasti na súdnom konaní, mohla po odsúdení v neprítomnosti žiadať o nové súdne konanie, a tým neoprávne brániť účinnému trestnému stíhaniu a riadnemu výkonu spravodlivosti.

Pokiaľ ide o problematiku informovania o súdnom konaní a prípadných dôsledkoch neúčasti osoby na konaní Súdny dvor zdôrazňuje, že normotvorca Únie mal v úmysle považovať dotknutú osobu za riadne informovanú za splnenia konkrétnych požiadaviek. Skúmanie splnenia týchto podmienok prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý musí overiť, či bol dotknutej osobe vydaný úradný dokument, ktorý jednoznačne uvádza dátum a miesto konania, a v prípade, že nie je zastúpená splnomocneným obhajcom, dôsledky jej prípadnej

neúčasti na súdnom konaní. Rovnako súd musí overiť, či tento dokument bol oznámený včas, teda v dostatočnom časovom odstupe od stanoveného dátumu súdneho konania, aby sa dotknutá osoba mohla účinne pripraviť na svoju obhajobu, ak sa rozhodne zúčastniť na súdnom konaní.

V nadväznosti na uvedené je zrejmé, že obvinené osoby, ktoré sú na úteku, spadajú pod hypotézu stanovenú v článku 8 odsek 4 smernice (EÚ) 2016/343, pokiaľ nie sú splnené podmienky uvedené v článku 8 ods. 2 tejto smernice. Súdny dvor v tomto ohľade konštatuje, že predmetná smernica preto bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vylučuje právo na nové súdne konanie len z dôvodu, že dotknutá osoba je na úteku a orgánom sa ju nepodarilo nájsť.

Len ak existujú presné a objektívne skutočnosti o tom, že dotknutá osoba, hoci bola oficiálne informovaná o tom, že je obvinená zo spáchania trestného činu, a teda vedela, že sa proti nej bude viesť súdne konanie, sa úmyselne vyhýba oficiálnemu získaniu informácií týkajúcich sa dátumu a miesta súdneho konania, možno mať za to, že táto osoba bola o súdnom konaní informovaná a že sa dobrovoľne a jednoznačne vzdala svojho práva byť na ňom prítomná. **Situácia takejto osoby, ktorá získala dostatočné informácie, aby vedela, že sa proti nej bude viesť súdne konanie, a ktorá úmyselným konaním a s cieľom vyhnúť sa spravodlivosti zabránila orgánom, aby ju o tomto konaní včas oficiálne informovali, tak spadá pod hy-**

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

potézu stanovenú v článku 8 ods. 2 tejto smernice. Existenciu takýchto presných a objektívnych skutočností možno konštatovať napríklad vtedy, keď dotknutá osoba zámerne poskytla vnútroštátnym orgánom príslušným v trestných veciach nesprávnu adresu alebo sa už nenachádza na adrese, ktorú im poskytla.

Na podklade všetkých predostretých úvah Súdny dvor uzatvára, že články 8 a 9 smernice (EÚ) 2016/343 sa majú vykladať v tom zmysle, že obvinená osoba, ktorú sa príslušným vnútroštátnym orgánom napriek ich primeranému úsiliu nepodarilo nájsť a ktorej tieto orgány v dôsledku toho neposkytli informácie týkajúce sa konania vedeného proti nej, môže byť súdená a prípadne odsúdená v neprítomnosti, ale v takom prípade musí mať po oznámení tohto odsudzujúceho rozsudku možnosť priamo využiť právo priznané touto smernicou na obnovu konania alebo na prístup k rovnocennému opravnému prostriedku, ktorý by viedol k novému preskúmaniu skutkovej podstaty veci v jej prítomnosti. Toto právo však možno uvedenej osobe odoprieť, ak na základe presných a objektívnych skutočností vyplýva, že táto osoba získala dostatočné informácie na to, aby vedela, že sa proti nej bude viesť súdne konanie, a ktorá úmyselným konaním a s cieľom vyhnúť sa spravodlivosti zabránila orgánom, aby ju o tomto konaní oficiálne informovali.

Súdny dvor navyše zdôrazňuje, že poskytnutý výklad plne rešpektuje právo na spravodlivý proces zakotvené v článku 47 a 48 Charty základných práv Eu-

rópskej únie a rovnako prostredníctvom článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

OBNOVENIE KONTROLY NA VNÚTORNÝCH HRANICIACH ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EÚ

[C-368/20](#) a [C-369/20](#)
NW

Dátum podania návrhu

5. august 2020

Dátum rozsudku

26. apríl 2022

Právna oblasť

- voľný pohyb osôb
- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/399 (Kódex schengenských hraníc)
- dočasné obnovenie kontroly vnútorných hraníc
- povinnosť predložiť cestovný pas alebo preukaz totožnosti pri kontrole vnútornej hranice pod hrozbou sankcie

Pôvod prejudiciálnych otázok
Krajinský správny súd Štajersko, Rakúsko (Landesverwaltungsgericht Steiermark)

Záver

Súdny dvor vo svojom rozsudku spresnil niektoré ustanovenia [Kódexu schengenských hraníc](#) týkajúce sa možnosti obnovenia kontroly na vnútorných hraniciach medzi členskými štátmi.

Súdny dvor konštatoval, že v prípade závažného ohrozenia verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti môže členský štát obnoviť kontrolu na svojich hraniciach s inými členskými štátmi, avšak takýto režim kontroly nesmie prekročiť maximálnu celkovú dobu šiestich mesiacov. Opätovné uplatnenie takéhoto opatrenia v režime kontroly

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

je odôvodniteľné len v takom prípade, že došlo k novému, odlišnému závažnému ohrozeniu verejného poriadku či vnútornej bezpečnosti.

Napokon sa Súdny dvor vyjadril taktiež k možnosti členského štátu pod hrozbou sankcie ukladať osobám povinnosť predložiť cestovný pas alebo preukaz totožnosti pri vstupe z iného členského štátu. Súdny dvor konštatoval, že takýto postup je neprípustný v prípade, že obnovenie kontroly hraníc je v rozpore s [Kódexom schengenských hraníc](#).

Skutkové okolnosti prípadu

Rakúska republika obnovila v období od septembra 2015 (v súvislosti s migračnou krízou) kontroly na svojich hraniciach s Maďarskom a Slovinskom. Takáto kontrola bola obnovená na spomenutých hraniciach opakovane, pričom dané rozhodnutie bolo odôvodnené terajšími článkami 25, 27 a 28 Kódexu schengenských hraníc. V období od 16. mája 2016 sa Rakúska republika pri obnovení hraničnej kontroly opierala o štyri po sebe nasledujúce odporúčania Rady Európskej únie, ktoré boli prijaté na základe článku 29 Kódexu schengenských hraníc. Platnosť štvrtého z týchto odporúčaní uplynula 10. novembra 2017. Rakúska republika 12. októbra 2017 oznámila ostatným členským štátom, ako aj viacerým inštitúciám Únie, vrátane Komisie, obnovenie kontroly na svojich hraniciach s Maďarskom a Slovinskou republikou na šesť mesiacov. Táto kontrola bola následne z vlastnej iniciatívy členského štátu znovu obnovená na niekoľko po sebe nasledujúcich období šiestich mesiacov,

pričom posledným oznámením bola kontrola hraníc obnovená až do novembra 2021.

Vzhľadom na opísaný stav bol NW postupne v auguste a novembri 2019 kontrolovaný na hraničnom priechode Spielfeld, keď vstupoval na územie Rakúskej republiky zo Slovinska. Pri prekročení hranice bola pánovi NW správnym rozhodnutím trestnej povahy uložená pokuta vo výške 36 Eur za to, že prekročil rakúsku hranicu bez platného cestovného dokladu. Vzhľadom k tomu, že sa pán NW domnieval, že vykonané kontroly, ako aj sankcia, ktorá mu bola uložená, sú v rozpore s právom Únie, obrátil sa so žalobou na Krajský správny súd Štajersko.

Vnútroštátny súd mal rovnako pochybnosti, či Kódex schengenských hraníc umožňuje členským štátom, aby svojvoľne, respektíve z vlastnej iniciatívy opakovane obnovovali kontroly na svojich hraniciach nad rámec maximálnej doby šiestich mesiacov. Z tohto dôvodu prerušil prebiehajúce konanie a obrátil sa na Súdny dvor s viacerými otázkami.

Prvou z položených otázok sa vnútroštátny súd pýtal, či sa článok 25 odsek 4 Kódexu schengenských hraníc môže vykladať takým spôsobom, že bráni dočasnému obnoveniu kontroly vnútorných hraníc, ak takéto obnovenie prekračuje maximálnu celkovú dobu šiestich mesiacov stanovenú v spomenutom článku tohto kódexu.

Prostredníctvom ďalšej z položených otázok sa vnútroštátny súd snažil objasniť, či článok 25 odsek 4 Kódexu schengenských

hraníc odporuje taká vnútroštátna právna úprava, ktorou členský štát pod hrozbou sankcie ukladá osobe povinnosť, aby pri vstupe na územie tohto členského štátu cez vnútornú hranicu predložila cestovný pas alebo preukaz totožnosti, pokiaľ je obnovenie kontroly vnútorných hraníc, v rámci ktorého je táto povinnosť uložená, v rozpore s týmto ustanovením.

Právne posúdenie veci

Súdny dvor vo svojom rozsudku v prvom rade pripomenul, že **cieľom Kódexu schengenských hraníc je stanoviť, aby sa nevykonávala hraničná kontrola osôb, ktoré prekračujú vnútorné hranice medzi členskými štátmi Únie.**

Súdny dvor konštatuje, že článok 25 Kódexu schengenských hraníc v rozsahu, v akom stanovuje možnosť obnoviť kontrolu vnútorných hraníc Únie, predstavuje z hľadiska všeobecnej štruktúry tohto kódexu výnimku zo zásady stanovenej v článku 22 uvedeného kódexu, podľa ktorej vnútorné hranice možno prekračovať kdekoľvek bez toho, aby sa vykonávala kontrola osôb, a to bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť.

Ako už Súdny dvor rozhodol a ako bolo spomenuté aj v odôvodnení 27 Kódexu schengenských hraníc, **výnimky a odchýlky z voľného pohybu osôb sa majú vykladať reštriktívne** (pozri v tomto zmysle rozsudky z 3. júna 1986, Kempf, [C-139/85](#), bod 13, a z 10. júla 2008, Jipa, [C-33/07](#), bod 23, ako aj tam citované judikáty). Rovnako odôvodnenie 22 Kódexu schengenských hraníc zdôrazňuje, že jedným z hlavných úspechov Únie

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

je vytvorenie priestoru, v rámci ktorého je zaručený voľný pohyb osôb bez kontrol na vnútorných hraniciach a že v tomto priestore je potrebné spoločne reagovať na situácie, ktoré závažne vplyvajú na verejný poriadok alebo vnútornú bezpečnosť, a to možnosťou dočasne obnoviť kontrolu vnútorných hraníc za výnimočných okolností, ale bez toho, aby bola ohrozená zásada voľného pohybu osôb. Odôvodnenie 22 tiež spresňuje, že cieľom stanovenia podmienok a postupov na obnovenie kontroly vnútorných hraníc je zaručiť výnimočný charakter tejto kontroly a rešpektovanie zásady proporcionality, čím sa zabezpečí, že trvanie každého dočasného obnovenia takejto kontroly sa obmedzí na nevyhnutné minimum potrebné na reakciu na závažné ohrozenie verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti. Inak povedané, **obnovenie kontroly vnútorných hraníc by malo ostať výnimočným opatrením a malo by sa uskutočňovať len ako posledná možnosť, ktorá má prísne obmedzený rozsah a dĺžku trvania a ktorá vychádza z konkrétnych objektívnych kritérií a z posúdenia jej nevyhnutnosti.**

Z jednotlivých článkov [Kódexu schengenských hraníc](#) vyplýva, že Kódex umožňuje, aby členský štát v prípade závažného ohrozenia svojho verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti dočasne obnovil kontrolu na svojich vnútorných hraniciach s ostatnými členskými štátmi. Súdny dvor však konštatoval, že takéto opatrenie, vrátane akéhokoľvek prípadného predĺženia, nemôže prekročiť maximálnu celkovú do-

bu **šiestich mesiacov**. V prípade opačného výkladu by sa totiž obnovená kontrola vnútorných hraníc na základe článku 25 Kódexu mohla predĺžiť na neobmedzené obdobie.

Súdny dvor tu pripomína, že v súlade s ustálenou judikatúrou je na účely výkladu ustanovenia práva Únie potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnom úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudok z 12. mája 2021, Bundesrepublik Deutschland (Červený obežník Interpolu), [C-505/19](#), bod 77 a citovaná judikatúra).

Cieľ sledovaný pravidlom týkajúcim sa maximálnej doby šiestich mesiacov stanovenej v článku 25 ods. 4 Kódexu schengenských hraníc nadväzuje na všeobecný cieľ, ktorý spočíva v zosúladení zásady voľného pohybu so záujmom členských štátov zabezpečiť bezpečnosť svojich území.

Súdny dvor uznáva, že závažné ohrozenie verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti členského štátu v priestore bez kontroly vnútorných hraníc nemusí byť nevyhnutne časovo obmedzené. Avšak na druhej strane sa zdá, že normotvorca Únie sa domnieval, že obdobie šiestich mesiacov je dostatočným obdobím na to, aby dotknutý členský štát prijal, v prípade potreby v spolupráci s inými členskými štátmi, opatrenia umožňujúce reagovať na takéto ohrozenie a zároveň po uplynutí tohto obdobia šiestich mesiacov zachoval zásadu voľného pohybu. **Vzhľadom na tieto úvahy musel Súdny dvor konštatovať, že maximálna celková do-**

ba šiestich mesiacov stanovená v článku 25 ods. 4 Kódexu schengenských hraníc na obnovenie kontroly vnútorných hraníc má kogentný charakter. Jej prekročenie teda má nevyhnutne za následok nezlučiteľnosť akejkoľvek kontroly vnútorných hraníc, ktorá bola obnovená na základe článkov 25 a 27 tohto kódexu po uplynutí tejto doby, s týmto kódexom.

Súdny dvor v tejto súvislosti spresňuje, že **členský štát môže uplatniť toto opatrenie opakovane a teda opakovanie obnoviť kontroly na svojich hraniciach, a to aj bezprostredne po uplynutí obdobia šiestich mesiacov, za splnenia tej podmienky, že čelí novému závažnému ohrozeniu ovplyvňujúcemu jeho verejný poriadok alebo vnútornú bezpečnosť, ktoré je odlišné od pôvodne zisteného ohrozenia.** Existencia takéhoto nového ohrozenia sa musí vždy posúdiť vo vzťahu ku konkrétnym skutočnostiam a udalostiam.

V prípade výnimočných okolností, ktoré by ohrozovali celkové fungovanie priestoru bez kontroly vnútorných hraníc môže Rada v zmysle článku 29 Kódexu odporučiť jednému alebo viacerým členským štátom, aby obnovili kontrolu na svojich vnútorných hraniciach, a to maximálne na dobu dvoch rokov. Rovnako, po uplynutí týchto dvoch rokov môže dotknutý členský štát, pokiaľ čelí novému závažnému ohrozeniu svojho verejného poriadku alebo vnútornej bezpečnosti a ak sú splnené všetky podmienky stanovené v Kódexe schengenských hraníc, obnoviť kontroly na maximálnu celkovú dobu šiestich mesiacov.

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

V prejednávanej veci sa javí, že od 10. novembra 2017, teda odo dňa, kedy uplynula platnosť posledného zo štyroch odporúčaní Rady (prijatých v zmysle článku 29 Kódexu), **Rakúska republika nepreukázala existenciu nového ohrozenia podľa článku 25 tohto kódexu**, ktoré by odôvodňovalo opätovné začatie plynutia lehôt stanovených v tomto článku, a ktoré by umožnili konštatovať, že obe kontroly, ktorým sa musel pán NW podrobiť boli zlučiteľné s Kódexom schengenských hraníc. Tieto skutočnosti však prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, Krajinskému súdu Štajersko.

Napokon, k otázke vnútroštátnej úpravy, ktorou členský štát pod hrozbou sankcie ukladá osobe povinnosť, aby pri vstupe na územie tohto členského štátu cez vnútornú hranicu predložila cestovný pas alebo preukaz totožnosti, Súdny dvor konštatuje, že takáto úprava je v rozpore s článkom 25 odsek 4 pokiaľ je samotné obnovenie kontroly vnútorných hraníc, v rámci ktorej je táto povinnosť uložená, v rozpore s týmto ustanovením.

V tejto súvislosti Súdny dvor navyše pripomína, že už skôr rozhodol, že mechanizmus sankcií nie je zlučiteľný s ustanoveniami Kódexu schengenských hraníc, pokiaľ je uložený na zabezpečenie dodržiavania povinnosti podrobiť sa kontrole, ktorá sama osebe nie je v súlade s týmito ustanoveniami (pozri v tomto zmysle rozsudok z 13. decembra 2018, Touring Tours und Travel a Sociedad de Transportes, C-412/17 a C-474/17, bod 72).

ODMIETNUTIE ODOVZDAŤ OSOBU NA PODKLAD EZR

C-562/21 PPU (X)

C-563/21 PPU (Y)

X
Y

Dátum podania návrhu

14. septembra 2021

Dátum rozsudku

22. februára 2022

Právna oblasť

- justičná spolupráca v trestných veciach
- rámcové rozhodnutie rady 2002/584/SVV
- právo na spravodlivý proces
- súd zriadený zákonom v členskom štáte vydávajúcim zatýkací rozkaz
- dvojfázový prieskum

Pôvod prejudiciálnych otázok

Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame), Holandsko

Záver

Súdny dvor upresnil kritériá umožňujúce súdnemu orgánu vykonávajúcemu európsky zatýkací rozkaz posúdiť prípadné riziko porušenia základného práva vyžiadanej osoby na spravodlivý proces v zmysle práva na súd zriadený zákonom, ktoré je rovnako súčasťou tohto základného práva.

Súdny dvor objasnil, za akých okolností môže vykonávajúcí justičný orgán, ktorý má rozhodnúť o odovzdaní osoby, a ktorý má k dispozícii dôkazy o systémových alebo celoplošných nedostatkoch týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci v členskom

štáte (obzvlášť pokiaľ ide o proces ustanovenia členov súdnej moci do funkcie), ktorý zatýkací rozkaz vydal, odmietnuť odovzdanie tejto osoby.

Skutkové okolnosti prípadu

Žiadosti o rozhodnutie o predbežnej otázke boli Súdnemu dvoru adresované prostredníctvom súdu v Amsterdame v súvislosti s výkonom dvoch európskych zatýkacích rozkazov, ktoré vydali poľské súdy v priebehu apríla 2021 na dvoch poľských štátnych príslušníkov. V prvom prípade išlo o zatýkací rozkaz, ktorý vydal Krajský súd v Lubline (Sąd Okręgowy w Lublinie) a ktorého cieľom bolo zatknutie a odovzdanie osoby za účelom výkonu dvojročného trestu odňatia slobody, ktorý bol dotknutej osobe uložený za spáchanie trestných činov vydierania a vyhrožovania sa násilím. V druhom prípade išlo o zatýkací rozkaz vydaný Krajským súdom v Zelenej hore (Sąd Okręgowy w Zielonej Górze), ktorého cieľom je zatknutie a odovzdanie poľského štátneho príslušníka za účelom trestného stíhania. Keďže obe spomínané osoby, ktoré sa nachádzali v Holandsku, s ich odovzdaním nesúhlasili, obe zotrvali vo väzbe až do času kedy súd príslušný na výkon zatýkacieho rozkazu o odovzdaní nerozhodne. Zároveň vykonávajúcí súd konštatoval, že s výnimkou dôvodu, ktorého sa dotýkajú položené predbežné otázky, nezistil, že by odovzdanie týchto osôb bránilo akékoľvek iné dôvody.

Súd v Amsterdame príslušný na vykonanie spomenutých európskych zatýkacích rozkazov (vnútroštátny súd) vyjadril pochybnosti v súvislosti s jeho po-

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

vinnosťou vyhovieť návrhom na ich vykonanie. V konkrétnosti sa tento súd domnieva a uvádza, že od roku 2017 v Poľsku existujú systémové alebo všeobecné nedostatky, ktoré ovplyvňujú nezávislosť súdnej moci, a existuje teda skutočné nebezpečenstvo, že v prípade odovzdania týchto osôb do členského štátu bude porušené ich základné právo na spravodlivý proces, ktoré je zaručené v článku 47 odsek 2 [Charty základných práv Európskej únie](#) a osobitne potom právo na súd vopred zriadený zákonom.

Podľa názoru vnútroštátneho súdu tieto obavy a nedostatky okrem iného vyplývajú zo skutočnosti, že vzhľadom na prijatie niektorých zákonov v Poľsku sú poľskí sudcovia menovaní na návrh orgánu Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada, Poľsko, ďalej len „KRS“). Podľa rozhodnutia, ktoré v roku 2020 prijal Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), KRS už nie je od nadobudnutia účinnosti zákona o súdnej reforme 17. januára 2018 nezávislým orgánom, keďže je priamo podriadená politickým orgánom. Pokiaľ ide o iné súdy ako je Najvyšší súd, z rozhodnutia vyplýva, že ak v súdnom kolégiu zasada osoba, ktorá bola vymenovaná za sudcu na návrh KRS v zmysle novej právnej úpravy, toto kolégium nebolo vytvorené riadne v zmysle poľského trestného poriadku, keďže táto skutočnosť vedie k porušeniu záruk nezávislosti a nestrannosti v zmysle poľskej ústavy, článku 47 Charty základných práv Európskej únie i článku 6 [Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd](#).

Vnútroštátny súd sa teda domnieva, že keďže na trestnom konaní, ktoré viedlo k odsúdeniu jednej z dvoch dotknutých osôb, sa mohli zúčastniť sudcovia vymenovaní na návrh KRS alebo by takýmto sudcom mohlo byť zverené prejednanie trestnej veci druhej dotknutej osoby, existuje skutočné riziko, že v prípade odovzdania týchto osôb dôjde k porušeniu ich práva na súd zriadený zákonom.

V tomto ohľade vnútroštátny súd adresoval Súdnemu dvoru viaceré predbežné otázky, medzi iným najmä otázku za akých okolností môže vykonávajúci justičný orgán, ktorý má rozhodnúť o odovzdaní osoby, a ktorý má k dispozícii dôkazy o systémových alebo celoplošných nedostatkoch týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci v členskom štáte (obzvlášť pokiaľ ide o proces ustanovenia členov súdnej moci do funkcie), ktorý zatýkací rozkaz vydal, odmietnuť vydanie tejto osoby.

Za daných skutočností vnútroštátny súd položil taktiež otázku, či je tzv. preskúmvanie v dvoch etapách, ktoré už skôr Súdny dvor stanovil vo svojich rozhodnutiach v súvislosti s odovzdaním osoby na základe európskeho zatýkacieho rozkazu vzhľadom na záruky nezávislosti a nestrannosti, ktoré sú súčasťou práva na spravodlivý proces, uplatniteľné aj v prípade, keď ide o záruku súdu vopred zriadeného zákonom, ktorá je rovnako súčasťou tohto základného práva.

Súdny dvor rozhodoval v naliehavom prejudiciálnom konaní, zasadaúc vo veľkej komore, pričom na otázku týkajúcu sa prieskumu v dvoch etapách odpove-

dal kladne a upresnil ďalej podmienky takéhoto prieskumu.

Právne posúdenie veci

Súdny dvor po zvážení všetkých relevantných skutočností rozhodol, že ak súdny orgán vykonávajúci zatýkací rozkaz, ktorý má rozhodnúť o odovzdaní osoby, na ktorú bol vydaný tento zatýkací rozkaz, disponuje informáciami preukazujúcimi existenciu systémových alebo všeobecných nedostatkov týkajúcich sa nezávislosti súdnej moci členského štátu vydávajúceho zatýkací rozkaz, a to konkrétne s ohľadom na postup vymenovania členov súdnej moci, **môže odovzdanie osoby na základe [rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV](#) ² odmietnuť len vtedy, ak konštatuje, že vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu existujú závažné dôvody domnievať sa, že došlo k porušeniu základného práva dotknutej osoby na spravodlivý proces pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom alebo že jeho porušenie v prípade odovzdania dotknutej osoby hrozí.**

Súdny dvor úvodom pripomína svoje predchádzajúce rozhodnutia súvisiace s odovzdávaním osôb na základe európskeho zatýkacieho rozkazu [(rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), [C-216/18 PPU](#), rozsudky zo 17. decembra 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislosť súdneho orgánu vydávajúceho zatykač), [C-354/20 PPU](#) a [C-412/20 PPU](#)], v ktorých sa venoval tzv. dvojfázovému prieskumu, pričom konštatuje, že **vykonávajúci justičný orgán je vždy povinný uskutočniť dvoj-**

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

fázový prieskum a posúdiť tak, či dotknutej osobe v prípade jej odovzdania do členského štátu, ktorý EZR vystavil hrozí skutočné nebezpečenstvo porušenia jej základného práva na spravodlivý proces pred súdom vopred zriadeným zákonom, ktoré je zakotvené v článku 47 [Charty základných práv Európskej únie](#). Vo všeobecnosti v rámci prvej etapy tohto prieskumu musí súdny orgán vykonávajúci zatýkací rozkaz posúdiť skutočné riziko porušenia základných práv vzhľadom na všeobecnú situáciu v členskom štáte, ktorý vydal zatýkací rozkaz; v rámci druhej etapy musí tento orgán konkrétne a presne overiť, či vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci existuje skutočné riziko porušenia základného práva vyžadanej osoby.

Pokiaľ ide o právo na prejednanie veci súdom vopred zriadeným zákonom, Súdny dvor uvádza, že výraz „zriadený zákonom“ odráža najmä zásadu právneho štátu. Dotýka sa nielen právneho základu pre samotnú existenciu súdu, ale tiež zloženia súdneho kolégia (senátu) v každej veci, ako aj všetkých ostatných ustanovení vnútroštátneho práva, ktorých nedodržanie vedie k vade týkajúcej sa účasti jedného či viacerých sudcov na prieskume veci, čo zahŕňa obzvlášť ustanovenia týkajúce sa nezávislosti a nestrannosti členov uvedeného súdu. Právo byť súdený súdom „zriadeným zákonom“ okrem iného už zo svojej podstaty zahŕňa aj proces vymenovania sudcov.

K prvej fáze prieskumu

Účelom prieskumu v prvej fáze je zhodnotenie existencie skutočného rizika, že z dôvodov

systémových či celoplošných nedostatkov vo členskom štáte, ktorý zatýkací rozkaz vydal, dôjde k porušeniu základného práva na spravodlivý proces obzvlášť v súvislosti s nedostatkom nezávislosti súdov uvedeného členského štátu, alebo s nedodržaním požiadavky, aby bol súd vopred zriadený zákonom. Predmetom takéhoto zhodnotenia musí byť celkové posúdenie založené na všetkých objektívnych, spoľahlivých, presných a riadne aktualizovaných údajoch a dôkazoch o fungovaní súdneho systému v uvedenom členskom štáte a zvlášť o všeobecnom rámci menovania sudcov v tomto členskom štáte. Medzi takéto dôkazy, okrem informácií obsiahnutých v odôvodnenom návrhu, ktorý Rade zaslala Európska komisia na podklade článku 7 odsek 1 [ZFEÚ](#), sú pre účely takéhoto posúdenia obzvlášť relevantné najmä údaje uvedené predkladajúcim súdom (vyššie spomenuté rozhodnutie, ktoré v roku 2020 prijal Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), ako aj relevantná judikatúra Súdneho dvora a Európskeho súdu pre ľudské práva.

V tomto ohľade napokon Súdny dvor konštatuje, že rozhodnutie vykonávajúceho justičného orgánu, ktorým by odmietol odovzdať dotknutej osobe nemôže byť odôvodnené a založené len na tej skutočnosti, že do procesu vymenovania sudcov v členskom štáte, ktorý zatýkací rozkaz vydal, zasahuje orgán akým je napríklad KRS, ktorý je zložený prevažne z členov zastupujúcich zákonodarnú alebo výkonnú moc, alebo z členov, ktorých tieto zložky moci vybrali.

K druhej fáze prieskumu

V rámci druhej fázy prieskumu musí vykonávajúci justičný orgán posúdiť, či sa systémové alebo celoplošné nedostatky zistené v prvej fáze prieskumu môžu v prípade odovzdania dotknutej osoby do členského štátu nejakým konkrétnym spôsobom prejavovať, a či za špecifických okolností prejednávanej veci je táto osoba vystavená skutočnému riziku porušenia svojho základného práva na spravodlivý proces pred súdom vopred zriadeným zákonom. Je potom na osobe, na ktorú sa vzťahuje európsky zatýkací rozkaz, aby predložila konkrétne dôkazy, na základe ktorých je možné v prípade odovzdania za účelom výkonu trestu odňatia slobody domnievať sa, že systémové alebo celoplošné nedostatky súdneho systému v členskom štáte mali konkrétny dopad na prejednanie jej trestnej veci, a v prípade odovzdania za účelom trestného stíhania by takýto dopad mať mohli. Vykonávajúci justičný orgán navyše môže žiadať od justičného orgánu, ktorý zatýkací rozkaz vydal poskytnutie všetkých doplňujúcich informácií, ktoré považuje za potrebné.

V tomto svetle je potrebné vo vzťahu k európskemu zatýkaciemu rozkazu vydanému za účelom výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia spojeného s odňatím slobody uviesť, že dotknutá osoba musí uviesť a súd vykonávajúci zatýkací rozkaz musí následne vziať do úvahy skutočnosti týkajúce sa zloženia súdneho kolégia, ktoré rozhodovalo v trestnej veci, alebo akékoľvek iné okolnosti, ktoré mali za následok nedostatok záruky nezávislosti a nestrannosti u jedného

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

či viacerých členov takéhoto kolégia. Na odmietnutie odovzdania osoby nie je postačujúce konštatovanie, že jeden či viacerí sudcovia, ktorí sa zúčastnili trestného konania, ktoré viedlo k odsúdeniu osoby ktorej odovzdanie sa požaduje, boli menovaní na návrh orgánu, akým je KRS. Okrem toho je potrebné, aby dotknutá osoba predložila dôkazy týkajúce sa, okrem iného, postupu vymenovania dotknutých sudcov a ich prípadného pridelenia, ktoré podľa nej vedú ku konštatovaniu, že zostavenie tohto súdneho kolégia mohlo ovplyvniť jej základné právo na spravodlivý proces. Rovnako je potrebné zohľadniť aj všetky ďalšie informácie o trestnom konaní, ako je napríklad skutočnosť, či táto osoba využila prostriedky nápravy, ktoré mala k dispozícii, konkrétne napríklad možnosť dotknutej osoby požiadať o vylúčenie členov súdneho kolégia z dôvodov týkajúcich sa porušenia jej práva na spravodlivý proces, prípadne dôsledky vyplývajúce z podania takejto žiadosti.

Vo vzťahu k európskemu zatýkaciemu rozkazu vydanému za účelom vedenia trestného stíhania musí súdny orgán vykonávajúci zatýkací rozkaz zobrať do úvahy všetky skutočnosti dotýkajúce sa osobnej situácie dotknutej osoby, povahy trestného činu pre ktorý je osoba stíhaná, skutkových okolností, za ktorých bol zatýkací rozkaz vydaný a taktiež akékoľvek iné okolnosti relevantné pre posúdenie nezávislosti a nestrannosti súdneho kolégia, ktoré bude pravdepodobne rozhodovať v konaní vedenom v súvislosti s touto osobou. Medzi takýmito sku-

točnosťami môžu byť aj vyhlásenia orgánov verejnej moci, ktoré by mohli mať vplyv na daný prípad.

Na druhej strane, samotná skutočnosť, že totožnosť jednotlivých sudcov, ktorí budú eventuálne rozhodovať v trestnej veci dotknutej osoby, nie je v čase rozhodovania o odovzdaní známa, nemôže postačovať na odmietnutie tohto odovzdania. Rovnako, ak aj totožnosť týchto sudcov známa je, skutočnosť, že boli vymenovaní na návrh orgánu akým je KRS, nepostačuje na odmietnutie odovzdania dotknutej osoby.

Vykonávajúci súd môže odovzdanie dotknutej osoby odmietnuť len vtedy ak konštatuje, že za konkrétnych okolností danej veci a po zvážení všetkých vyššie uvedených skutočností existujú vážne a preukázateľné dôvody domnievať sa, že v prípade jej odovzdania bude táto osoba vystavená skutočnému riziku porušenia jej základného práva na spravodlivý proces pred nezávislým a nestranným súdom vopred zriadeným zákonom.

**JUDr. Tatiana
Siranko Kanáliková, PhD.**
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Poznámky:

1 Článok 8 smernice upravuje právo byť prítomný na súdnom konaní. Podľa odseku 2 tohto článku členské štáty môžu stanoviť, že súdne konanie, ktoré môže viesť k rozhodnutiu o vine alebo nevine podozrivej alebo obvinenej osoby, sa môže konať v jej neprítomnosti, ak podozrivá alebo obvinená osoba bola včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti alebo podozrivú alebo obvinenú osobu, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, zastupuje splnomocnený obhajca, ktorého určila buď podozrivá, alebo obvinená osoba, alebo štát. V zmysle odseku 4 tohto článku, ak členské štáty umožňujú viesť súdne konania v neprítomnosti podozrivých alebo obvinených osôb, ale nie je možné splniť podmienky stanovené v odseku 2 tohto článku, pretože podozrivú alebo obvinenú osobu nebolo možné napriek primeranému úsiliu nájsť, členské štáty môžu stanoviť, že rozhodnutie sa i tak môže vyniesť a vykonať. V takom prípade členské štáty zabezpečia, aby vtedy, keď sú podozrivé alebo obvinené osoby informované o rozhodnutí, najmä pri zadržaní, boli tiež informované o možnosti napadnúť rozhodnutie a o práve na nové súdne konanie alebo iný opravný prostriedok v súlade s článkom 9 smernice. Článok 9 smernice následne upravuje právo na nové súdne konanie pre podozrivé alebo obvinené osoby, ak tieto neboli prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci a keď neboli splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2.

2 Rámcové rozhodnutie Rady z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (2002/584/SVV) zmeneného rámcovým rozhodnutím Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009.

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

Prinášame Vám výber rozhodnutí z databázy Jurifast, ktorý je spravovaný ACA-Europe (<http://www.aca-europe.eu>). Prostredníctvom databázy Jurifast zabezpečuje ACA-Europe prístup k rozhodnutiam najvyšších správnych súdov, ktorými sa vykonáva právo Európskej únie. ACA-Europe je európske združenie zložené zo Súdneho dvora Európskej únie a štátnych rád alebo z najvyšších správnych jurisdikcií každého z členov Európskej únie. Cieľom ACA-Europe je umožniť lepšie pochopenie práva EÚ sudcami najvyšších správnych súdov v celej Európe a lepšie poznať fungovanie ostatných najvyšších správnych súdov pri vykonávaní práva EÚ; zlepšiť vzájomnú dôveru medzi sudcami najvyšších správnych súdov; podporovať efektívne a účinné fungovanie správneho súdnictva v EÚ; zabezpečiť výmenu názorov o právnych normách v správnych súdnych systémoch a napokon zabezpečiť prístup k rozhodnutiam najvyšších správnych súdov, ktorými sa vykonáva právo EÚ.

NEMECKO

UZNÁVANIE VODIČSKÉHO PREUKAZU PRE KATEGÓRIE A A B, KTORÉHO PLATNOSŤ BOĽA PREDĹŽENÁ INÝM ČLENSKÝM ŠTÁTOM PO TOM, ČO BOĽO ROZHODNUTÉ O JEHO ODOBRATÍ

Autor rozhodnutia
Spolkový správny súd

Dátum rozhodnutia
15. september 2021

Značka konania

3 C 3.21
ECLI:DE:BVerwG:2021:150921
U3C3.21.0

Právna oblasť

- doprava
- vodičský preukaz
- odobratie vodičského preukazu na území iného členského štátu, ako je členský štát vydania
- obnovenie vodičského preukazu členským štátom vydania po prijatí rozhodnutia o jeho odobratí
- neexistencia automatickej povahy vzájomného uznávania

Strany konania

- dovolaateľ
- mesto Karlsruhe

Tento rozsudok nadväzuje na rozhodnutie o prejudiciálnej otázke Súdneho dvora Európskej únie [C-47/20](#).

Spor sa týka uznávania vodičského preukazu vydaného v jednom členskom štáte v inom členskom štáte.

Žalobca žiadal o určenie, že je oprávnený viesť motorové vozidlo na území Nemecka so svojím španielskym vodičským preukazom skupiny A a B. Vodičský preukaz získal v oboch krajinách. Španielskemu štátnemu príslušníkovi, ktorý je držiteľom španielskeho aj nemeckého vodičského preukazu, bol natrvalo odobratý nemecký vodičský preukaz za jazdu pod vplyvom alkoholu. Zároveň bol zbavený práva používať španielsky vodičský preukaz v Nemecku. Španielske orgány, ktorým bol odobratý španielsky vodičský preukaz postúpený, ho však bez ďalšieho

konania vrátili žalobcovi. Následne bola žiadosť žalobcu o uznanie španielskeho vodičského preukazu v Nemecku zamietnutá. Žalobca mal ... vopred predložiť kladný lekársko-psychologický posudok, z ktorého by vyplývalo, že je opäť spôsobilý viesť vozidlo. Obnovenie vodičského preukazu v Španielsku je podmienené absolvovaním zdravotnej prehliadky, ale nepodlieha kontrole minimálnych podmienok na vydanie vodičského preukazu stanovených v článku 7 ods. 1 smernice [2006/126/ES](#) o vodičských preukazoch, a teda ani komplexnému overeniu spôsobilosti na vedenie vozidla.

V prejudiciálnom konaní v tejto veci (rozsudok z 29. apríla 2021, C-47/20) Súdny dvor Európskej únie v podstate uviedol, že keďže podľa vyššie uvedenej smernice členské štáty nie sú pri obnovení vodičského preukazu povinné vykonať telesnú a duševnú spôsobilosť na vedenie motorového vozidla, členský štát, na ktorého území si držiteľ vodičského preukazu, ktorý bol iba obnovený, želá viesť motorové vozidlo po odobratí vodičského oprávnenia v dôsledku dopravného priestupku spáchaného na tomto území, môže v rámci výnimky stanovenej v článku 11 ods. 4 druhom pododseku smernice 2006/126 odmietnuť uznať platnosť tohto vodičského preukazu, ak po uplynutí prípadnej doby zákazu žiadať o nový vodičský preukaz nie sú splnené podmienky stanovené vnútroštátnym právom na opätovné získanie vodičského oprávnenia na uvedenom území.

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

Na základe toho Spolkový správny súd rozhodol, že § 3 ods. 6 zákona o cestnej premávke (Straßenverkehrsgesetz) v spojení s § 13 veta 1 bod 2 písm. c) a § 11 ods. 8 veta 1 vyhlášky o vodičských preukazoch (Fahrerlaubnisverordnung) sa majú vykladať v súlade s právom EÚ. Ak držiteľ vodičského preukazu pre skupiny A a B, ktorého platnosť bola obnovená v členskom štáte jeho obvyklého pobytu, predloží dôkaz o tom, že jeho spôsobilosť na vedenie takýchto motorových vozidiel bola pri obnovení platnosti vodičského preukazu overená v tomto členskom štáte, a že toto overenie zodpovedá overeniu, ktoré musí byť podľa nemeckého zákona o vodičských preukazoch úspešne vykonané pre [získanie] kladného lekársko-psychologického posudku, orgán vydávajúci vodičské preukazy pri rozhodovaní o práve dotknutej osoby opätovne používať vodičský preukaz v Nemecku nemôže vyvodíť nespôsobilosť podľa § 11 ods. 8 vety 1 vyhlášky o vodičských preukazoch z nepredloženia ním požadovaného lekársko-psychologického posudku. Poskytnutie takéhoto dôkazu je rovnocenné s poskytnutím kladného lekársko-psychologického posudku.

PRÁVNE NÁSLEDKY NEUSKUTOČNENIA OSOBNÉHO POHOVORU V RÁMCI AZYLOVÉHO KONANIA PRE KONANIE O AZYLE PRED SÚDOM

Autor rozhodnutia
Spolkový správny súd

Dátum rozhodnutia
30. marec 2021

Značka konania
1 C 41.20
ECLI:DE:BVerwG:2021:300321
U1C41.20.0

Právna oblasť

- azylová politika
- povinnosť poskytnúť žiadateľovi o medzinárodnú ochranu príležitosť na osobný pohovor pred prijatím rozhodnutia o neprípustnosti

Strany konania

- dovolateľ
- Nemecký spolkový úrad pre migráciu a utečencov

Žalobca, ktorému bol v Taliansku priznaný štatút utečenca pod inými osobnými údajmi, a ktorému bol vydaný cestovný doklad pre utečencov platný do februára 2015, napadol rozhodnutie BAMF (Nemeckého spolkového úradu pre migráciu a utečencov) vydané bez osobného pohovoru, podľa ktorého nemá nárok na priznanie azylu, pretože do krajiny vstúpil z bezpečnej tretej krajiny.

Verwaltungsgericht (správny súd) zamietol žalobu podanú proti tomuto rozhodnutiu. Oberverwaltungsgericht (vyšší správny súd) zrušil príkaz na vyhostenie do Talianska, ktorý v tom istom čase vydal BAMF, ale zamietol

zvyšok odvolania žalobcu. Rozhodnutie [nižšieho súdu] bolo zákonné, pretože žalobca vstúpil do Nemecka z bezpečnej tretej krajiny v zmysle článku 16a ods. 2 prvej vety Základného zákona [ústavy]. V Taliansku mu nehrozilo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie v zmysle článku 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

V reakcii na dovolanie žalobcu Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správny súd) podal návrh na začatie prejudiciálneho konania Súdnemu dvoru Európskej únie, aby okrem iného objasnil otázku zlučiteľnosti absencie osobného pohovoru so smernicou [2013/32/EÚ](#). V odpovedi na túto žiadosť Súdny dvor rozhodol, že články 14 a 34 smernice 2013/32/EÚ sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej porušenie povinnosti poskytnúť žiadateľovi o medzinárodnú ochranu príležitosť na osobný pohovor pred prijatím rozhodnutia o neprípustnosti založeného na článku 33 ods. 2 písm. a) tejto smernice nemá za následok zrušenie tohto rozhodnutia a vrátenie veci rozhodujúcemu orgánu, pokiaľ táto právna úprava tomuto žiadateľovi neumožňuje v rámci konania o opravnom prostriedku proti takémuto rozhodnutiu vyjadriť osobne všetky svoje tvrdenia proti uvedenému rozhodnutiu pri vypočutí, ktoré by spĺňalo uplatniteľné základné podmienky a záruky uvedené v článku 15 uvedenej smernice, pričom tieto tvrdenia musia byť spôsobilé viesť k zmene rovnakého rozhodnutia.

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

Na podporu svojho dovolania žalobca uviedol, že BAMF nemal upustiť od osobného pohovoru.

Žalovaný je toho názoru, že žiadosť o azyl je neprípustná podľa § 29 ods. 1 bodu 2 nemeckého zákona o azyle (AsylG).

Súd dovolaniu žalobcu vyhovel a svoje rozhodnutie odôvodnil nasledovne:

- Aplikácia § 46 nemeckého zákona o správnom konaní (VwVfG) je zlučiteľná s článkami 14 a 34 smernice [2013/32/EÚ](#) len vtedy, ak cudzinec dostal príležitosť v rámci konania o azyle pred súdom na osobnom pohovore, ktorý rešpektuje základné podmienky a záruky v zmysle článku 15 smernice 2013/32/EÚ, uviesť všetky okolnosti svedčiace proti rozhodnutiu o neprípustnosti a ani po zohľadnení týchto argumentov nemožno vo veci rozhodnúť inak (obdobne rozsudok Súdneho dvora EÚ zo 16. júla 2020 vo veci [C-517/17](#) [ECLI:EU:C:2020:579], Addis). Ak sa súd domnieva, že cudzincovi táto možnosť nebola alebo nemôže byť zaručená v konaní o azyle pred súdom, musí rozhodnutie o neprípustnosti zrušiť (C-517/17, Addis, ods. 73).
- Do voľnej úvahy súdu prvej inštancie, ktorú možno preskúmať len v obmedzenom rozsahu, spadá, či nariadenie BAMF v rámci konania o azyle pred súdom, aby žiadateľa osobne vy počul; alebo či osobný pohovor so žiadateľom vykoná sám; alebo či napadnuté

rozhodnutie zruší a dá tak BAMF príležitosť prijať nové rozhodnutie o žiadosti o azyl po uskutočnení osobného pohovoru v správnom konaní.

- Ak súd využije svoju diskrečnú právomoc a sám uskutoční osobný pohovor so žiadateľom, musí v zmysle článku 15 ods. 2 smernice [2013/32/EÚ](#) uskutočniť tento pohovor za podmienok, ktoré zabezpečia primeranú dôvernosť nielen po faktickej ale aj po právnej stránke.
- Vykonanie samostatného osobného pohovoru a skutočnosť, že sa uskutočnil v súlade so základnými podmienkami a zárukami článku 15 smernice 2013/32/EÚ, musia byť výslovne zaznamenané v zápisnici zo zasadnutia alebo pojednávania.

Preklad:

Mgr. Branislav Bunčák,
Mgr. Zuzana Kuricová
 Kancelária Najvyššieho súdu
 Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Germany – Judgment of 15 September 2021 [online]. In: *ACA-Europe e-News 2022/1*. Jurifast, 2022 [cit. 2022-06-02]. Dostupné na internete: <[Newsletter \(aca-europe.eu\)](#)>.
2. *Legal consequences of an omitted personal hearing in the official asylum procedure for asylum court proceedings* [online]. Jurifast, 2021 [cit. 2021-11-10]. Dostupné na internete: <[BE12001028.pdf \(aca-europe.eu\)](#)>.
3. *Recognition of a driving licence for categories A and B in another Member State* [online]. Jurifast, 2022 [cit. 2022-06-02]. Dostupné na internete: <[BE12001047.pdf \(aca-europe.eu\)](#)>.

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Preklad materiálu (tzv. *factsheet*), ktorý zostavilo tlačové oddelenie Európskeho súdu pre ľudské práva.

PRÍSTUP K UMELEMU PRERUŠENIU TEHOTENSTVA

Tysiacová proti Poľsku

20. marec 2007

Sťažovateľke odmietli [vykonať] indikované umelé prerušenie tehotenstva potom, ako ju upozornili na to, že ak dieťa vynosí, mohla by sa zhoršiť jej už aj tak ťažká krátkozrakosť. Po narodení dieťaťa sa u nej spustilo krvácanie do sietnice a bola uznaná za zdravotne ťažko postihnutú.

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „Súd“) konštatoval, že sťažovateľke bol odmietnutý prístup k účinnému mechanizmu schopnému určiť, či boli splnené podmienky na dôvodné umelé prerušenie tehotenstva, v **rozpore s článkom 8** Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života).

A., B. a C. proti Írsku (sťažnosť č. 25579/05)

16. december 2010 (veľká komora)

Tri ženy žijúce v Írsku, ktoré neúmyselne otehotneli, namietali, že z dôvodu, že nemohli absolvovať legálne umelé prerušenie tehotenstva v Írsku, **1** boli nútené ísť na umelé prerušenie tehotenstva do Spojeného kráľovstva a daný zákrok bol pre ne ponižujúci, stigmatizujúci a zdravie ohrozujúci. Konkrétne jedna zo sťažovateľiek v remisii zriedkavej formy rakoviny, ktorá nevedela, že je tehotná, podstúpila kontroly kontraindikované počas tehotenstva. Bola si vedomá, že

jej tehotenstvo môže vyvolať recidívu [ochorenia] a domnievala sa, že tým ohrozuje svoj život.

Súd zistil, že Írsko neimplementovalo ústavné právo na legálne umelé prerušenie tehotenstva. Došlo teda k **porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) v prípade sťažovateľky v remisii rakoviny (Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8** v prípade ďalších dvoch sťažovateľiek), pretože nebola schopná presadiť svoje právo na legálne prerušenie tehotenstva ani prostredníctvom súdov, ani prostredníctvom lekárskeho služieb dostupných v Írsku. Súd poukázal najmä na neistotu spojenú s procesom zisťovania, či tehotenstvo ženy predstavuje riziko pre jej život a na to, že hrozba trestného stíhania mala „významný zmrazujúci“ účinok ako na lekárov, tak aj na dotknutú ženu.

R. R. proti Poľsku

(sťažnosť č. 27617/04)

26. máj 2011

Tehotnej matke dvoch detí, ktorá čakala dieťa s predpokladom závažnej genetickej abnormality, lekári, ktorí nesúhlasili s umelým prerušením tehotenstva úmyselne znemožnili včasný prístup ku genetickým testom, na ktoré mala nárok. Medzi prvým ultrazvukovým vyšetrením, ktoré naznačilo, že plod môže byť deformovaný a výsledkami amniocentézy uplynulo šesť týždňov, čo bolo príliš neskoro na to, aby sa mohla rozhodnúť, či bude pokračovať v tehotenstve alebo

požiadala o umelé prerušenie tehotenstva, pretože lehota na vykonanie legálneho umelého prerušenia tehotenstva jej dovtedy uplynula. Jej dcéra sa následne narodila s abnormálnymi chromozómami ([tzv.] Turnerov syndróm). **2** Sťažovateľka uviedla, že výchova a vzdelávanie ťažko postihnutého dieťaťa negatívne ovplyvňovala ju a jej ďalšie dve deti. Po narodení tretieho dieťaťa ju dokonca opustil aj manžel.

Súd skonštatoval **porušenie článku 3** Dohovoru (zákaz neľudského a ponižujúceho zaobchádzania), keďže sťažovateľka, ktorá bola vo veľmi zraniteľnom postavení, bola ponížená a zaobchádzala sa s ňou „mizerne“, [a] rozhodnutie o tom, či mala mať prístup ku genetickým testom, tak ako to odporúčali lekári, bolo poznačené prietiahmi, zmätočnosťou a nedostatkom riadneho poradenstva a informácií.

Súd tiež konštatoval **porušenie článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), pretože poľské právo neobsahovalo žiadne účinné mechanizmy, ktoré by sťažovateľke umožnili [získať] prístup k dostupným lekárskeým diagnostickým službám a vzhľadom na ich výsledky urobiť informované rozhodnutie, či podstúpi umelé prerušenie tehotenstva alebo nie. Keďže poľské vnútroštátne právo umožňovalo umelé prerušenie tehotenstva v prípadoch malformácie plodu, musel existovať primeraný právny a procesný rámec, ktorý by zaručil, že tehotné ženy budú mať k dispozícii relevantné, úplné

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

a spoľahlivé informácie o zdraví plodu. Súd nesúhlasil s [vyjadrením] poľskej vlády, že poskytnutie prístupu k prenatálnym genetickým testom bolo v konečnom dôsledku poskytnutím prístupu k umelým prerušeniam tehotenstva. Ženy hľadali prístup k takýmto testom z mnohých dôvodov. Okrem toho boli štáty povinné organizovať svoje zdravotnícke služby tak, aby zabezpečili, že účinné uplatňovanie výhrady svedomia zdravotníckych pracovníkov v profesionálnom kontexte nebránilo pacientom v prístupe k službám, na ktoré mali zákonný nárok.

P. a S. proti Poľsku ([sťažnosť] č. 57375/08)

30. október 2012

Tento prípad sa týkal dospievajúceho dievčaťa, ktoré v dôsledku znásilnenia otehotnelo a jej ťažkostí, s ktorými sa stretlo pri snahe o podstúpenie umelého prerušenia tehotenstva, najmä z dôvodu chýbajúceho jasného právneho rámca, nečinnosti zdravotníckeho personálu a taktiež v dôsledku obťažovania.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). Zistil najmä, že sťažovateľkám boli poskytnuté zavádzajúce a protichodné informácie a nedostali objektívne lekárske poradenstvo; skutočnosť, že prístup k umelému prerušeniu tehotenstva bol v Poľsku predmetom búrlivých diskusií, nezbavuje zdravotnícky personál profesionálnych povinností týkajúcich sa lekárskeho tajomstva.

Prejednávané sťažnosti

K. B. proti Poľsku a ďalšie tri sťažnosti (č. 1819/21, 3682/21, 4957/21 a 6217/21),

K. C. proti Poľsku a ďalšie tri sťažnosti (č. 3639/21, 4188/21, 5876/21 a 6030/21)

a A. L. - B. proti Poľsku a ďalšie tri sťažnosti (č. 3801/21, 4218/21, 5114/21 a 5390/21)

Sťažnosť oznámená poľskej vláde 1. júla 2021.

Tieto sťažnosti sa týkajú práv súvisiacich s umelým prerušením tehotenstva v Poľsku a najmä zákonného ustanovenia o umelom prerušení tehotenstva v prípade abnormalít plodu, ktoré poľský ústavný súd vyhlásil za protiústavné. Súd prijal viac ako 1 000 podobných sťažností.

Súd oznámil sťažnosti poľskej vláde a položil stranám otázky konkrétne ohľadom článku 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) a článku 3 Dohovoru (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania).

M. L. proti Poľsku ([sťažnosť] č. 40119/21)

Sťažnosť oznámená poľskej vláde 8. októbra 2021.

DAROVANIE EMBRYÍ A VEDECKÝ VÝSKUM

Parrillová proti Taliansku

27. august 2015 (veľká komora)

Tento prípad sa týkal zákazu podľa talianskeho zákona č. 40/2004, ktorý neumožňoval sťažovateľke darovať na vedecký výskum embryá získané oplodnením *in vitro*, ktoré neboli určené na tehotenstvo. Podľa článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (ochrana majetku) sťažovateľka namietala, že svoje embryá, počaté prostredníctvom medicínsky asistovanej reprodukcie, nemohla darovať na vedecký výskum a bola povinná ich uchovávať v stave kryokonzervácie až do ich smrti. Sťažovateľka sa tiež domnievala, že predmetný zákaz predstavoval porušenie jej práva na rešpektovanie súkromného života, chráneného článkom 8 Dohovoru.

Súd, ktorý bol po prvýkrát vyvolaný, aby rozhodol o takejto otázke, konštatoval, že článok 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) je v tomto prípade uplatniteľný z hľadiska aspektu „súkromného života“, nakoľko príslušné embryá obsahovali genetický materiál sťažovateľky, a preto boli súčasťou jej identity. Súd na začiatku usúdil, že Taliansku sa v tejto citlivej otázke musí poskytnúť značný manévrovací priestor („široký rozsah voľnej úvahy“), nakoľko na európskej úrovni neexistoval konsenzus a ani medzinárodné dokumenty na túto tému. Súd potom poznamenal, že proces schvaľovania zákona č. 40/2004 v Taliansku vyvolal rozsiahle diskusie a taliansky zákonodarcia zohľadnil záujem štátu na ochrane embrya

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

[ako aj] záujem dotknutých osôb pri výkone svojho práva na sebaurčenie. Súd ďalej uviedol, že v tomto prípade nebolo potrebné skúmať citlivú a kontroverznú otázku, kedy sa začína ľudský život, keďže článok 2 Dohovoru (právo na život) nebol predmetom sporu. Napokon, poznamenávajúc, že neexistuje žiadny dôkaz o tom, že by si zosnulý partner sťažovateľky želal darovať embryá na lekárske výskum, Súd dospel k záveru, že predmetný zákaz bol v demokratickej spoločnosti nevyhnutný. V dôsledku toho Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8 Dohovoru**.

Napokon, pokiaľ ide o článok 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (ochrana majetku), Súd usúdil, že sa na tento prípad nevzťahuje, pretože ľudské embryá nemožno zredukovať na „majetok“ v zmysle uvedeného ustanovenia. Táto námietka bola preto zamietnutá.

DOMÁCI PÔROD

Ternovszkyová proti Maďarsku

14. december 2010

Sťažovateľka namietala, že jej bola odopretá možnosť absolvovať domáci pôrod, pričom tvrdila, že zákon účinne odrádzal pôrodné asistentky alebo iných zdravotníckych pracovníkov od toho, aby jej pomáhali [pri absolvovaní takéhoto pôrodu], pretože im hrozilo trestné stíhanie. (Nedávno bolo začaté minimálne jedno takéto trestné stíhanie.)

Súd zistil, že sťažovateľka si naozaj nemohla slobodne zvoliť domáci pôrod z dôvodu hrozby trestného stíhania, ktorému čelia zdravotnícki pracovníci, a taktiež absencie konkrétnej a komplexnej legislatívy týkajúcej sa domácich pôrodov, v **rozpore s článkom 8 Dohovoru** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života).

Dubská a Krejzová proti Českej republike

15. november 2016 (veľká komora)

Tento prípad sa týkal zákona v Českej republike, ktorý v praxi znemožňoval rodičkám, aby im pomáhala pôrodná asistentka pri domácich pôdoch. Sťažovateľky, dve ženy, ktoré sa chceli vyhnúť zbytočnému lekárskemu zásahu pri pôrode svojich detí, namietali, že pre tento zákon nemali inú možnosť, ako absolvovať pôrod v nemocnici, pokiaľ si želali, aby im pomáhala pôrodná asistentka.

Veľká komora rozhodla, že **nedošlo k porušeniu článku 8 Dohovoru** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). Konštatovala najmä, že vnútro-

štátne orgány mali značný manévrovací priestor pri regulácii otázky domácich pôrodov, čo je záležitosť, v ktorej neexistuje európsky konsenzus, a ktorá zahŕňa zložité otázky týkajúce sa a zdravotnej politiky, ako aj pridelovania štátnych zdrojov. V prípade sťažovateľiek sa veľká komora sa domnievala, že súčasná politika Českej republiky našla spravodlivú rovnováhu medzi právom matiek na rešpektovanie ich súkromného života na jednej strane a záujmom štátu na ochrane zdravia a bezpečnosti dieťaťa a matky počas pôrodu a po ňom na strane druhej. Okrem toho česká vláda od roku 2014 podnikla určité iniciatívy s cieľom zlepšiť situáciu v miestnych pôrodniciach, najmä zriadením nového vládneho expertného výboru pre pôrodníctvo, pôrodnú asistenciu a súvisiace práva žien. Veľká komora napokon vyzvala české orgány, aby dosiahli ďalší pokrok tým, že aj naďalej budú neustále prehodnocovať príslušné právne ustanovenia o domácich pôdoch, pričom tieto majú reflektovať tak medicínsky ako aj vedecký vývoj a zároveň plne rešpektovať práva žien v oblasti reprodukčných práv.

Pojatinová proti Chorvátsku

4. október 2018

Tento prípad sa týkal chorvátskej legislatívy o domácich pôdoch. Sťažovateľkou vo veci bola matka, ktorá svoje štvrté dieťa porodila doma s pomocou zahraničnej pôrodnej asistentky. Tvrdila najmä, že hoci chorvátske zákony povoľujú domáci pôrod, ženy ako ona sa v praxi preň rozhodnúť nemohli, pretože nemali možnosť získať odbornú pomoc pri jeho absolvovaní.

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). Pripustil, že spočiatku mohli existovať určité pochybnosti o tom, či bol v Chorvátsku zavedený systém asistovaných domácich pôrodov. Vyzval preto štátne úrady, aby skonsolidovali príslušnú legislatívu tak, aby bola vec výslovne a jasne upravená. Súd však zistil, že sťažovateľka bola jasne oboznámená s tým, že vnútroštátne právo nepovoľuje asistované domáce pôrody prostredníctvom listov od Chorvátskej komory pôrodných asistentiek a ministerstva zdravotníctva, ktoré jej boli doručené ešte v čase, kým bola tehotná so svojím štvrtým dieťaťom. Ďalej zistil, že úrady našli správnu rovnováhu medzi právom sťažovateľky na rešpektovanie jej súkromného života a záujmom štátu chrániť zdravie a bezpečnosť matiek a detí. Poukázal najmä na to, že v súčasnosti sa podľa Dohovoru od Chorvátska nevyžaduje, aby umožňovalo plánované domáce pôrody. Medzi právnymi poriadkami zmluvných štátov o domácich pôdoch boli stále veľké rozdiely a Súd citlivo vnímal skutočnosť, že právo sa v tejto oblasti vyvíjalo postupne.

Kositě-Čypieněová a ďalšie proti Litve

4. jún 2019

Tento prípad sa týkal litovského zákona o lekárskej pomoci pri domácich pôdoch. Sťažovateľky, štyri ženy, neúspešne žiadali ministerstvo zdravotníctva o zmenu legislatívy, ktorá zakazovala zdravotníkom asistovať pri domácich pôdoch. Namietali najmä to, že zákon odrádzal zdravotníckych pracovníkov od asistovania pri domácich pôdoch.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného života). Konštatoval, že Litva dosiahla spravodlivú rovnováhu medzi dotknutými záujmami: konkrétne, právom matiek na rešpektovanie ich súkromného života oproti záujmu štátu o zdravie a bezpečnosť. Tieto štyri ženy si predovšetkým mohli zvoliť ktorúkoľvek z pôrodníc zriadených v Litve od 90. rokov 20. storočia s cieľom zabezpečiť ženám pri pôrode domáce podmienky, najmä tie vo Vilniuse, kde žili. Okrem toho bola k dispozičii popôrodná starostlivosť, ak počas domáceho pôrodu alebo po ňom nastala núdzová situácia. Navyše, hoci Litva nedávno zmenila zákon o domácich pôdoch, v skutočnosti sa to podľa Dohovoru nevyžadovalo vzhľadom na veľké rozdiely medzi právnymi poriadkami zmluvných štátov v tejto veci.

LEKÁRSKY ASISTOVANÁ REPRODUKČIA

Evansová proti Spojenému kráľovstvu

10. apríl 2007 (veľká komora)

Sťažovateľka, ktorá trpela rakovinou vaječníkov, podstúpila pred odstránením vaječníkov umelé oplodnenie (IVF) so svojím vtedajším partnerom. Vytvorilo sa šesť embryí, ktoré sa uchovali. Keď sa pár rozišiel, bývalý partner sťažovateľky odvolal svoj súhlas s použitím embryí, pretože nechcel byť genetickým rodičom jej dieťaťa. Vnútroštátne právo ustanovovalo následné zničenie vajíčok. Sťažovateľka namietala, že vnútroštátne právo umožnilo jej bývalému partnerovi účinne odvolať svoj súhlas s uchovávaním a použitím embryí, ktoré vytvorili spoločne, čo jej zabránilo mať dieťa, s ktorým by bola geneticke príbuzná.

Z dôvodov, ktoré komora uviedla vo svojom rozsudku zo dňa 7. marca 2006, a to že otázka kedy vzniká právo na život, patrí do oblasti voľnej úvahy štátu, veľká komora konštatovala, že embryá, ktoré vytvorila sťažovateľka spolu so svojím bývalým partnerom nemali právo na život. Preto rozhodla, že **nedošlo k porušeniu článku 2** Dohovoru (právo na život).

Veľká komora sa ďalej domnievala, že **nedošlo k porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), vzhľadom na absenciu európskeho konsenzu [a] skutočnosť, že vnútroštátne pravidlá boli jasné a sťažovateľka bola s nimi oboznámená, a že dosiahli spravodlivú rovnováhu

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

medzi vzájomne si konkurujúcimi záujmami.

Veľká komora napokon rozhodla, že **nedošlo k porušeniu článku 14** (zákaz diskriminácie) **v spojení s článkom 8** Dohovoru.

Dicksonovci proti Spojenému kráľovstvu

4. december 2007 (veľká komora)

Sťažovateľovi, väzňovi, ktorý mal vykonať minimálne pätnásťročný trest odňatia slobody za vraždu, bol odmietnutý prístup do zariadení vykonávajúcich umelé oplodnenie, aby mohol mať dieťa s manželkou, ktorá sa narodila v roku 1958 a po jeho prepustení by mala iba malú šancu počať.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8 Dohovoru** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), keďže nebola dosiahnutá spravodlivá rovnováha medzi vzájomne si konkurujúcimi verejnými a súkromnými záujmami.

S. H. a ďalší proti Rakúsku ([sťažnosť] č. 57813/00)

3. november 2011 (veľká komora)

Tento prípad sa týkal dvoch rakúskych párov, ktoré si želali počať dieťa prostredníctvom IVF. Jeden pár potreboval použiť spermie od darcu, zatiaľ čo druhý pár potreboval darované vajíčka. Rakúsky zákon zakazuje používanie spermií na IVF a akékoľvek darovanie vajíčok.

Súd poznamenal, že hoci v Európe existuje jasný trend v prospech povolenia darcovstva pohlavných buniek na umelé oplodnenie, vznikajúci konsenzus sa stále vyvíja a nezakladá sa na ustálených právnych zásadách. Rakúski zákonodarcovia sa okrem

iného snažili vyhnúť možnosti, že by dve ženy mohli tvrdiť, že sú biologickou matkou toho istého dieťaťa. Starostlivo pristúpili ku kontroverznej otázke vyvolávajúcej zložité etické otázky a nezakázali jednotlivcom odísť do zahraničia na liečbu neplodnosti, ktorá je v Rakúsku nedostupná. Súd dospel k záveru, že **nedošlo k porušeniu článku 8 Dohovoru** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). Zdôraznil však, že je dôležité sledovať právny a rýchlo sa rozvíjajúci vedecký vývoj v oblasti umelého plodenia.

Costová a Pavan proti Taliansku

28. august 2012

Tento prípad sa týkal talianskeho páru, ktorý je genetickým nosičom cystickej fibrózy a pomocou lekárskeho asistovanej reprodukcie a genetického skríningu, chcel zabrániť prenosu tejto choroby na svojich potomkov.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8 Dohovoru** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), pričom konštatoval, že zásah do práv sťažovateľov na rešpektovanie ich súkromného a rodinného života bol neprimeraný. Súd poukázal najmä na nezrovnalosti v talianskom práve, ktoré páru neumožnilo prístup k embryovému skríningu, ale povoľovalo lekárske asistované umelé prerušenie tehotenstva, ak plod vykazoval príznaky rovnakej choroby. Súd tiež zdôraznil rozdiel medzi týmito prípadom, ktorý sa týkal predimplantačnej diagnostiky (PID) a homologickej inseminácie, **3** a prípadom *S. H. a ďalší proti Rakúsku* (pozri vyššie), ktorý sa týkal prístupu k darcovskej

inseminácii. Hoci otázka prístupu k PID vyvolala chýlostivé otázky morálneho a etického charakteru, legislatívne rozhodnutia parlamentu v danej oblasti sa nevyhli dohľadu Súdu.

Knechtová proti Rumunsku

2. október 2012

Zmrazené embryá, ktoré si sťažovateľka uložila v súkromnej klinike, úrady v júli 2009 zaistili z dôvodu pochybností o odborných a kvalitatívnych predpokladoch tohto zariadenia. Sťažovateľka sa následne stretla so značnými ťažkosťami pri zabezpečení transferu embryí štátom na špecializovanú kliniku, aby ich mohla využiť a stať sa rodičom prostredníctvom postupu IVF. Pred Súdom sťažovateľka namietala, že tým došlo k porušeniu jej práva na súkromný a rodinný život.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8 Dohovoru** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). Vnútroštátne súdy výslovne uznali, že sťažovateľka utrpela porušenie svojich práv podľa článku 8 v dôsledku toho, že orgány odmietli povoliť transfer embryí, a ponúkli jej požadovanú nápravu za porušenie, ktorá viedla k relatívne rýchlemu transferu embryí. Z tohto dôvodu boli podniknuté potrebné kroky na zabezpečenie rešpektovania práva sťažovateľky na rešpektovanie jej súkromného života.

Nedescuovci proti Rumunsku

16. január 2018

Sťažovatelia, manželský pár, tvrdili, že sa im nepodarilo získať embryá, ktoré zaistili orgány činné v trestnom konaní v roku 2009, a že im [tým] bolo znemožnené mať ďalšie dieťa. Sťažovatelia získali súdne príkazy na nado-

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

budnutie embryí späť, ale ich [podmienky] nedokázali splniť.

V tomto prípade Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), pričom najmä konštatoval, že bránenie sťažovateľom získať svoje embryá, ako to nariadil najvyšší kasačný súd, predstavovalo zásah do ich práva na rešpektovanie súkromného života, ktorý nebol stanovený zákonom.

Charronová a Merle-Montetová proti Francúzsku

16. január 2018 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Sťažovateľky, manželský pár, sa sťažovali, že ich žiadosť o lekárske asistovanú reprodukciu bola zamietnutá z dôvodu, že francúzske právo ju nepovoľuje pre páry rovnakého pohlavia.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú**. Poznamenal najmä, že rozhodnutie nemocnice, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľiek o prístup k lekárskej asistovanej reprodukcii, bolo individuálnym správnym rozhodnutím, ktoré mohlo byť zrušené správnym súdom v odvolacom konaní z dôvodu zneužitia právomoci. Sťažovateľky však tento prostriedok nápravy nevyužili. V tomto prípade, berúc na vedomie dôležitosť zásady subsidiarity, Súd rozhodol, že sťažovateľky nevyčerпали všetky vnútroštátne prostriedky nápravy.

Petithory Lanzmannová proti Francúzsku

12. november 2019 (rozhodnutie [Európskej] komisie [pre ľudské práva] o prijateľnosti)

Tento prípad sa týkal žiadosti sťažovateľky o transfer spermií svojho zosnulého syna do zaria-

denia, ktoré by bolo následne schopného zabezpečiť lekárske asistovanú reprodukciu alebo gestačné náhradné materstvo. Sťažovateľka namietala najmä neexistenciu možnosti prístupu k spermiám svojho zosnulého syna s cieľom zabezpečiť, v súlade s jeho posledným želaním, lekárske asistovanú reprodukciu prostredníctvom [ich] darovania neplodnému páru alebo uskutočnenia gestačného náhradného materstva, teda postupmi, ktoré boli povolené v Izraeli alebo Spojených štátoch amerických.

Súd poznamenal, že sťažnosť sťažovateľky v skutočnosti pozostávala z dvoch odlišných častí. V prvej časti tvrdila, že je nepriamou obeťou v mene svojho zosnulého syna, zatiaľ čo v druhej časti tvrdila, že je priamou obeťou, keďže bola zbavená možnosti stať sa starým rodičom. Súd vyhlásil obe časti sťažnosti za **neprijateľné**, pričom poukázal najmä na to, že právo jednotlivca rozhodnúť sa, ako a kedy sa stať rodičom, je neprenosné právo a že článok 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) nezaručuje právo stať sa starým rodičom.

Liaovci proti Malte

5. máj 2022 4

Sťažovateľmi boli manžel a manželka. Prípad sa týkal toho, že orgány v roku 2015 odmietli vykonať na vlastné náklady intracytoplazmatickú injekciu spermií (zárok napomáhajúci oplodneniu) na vaječníkoch sťažovateľky z dôvodu, že už dosiahla vek 43 rokov. Sťažovatelia už pred tým využili tento zárok, preplatený štátom, v roku 2014.

Súd rozhodol, že **došlo k porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), konštatujúc, že zásah, ktorý sťažovatelia utrpeli, nebol v súlade so zákonom dostatočnej kvality.

Prejednávané sťažnosti

Gauvin-Fournisová proti Francúzsku

([sťažnosť] č. 21424/16)

Sťažnosť bola oznámená francúzskej vláde dňa 5. júna 2018.

Táto sťažnosť sa týka zákonného zákazu prístupu k identite darcu osobám, pri ktorých počatí boli použité darcovské spermie alebo vajíčka.

Súd oznámil sťažnosť francúzskej vláde a položil stranám otázky podľa článku 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), samostatne a v spojení s článkom 14 Dohovoru (zákaz diskriminácie).

Silliau proti Francúzsku

([sťažnosť] č. 45728/17)

Sťažnosť bola oznámená francúzskej vláde dňa 5. júna 2018.

Táto sťažnosť sa týka zákonného zákazu prístupu k identite darcu osobám, pri ktorých počatí boli použité darcovské spermie alebo vajíčka.

Súd oznámil sťažnosť francúzskej vláde a položil stranám otázky podľa článku 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), samostatne a v spojení s článkom 14 Dohovoru (zákaz diskriminácie).

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Dalleauová proti Francúzsku ([sťažnosť] č. 57307/18)

Sťažnosť bola oznámená francúzskej vláde dňa 29. mája 2019.

Táto sťažnosť sa týka odmietnutia správnych orgánov pristúpiť k transferu pohlavných buniek zosnulého manžela sťažovateľky do Španielska, krajiny, ktorá povoľuje insemináciu *post mortem*.

Súd oznámil sťažnosť francúzskej vláde a položil stranám otázky podľa článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života).

Baretová proti Francúzsku ([sťažnosť] č. 22296/20)

Sťažnosť bola oznámená francúzskej vláde dňa 11. januára 2021.

Táto sťažnosť sa týka odmietnutia správnych orgánov pristúpiť k transferu pohlavných buniek zosnulého manžela sťažovateľky do Španielska, krajiny, ktorá povoľuje insemináciu *post mortem*.

Súd oznámil sťažnosť francúzskej vláde a položil stranám otázky podľa článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života).

Caballerová proti Francúzsku ([sťažnosť] č. 37138/20)

Sťažnosť bola oznámená francúzskej vláde dňa 11. januára 2021.

Táto sťažnosť sa týka odmietnutia správnych orgánov previesť embryá páru, ktorý tvorila sťažovateľka a jej zosnulý manžel, do Španielska, krajiny, ktorá povoľuje *post mortem* insemináciu.

Súd oznámil sťažnosť francúzskej vláde a položil stranám otázky podľa článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života).

PREVENTÍVNE OPATRENIA NA OCHRANU ZDRAVIA NOVORODENCA

Hanzelkovci proti Českej republike

11. december 2014

Tento prípad sa týkal [vnútroštátnym] súdom nariadeného predbežného opatrenia vyžadujúceho návrat novorodenca a jeho matky späť do pôrodnice, nakoľko ihneď po pôrode odišli domov, a neexistencie akéhokoľvek prostriedku nápravy, ktorým by bolo možné namietat' proti danému opatreniu. Sťažovatelia, matka a jej dieťa, namietali porušenie práva na rešpektovanie ich súkromného a rodinného života, pričom tvrdili, že opatrenie, ktorým bol nariadený návrat dieťaťa do nemocnice niekoľko hodín po jeho narodení, nebolo zákonné ani potrebné. Sťažovali sa aj na neexistenciu účinného prostriedku nápravy, keďže nemohli napadnúť predbežné opatrenie, a keďže sa im nepodarilo dosiahnuť jeho zrušenie, nemali nárok na žiadne finančné zado- st'účinenie ani náhradu škody.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) a k **porušeniu článku 13** Dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy). Zdôraznil najmä, že odobratie novonarodeného dieťa po pôrode z osobnej starostlivosti matky je mimoriadne tvrdým opatrením, a že na odobratie dieťaťa zo starostlivosti matky proti jej vôli bezprostredne po pôrode a na základe postupu, ktorý nezahŕňa ani matku, ani jej partnera musia byť mimoriadne závažné dôvody. V prejednávanej

veci Súd najmä zistil, že pri posudzovaní predbežného opatrenia sa mal vnútroštátny súd uistiť, či bolo možné pristúpiť k menej extrémnej forme zásahu do rodinného života sťažovateľov v takom dôležitom okamihu ich života. Zastával názor, že tento závažný zásah do rodinného života sťažovateľov a spôsob jeho realizácie neprimerane ovplyvnil vyhliadky na ich rodinný život bezprostredne po narodení dieťaťa. Hoci mohlo byť potrebné prijať preventívne opatrenia na ochranu zdravia dieťaťa, zásah do rodinného života sťažovateľov spôsobený predbežným opatrením nemožno považovať za nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

PRENATÁLNE LEKÁRSKE VYŠETRENIA

Draonovci proti Francúzsku

([sťažnosť] č. 1513/03)

a Mauricovci proti Francúzsku

([sťažnosť] č. 11810/03)

6. október 2005 (veľká komora)

Sťažovatelia sú rodičmi detí s ťažkým vrodeným postihnutím, ktoré nebolo zistené v rámci prenatálnych lekárskeho prehľadov z dôvodu pochybenia lekárov. Sťažovatelia proti dotknutým nemocniciam iniciovali konanie. Nový zákon zo 4. marca 2002, ktorý bol prijatý počas konania, znamenal, že už nebolo možné žiadať odškodnenie od nemocnice, resp. lekára zodpovedného za celoživotnú „osobitnú príťaž“ vyplývajúcu zo zdravotného postihnutia dieťaťa. Odškodnenie, ktoré im bolo priznané, preto nepokrývalo túto „osobitnú príťaž“.

Súd konštatoval, že predmetný zákon bol v rozpore s článkom 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (ochrana majetku) so zreteľom na konanie, ktoré v čase nadobudnutia účinnosti zákona prebiehalo.

A. K. proti Litve

([sťažnosť] č. 33011/08)

24. jún 2014

Sťažovateľka tvrdila, že jej bola odmietnutá primeraná a včasná zdravotná starostlivosť vo forme prenatálneho skriningového testu, ktorý by umožnil zistiť riziko genetickej poruchy jej plodu a umožnil jej rozhodnúť sa, či bude pokračovať v tehotenstve. Taktiež namietala, že vnútroštátne súdy v dôsledku nesprávneho výkladu zákona o lekárskej starostlivosti nezistili porušenie práva na rešpektovanie súkromného života.

Súd rozhodol, že došlo k porušeniu článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) v jeho procesnom aspekte, keď konštatoval, že vnútroštátny súd viedol konanie svojvoľným spôsobom a riadne nepreskúmal nárok sťažovateľky.

Pozri tiež, nedávnejšie:

Eryigitovci proti Turecku, rozsudok z 10. apríla 2018, týkajúci sa chybného prenatálneho diagnózy, kde Súd rozhodol, že došlo k porušeniu článku 8 Dohovoru v jeho procesnom aspekte.

PRÍTOMNOSŤ ŠTUDENTOV MEDICÍNY PRI NARODENÍ DIEŤA A PRÁVO NA SÚKROMIE

Konovalovová proti Rusku

9. október 2014

Sťažovateľka namietala nepovoľenú prítomnosť študentov medicíny počas pôrodu svojho dieťaťa, pričom tvrdila, že písomný súhlas s pozorovaním nedala a v čase, keď jej o takom pláne povedali, bola sotva pri vedomí.

Súd rozhodol, že došlo k porušeniu článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). Zistil najmä, že príslušné vnútroštátne právne predpisy v čase narodenia dieťaťa sťažovateľky (v roku 1999) neobsahovali žiadne záruky na ochranu práva pacientov na súkromie. Tento závažný nedostatok bol umocnený postupom nemocnice pri získavaní súhlasu pacientov, aby sa počas liečby zúčastnili na klinickom výučbovom programe. Predovšetkým brožúrka nemocnice, ktorou bola sťažovateľka informovaná o možnom zapojení do výučbového programu, bola nezrozumiteľná a záležitosť jej bola prezentovaná spôsobom, ktorý naznačoval, že inú možnosť ani nemá.

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

STERILIZAČNÉ OPERÁCIE

Gauerová a ďalší proti Francúzsku

23. október 2012 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Tento prípad sa týkal sterilizácie na účely antikoncepcie piatich mladých žien s mentálnym postihnutím, ktoré boli zamestnané v miestnom pracovnom podpornom centre (*Centre d'aide pour le travail* – CAT). Uviedli najmä, že došlo k zásahu do ich fyzickej integrity v dôsledku sterilizácie, ktorá bola vykonaná bez vyžiadania ich súhlasu, a namietali porušenie svojho práva na rešpektovanie súkromného života a práva na založenie rodiny. Ďalej tvrdili, že boli vystavené diskriminácii v dôsledku svojho zdravotného postihnutia.

Súd zistil, že sťažnosť bola podaná oneskorene, a preto ju vyhlásil za **neprijateľnú** podľa článku 35 Dohovoru (podmienky prijateľnosti).

G. B. a R. B. proti Moldavskej republike

([sťažnosť] č. 16761/09)

18. december 2012

Sťažovateľka, ktorá mala v tom čase 32 rokov, porodila dieťa v máji 2000 cisárskym rezom, počas ktorého jej pôrodník bez súhlasu odstránil vaječníky a vajíčkovody. Od roku 2001 sa lieči na následky skorej menopauzy a odvtedy má zdravotné problémy vrátane depresie a osteoporózy. Súd uznal pôrodníka za vinného zo zanedbania zdravotnej starostlivosti, no napokon ho v roku 2005 oslobodili spod obžaloby. Sťažovateľka a jej manžel (druhý sťažovateľ) podali žalobu na nemocnicu

a pôrodníka a v občianskoprávnom konaní im bola priznaná náhrada škody vo výške 607 eur. Pred Súdom namietali sterilizáciu sťažovateľky a nízku sumu odškodnenia, ktoré im bolo priznané.

Súd mal za to, že sťažovateľka nestratila svoj status poškodenej osoby a rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). Súd najmä zistil, že výška odškodnenia priznaná vnútroštátnymi súdmi bola značne nižšia, ako minimálna výška odškodnenia všeobecne priznávaná Súdom v prípadoch, v ktorých konštatoval porušenie článku 8 a požadoval primerané spravodlivé zadost'účinenie, keďže devastácie účinky [ktoré to malo] na sťažovateľku z toho urobili obzvlášť závažný zásah do jej práv vyplývajúcich z Dohovoru.

Csomová proti Rumunsku

15. január 2013

Sťažovateľka namietala, že v dôsledku závažných lekárskejších pochybení už viac nemohla mať deti. Keď bola v šestnástom týždni tehotenstva, jej plodu bol diagnostikovaný hydrocefalus a bolo rozhodnuté, že tehotenstvo treba umelo prerušiť. Po komplikáciách spôsobených umelým vyvolávaním potratu bol jej lekár nútený odstrániť maternicu a vaječníky, aby jej zachránil život. Tvrdila, že pochybenia v rámci liečby ju ohrozili na živote a spôsobili, že už nikdy nemohla mať deti. Ďalej namietala, že v dôsledku nedostatkov pri vyšetrovaní nebola preukázaná vina lekárov.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného života). Konštatoval najmä, že sťažovateľka utrpela zásah do svojho práva na súkromný život tým, že s ňou nebol konzultovaný výber liečebného postupu, a že nebola riadne informovaná o rizikách spojených s lekárskeým zákrokom.

Nútená sterilizácia rómskych žien

K. H. a ďalší proti Slovenskej republike

([sťažnosť] č. 32881/04)

28. apríl 2009

Osem Sloveniek rómskeho pôvodu zistilo, že po cisárskom reze nemôžu otehotnieť. Pre podozrenie, že boli počas operácií sterilizované bez ich vedomia, zažalovali dve dotknuté slovenské nemocnice.

Súd konštatoval, že sťažovateľkám nebolo umožnené získať fotokópie ich zdravotných záznamov, čo bolo v **rozpore s článkami 8** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) a **6 ods. 1** Dohovoru (prístup k súdu).

V. C. proti Slovenskej republike

([sťažnosť] č. 18968/07)

8. november 2011

Sťažovateľka rómskeho pôvodu bola po narodení druhého dieťaťa sterilizovaná v štátnej nemocnici bez jej informovaného súhlasu. Formulár informovaného súhlasu podpísala počas pôrodu bez toho, aby plne chápala jeho význam, a to že tento proces je nezvratný a [najmä] potom, čo jej bolo povedané, že ak bude mať tretie dieťa, buď ona, alebo dieťa zomrie. Odvtedy bola ostrá-

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

kizovaná rómskou komunitou a momentálne [už] rozvedená, ako jeden z dôvodov odlúčenia od bývalého manžela uvádza svoju neplodnosť.

Súd zistil, že sťažovateľka musela pociťovať strach, úzkosť a prežívať pocity menejcennosti v dôsledku svojej sterilizácie, ako aj spôsobu, akým bola požiadaná, aby s ňou súhlasila. Dlhodobo trpela fyzicky a psychicky, pričom trpel aj jej vzťah s vtedajším manželom a rómskou komunitou. Hoci neexistoval žiadny dôkaz, že príslušný zdravotnícky personál mal v úmysle s ňou zle zaobchádzať, hrubo ignorovali jej právo na autonómiu a [slobodnú] voľbu ako pacientky. Jej sterilizácia bola preto v **rozpore s článkom 3** Dohovoru (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania).

Súd ďalej rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 3**, pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľky, že jej sterilizácia sa riadne neprešetřila. Nakoniec Súd konštatoval **porušenie článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) týkajúce sa nedostatku právnych záruk v tom čase, ktoré by brali osobitný zreteľ na jej reprodukčné zdravie ako Rómky.

N. B. proti Slovenskej republike ([sťažnosť] č. 29518/10)

12. jún 2012

V tomto prípade sťažovateľka tvrdila, že bola sterilizovaná bez jej úplného a informovaného súhlasu v štátnej nemocnici na Slovensku.

Súd dospel k záveru, že sterilizácia sťažovateľky bola v **rozpore s článkom 3** Dohovoru (zákaz neľudského alebo ponižujúceho

zaobchádzania). Ďalej rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 3**, pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľky, že vyšetrovanie vedené v prípade jej sterilizácie bolo nedostatočné. Napokon konštatoval **porušenie článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života).

I. G., M. K. a R. H. proti Slovenskej republike ([sťažnosť] č. 15966/04)

13. november 2012

Prípád sa týkal troch žien rómskeho pôvodu, ktoré sa sťažovali najmä na to, že boli sterilizované bez ich úplného a informovaného súhlasu, že následné vyšetrovanie vedené orgánmi v prípade ich sterilizácie nebolo dôkladné, spravodlivé ani efektívne, a že ich etnický pôvod zohral rozhodujúcu úlohu pri ich sterilizácii.

Súd rozhodol, že došlo k **dvom porušeniam článku 3** Dohovoru (zákaz neľudského a ponižujúceho zaobchádzania), v prvom rade z dôvodu sterilizácie prvej a druhej sťažovateľky a v druhom rade v súvislosti s tvrdením prvej a druhej sťažovateľky, že vyšetrovanie ich sterilizácie bolo nedostatočné. Súd ďalej konštatoval **porušenie článku 8** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) vo vzťahu k oboj sťažovateľkám, ale dospel k rozhodnutiu, že **nebol porušený aj článok 13** Dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy). Pokiaľ ide o tretiu sťažovateľku, Súd rozhodol o vyčiarknutí sťažnosti zo zoznamu prípadov podľa článku 37 ods. 1 písm. c) Dohovoru.

Pozri tiež:

- R. K. proti Českej republike ([sťažnosť] č. 7883/08), rozhodnutie ([o] vyčiarknutí [sťažnosti zo zoznamu prípadov]) zo dňa 27. novembra 2012
- G. H. proti Maďarsku ([sťažnosť] č. 54041/14), rozhodnutie ([o] neprijateľnosti) zo dňa 9. júna 2015.

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

NÁHRADNÉ MATERSTVO

Mennesson a ďalší proti Francúzsku

a Labasseovci proti Francúzsku

26. jún 2014

Tieto prípady sa týkali odmietnutia právne uznať vo Francúzsku vzťahy medzi rodičmi a deťmi, ktoré boli zákonným spôsobom založené v Spojených štátoch amerických medzi deťmi narodenými prostredníctvom náhradného materstva a pármí, ktoré ho podstúpili. Sťažovatelia namietali najmä skutočnosť, že na úkor najlepšieho záujmu detí nemohli vo Francúzsku dosiahnuť právne uznanie vzťahov medzi rodičmi a deťmi, ktoré boli založené zákonným spôsobom v zahraničí.

V oboch prípadoch Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života), pokiaľ ide o právo sťažovateľov na rešpektovanie ich rodinného života. V oboch prípadoch ďalej rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** týkajúceho sa práva detí na rešpektovanie ich súkromného života. Súd skonštatoval, že napriek tomu, že francúzske úrady vedeli o uznaní detí v Spojených štátoch amerických ako detí manželov Mennessonových a manželov Labasseových, tento štatút im podľa francúzskeho práva odopreli. Súd sa domnieval, že tento rozpor podkopával identitu detí vo francúzskej spoločnosti. Súd ďalej poznamenal, že judikatúra úplne vylučovala vznik právneho vzťahu medzi deťmi narodenými prostredníctvom náhradného materstva v zahraničí a ich biologickým otcom. Toto prekročilo širokú mieru voľnej úvahy pone-

chanú členským štátom v oblasti rozhodnutí týkajúcich sa náhradného materstva.

Pozri tiež: Foulonovci a Bouvetovci proti Francúzsku, rozsudok z 21. júla 2016; Laborieovci proti Francúzsku, rozsudok z 19. januára 2017.

D. a ďalší proti Belgicku ([sťažnosť] č. 29176/13)

8. júl 2014 (rozhodnutie – [sťažnosť] čiastočne vyčiarknutá zo zoznamu prípadov; čiastočne neprijateľná)

Tento prípad sa týkal pôvodného odmietnutia belgických orgánov povoliť dvom belgickým štátnym príslušníkom priniesť si dieťa, ktoré sa im narodilo na Ukrajine z náhradného materstva, domov do Belgicka. Sťažovatelia sa opierali najmä o články 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) a 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života).

Vzhľadom na vývoj vo veci od podania sťažnosti, konkrétne vydanie [cestovného] preukazu (*laissez-passer*) pre dieťa a jeho príchod do Belgicka, kde odvtedy žije so sťažovateľmi, Súd považoval túto časť sporu za vyriešenú a vyškrtnol zo svojho zoznamu [časť] sťažnosti týkajúcu sa odmietnutia belgických orgánov vydať dieťaťu cestovné doklady.

Súd ďalej vyhlásil sťažnosť vo zvyšných bodoch za **neprijateľnú**. Odmietavé stanovisko belgických úradov, trvajúce až dokým sťažovatelia nepredložili dostatočné dôkazy umožňujúce potvrdenie rodinného vzťahu s dieťaťom, malo za následok faktické oddelenie dieťaťa od sťažovateľov a predstavovalo zásah do ich práva na rešpekto-

vanie rodinného života, Belgicko však pri rozhodovaní o takýchto záležitostiach konalo v rámci svojej širokej miery voľnej úvahy. Súd tiež usúdil, že neexistuje dôvod na záver, že dieťa bolo vystavené zaobchádzaniu v rozpore s článkom 3 Dohovoru počas obdobia jeho odlúčenia od sťažovateľov.

Paradisová a Campanelli proti Taliansku

24. január 2017 (veľká komora)

Tento prípad sa týkal umiestnenia do sociálnej starostlivosti deväťmesačného dieťaťa, ktoré sa narodilo v Rusku na základe zmluvy o gestačnom náhradnom materstve uzavretej medzi ruskou ženou a talianskym párom (sťažovateľmi); následne sa ukázalo, že s dieťaťom nemali žiadny biologický vzťah. Sťažovatelia namietali najmä to, že im dieťa odobrali a odmietli im uznať ich právny vzťah medzi rodičom a dieťaťom, ktorý vznikol v zahraničí, tým, že by v Taliansku zaregistrovali rodný list dieťaťa.

Veľká komora jedenástimi hlasmi proti šiestim konštatovala, že v prípade sťažovateľov **nedošlo k porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). So zreteľom na absenciu akejkoľvek biologickej väzby medzi dieťaťom a sťažovateľmi, krátke trvanie vzťahu s dieťaťom a neurčitosť väzieb medzi nimi z právneho hľadiska, a to aj napriek vôli sťažovateľov byť rodičmi a kvalite citových väzieb, veľká komora rozhodla, že medzi sťažovateľmi a dieťaťom neexistoval rodinný život. Konštatovala však, že napadnuté opatrenia patrili do rozsahu súkromného života sťažovateľov.

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

Veľká komora sa ďalej domnievala, že napadnuté opatrenia sledovali legitímne ciele, a to predchádzať nepredvídateľnosti a chrániť práva a slobody iných. Pokiaľ ide o tento posledný bod, za legitímnu považovala vôľu talianskych orgánov opätovne potvrdiť výlučnú právomoc štátu uznať právny vzťah medzi rodičom a dieťaťom (a to iba v prípade biologickej väzby alebo osvojenia) v záujme ochrany detí. Veľká komora tiež uznala, že talianske súdy, keď dospeli k záveru, že dieťa neutrpí ťažkú alebo nenapraviteľnú ujmu v dôsledku odlúčenia, našli primeranú rovnováhu medzi rôznymi dotknutými záujmami, pričom sa držal v medziach priestoru na manévrovanie („miery voľnej úvahy“), ktorý mali k dispozícii.

Poradné stanovisko týkajúce sa uznania právneho vzťahu rodič – dieťa medzi dieťaťom narodeným v zahraničí prostredníctvom gestačného náhradného materstva a určenou matkou vo vnútroštátnom práve, o ktoré požiadal francúzsky kasačný súd

(žiadosť č. P16-2018-001)

10. apríl 2019 (veľká komora)

Tento prípad sa týkal možnosti uznať vo vnútroštátnom práve právny vzťah rodič – dieťa medzi dieťaťom narodeným v zahraničí prostredníctvom gestačného náhradného materstva a určenou matkou, ktorá je v zahraničnom rodnom liste označená ako „zákonná matka“, v situácii, keď bolo dieťa počaté s použitím vajícok tretej strany – darkyne, a kde právny vzťah rodič – dieťa s určeným otcom bol uznaný vnútroštátnym právom.

Súd rozhodol, že štáty nie sú povinné zapísať údaje z rodného listu dieťaťa narodeného v zahraničí prostredníctvom gestačného náhradného materstva z toho dôvodu, aby sa založil právny vzťah rodič – dieťa s určenou matkou, keďže osvojenie môže tiež slúžiť ako prostriedok na uznanie takéhoto vzťahu.

Konštatoval najmä, že v situácii, keď sa dieťa narodilo v zahraničí prostredníctvom gestačného náhradného materstva a bolo počaté s použitím pohlavných buniek určeného otca a tretej osoby – darkyne, a pokiaľ právny vzťah rodič – dieťa s určeným otcom boli uznané vo vnútroštátnom práve:

- právo dieťaťa na rešpektovanie súkromného života v zmysle článku 8 Dohovoru vyžaduje, aby vnútroštátne právo poskytovalo možnosť uznania právneho vzťahu rodič – dieťa s určenou matkou, ktorá je v zahraničnom rodnom liste označená ako „zákonná matka“.
- právo dieťaťa na rešpektovanie súkromného života nevyžaduje, aby takéto uznanie malo formu zápisu údajov zo zahraničného rodného listu do knihy narodení, manželstiev a úmrtí; je možné použiť iné prostriedky, akým je napríklad osvojenie dieťaťa určenou matkou.

C a E proti Francúzku

([sťažnosti] č. 1462/18 a 17348/18)

19. november 2019 (rozhodnutie [Európskej] komisie [pre ľudské práva] o prijateľnosti)

Tento prípad sa týkal odmietnutia francúzskych orgánov zapísať do francúzskej knihy narodení, manželstiev a úmrtí všetky údaje z rodných listov detí narodených v zahraničí prostredníctvom gestačného náhradného materstva a počatých pomocou pohlavných buniek určeného otca a tretej osoby – darkyne, a to v rozsahu, v akom bola v rodných listoch určená matka uvedená ako zákonná matka.

Súd vyhlásil tieto dve sťažnosti za **neprijateľné** ako zjavne nepodložené. Usúdil najmä, že odmietnutie francúzskych orgánov nebolo neprimerané, keďže vnútroštátne právo umožňovalo uznať vzťah rodič – dieťa medzi sťažujúcimi sa deťmi a ich určenou matkou prostredníctvom osvojenia dieťaťa druhého z manželov. Súd tiež poznamenal, že v priemere sa na rozhodnutie čakalo len 4,1 mesiaca v prípade úplného osvojenia a 4,7 mesiaca v prípade jednoduchého osvojenia.

D proti Francúzku

([sťažnosť] č. 11288/18)

16. júl 2020

Tento prípad sa týkal odmietnutia zapísať do francúzskej knihy narodení, manželstiev a úmrtí údaje z rodného listu dieťaťa narodeného v zahraničí prostredníctvom gestačného náhradného materstva v rozsahu, v akom bola v rodnom liste za matku označená určená matka, ktorá zároveň bola aj genetickou matkou dieťaťa. Dieťa, ktoré je v tomto prípade treťou sťažovateľkou, sa

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

narodilo na Ukrajine v roku 2012. V jej rodnom liste vydanom v Kyjeve bola prvá sťažovateľka uvedená ako matka a druhý sťažovateľ ako otec, bez toho, že by sa v ňom spomínala žena, ktorá dieťa porodila. Prví dvaja sťažovatelia, manželia, a dieťa sa sťažovali na porušenie práva dieťaťa na rešpektovanie súkromného života a na diskrimináciu z dôvodu „narodenia“ pri využívaní tohto práva.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie rodinného života), keď konštatoval, že odmietnutím zapísať údaje z ukrajinského rodného listu tretej sťažovateľky do francúzskej knihy narodených v rozsahu, v akom je v ňom uvedená prvá sťažovateľka za matku dieťaťa, Francúzsko za okolností tohto prípadu neprekročilo svoju mieru voľnej úvahy.

Tiež rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 14** Dohovoru (zákaz diskriminácie) **v spojení s článkom 8**, pričom pripustil, že rozdielne zaobchádzanie, na ktoré sa sťažovatelia sťažovali vyplývajúce zo spôsobu uznania právneho vzťahu medzi takýmto dieťaťom a jeho genetickou matkou, malo objektívne a rozumné odôvodnenie. Vo svojom rozsudku Súd najmä poznamenal, že o otázke právneho vzťahu rodič – dieťa medzi dieťaťom a jeho určeným otcom, ak bol tento otec biologickým otcom, sa už predtým vyjadril vo svojich rozsudkoch vo veci *Mennesson a Labasseovci* (pozri vyššie). Podľa judikatúry Súdu existencia genetickej väzby neznamenal, že by právo dieťaťa na rešpektovanie jeho súkromného života

vyžadovalo, aby právny vzťah s určeným otcom vznikol osobitne prostredníctvom zápisu údajov zo zahraničného rodného listu. Súd za okolností tohto prípadu nepovažoval za dôvodné, aby dospel k inému rozhodnutiu o uznaní právneho vzťahu k určenej matke, ktorá bola genetickou matkou dieťaťa. Súd poukázal aj na svoje zistenie v poradnom stanovisku č. P16-2018-001 (pozri vyššie), že osvojenie malo podobné účinky ako zápis údajov o narodení v zahraničí, pokiaľ ide o uznanie právneho vzťahu medzi dieťaťom a určenou matkou.

Valdís Fjölfnisdóttirová a ďalší proti Islandu

18. máj 2021

V tomto prípade išlo o neuznanie rodičovského vzťahu medzi prvými dvoma sťažovateľkami a tretím sťažovateľom, ktorého narodenie bolo sprostredkované náhradnou matkou v Spojených štátoch amerických. Prvá a druhá sťažovateľka boli určenými rodičmi tretieho sťažovateľa, no ani jedna z nich s ním nebola biologicky spríbuznená. Na Islande neboli uznané za rodičov dieťaťa, keďže náhradné materstvo je tam protiprávne. Sťažovatelia predovšetkým namietali, že orgány porušili ich práva tým, že odmietli uznať prvú a druhú sťažovateľku za rodičov tretieho sťažovateľa.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života). Súd predovšetkým vzal do úvahy, že aj napriek absencii pokrvného putu medzi sťažovateľmi, došlo k vytvoreniu „rodinného života“ v ich [vzájomnom] vzťahu. Súd však konštatoval, že rozhodnutie

o neuznaní prvých dvoch sťažovateľiek za rodičov dieťaťa malo dostatočný základ vo vnútroštátnom práve a, berúc do úvahy snahy orgánov o udržiavanie „rodinného života“ [sťažovateľov], nakoniec rozhodol, že Island neprekročil mieru voľnej úvahy.

S.-H. proti Poľsku ([sťažnosti] č. 56846/15 a 56849/15)

16. november 2021 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Rodičia sťažovateľov, bratov dvojčiek s dvojitém občianstvom Spojených štátov amerických a Izraela s pobytom v Izraeli, spolu tvorili pár rovnakého pohlavia, ktorý v roku 2010 splodil svoje deti prostredníctvom zmluvy o náhradnom materstve. Najvyšší súd štátu Kalifornia potvrdil, že sťažovatelia sú deťmi svojich rodičov. Prípad sa týka ich žiadosti o udelenie poľského občianstva (jeden z ich rodičov bol poľským občanom). Sťažovatelia osobitne namietali, že poľské orgány odmietli uznať ich vzťah k ich biologickému otcovi, čo malo podľa sťažovateľov byť odôvodnené tým, že ich rodičia sú pár rovnakého pohlavia.

Súd vyhlásil sťažnosti za **neprijateľné**, keďže v tomto prípade nebol preukázaný zásah do práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života. Aj keď Súd uznal, že sťažovatelia na základe daných rozhodnutí nebudú môcť mať poľské ani európske občianstvo, [zároveň] poznamenal, že aj napriek tomu budú mať právo naďalej využívať voľný pohyb v Európe. Podľa Súdu sťažovatelia v konaní pred samotným Súdom ani pred vnútroštátnymi orgánmi nenamietali žiadne ťažkosti, ktoré by utrpeli v dôsledku rozhodnutí. Predovšetkým, vzťah

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

rodič – dieťa v tomto prípade síce nebol uznaný poľskými orgánmi, ale bol uznaný v štáte, kde sa sťažovatelia zdržiavali. Právne uznanie v Spojených štátoch amerických znamenalo, že sťažovatelia neboli ponechaní v právnom vákuu ani pokiaľ ide o ich občianstvo, ani v otázke uznania právneho vzťahu rodič – dieťa voči svojmu biologickému otcovi.

A. L. proti Francúzsku ([sťažnosť] č. 13344/20)

7. apríl 2022 **5**

Tento prípad sa týkal súladu práva na rešpektovanie súkromného života s odmietnutím vnútroštátnych súdov určiť otcovstvo sťažovateľa voči jeho biologickému synovi (ktorý sa narodil vo Francúzsku na základe zmluvy o gestačnom náhradnom materstve) potom, čo náhradná matka zverila dieťa inému páru. Sťažovateľ uviedol, že zamietnutie jeho návrhu na určenie otcovstva k biologickému synovi predstavovalo neprimeraný zásah do jeho práva na rešpektovanie súkromného života bez akéhokoľvek právneho základu.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) vzhľadom na to, že Francúzska republika za osobitných okolností prípadu nedodržala svoju povinnosť mimoriadnej starostlivosti. Zdôraznil však, že konštatovanie porušenia by sa nemalo vykladať ako spochybňovanie toho, ako odvolací súd posúdil najlepší záujem dieťaťa alebo jeho rozhodnutia o zamietnutí sťažovateľových požiadaviek, tak ako ho potvrdil kasačný súd. V prejednávanej veci Súd najmä poznamenal, že

odvolací súd podporený kasačným súdom náležite uprednostnil najlepší záujem dieťaťa, pričom dbal na to, aby ho definoval z praktického hľadiska berúc do úvahy biologickú realitu otcovstva nárokovaného sťažovateľom. Pri vyvažovaní práva sťažovateľa na rešpektovanie súkromného života, na jednej strane voči právu jeho syna na rešpektovanie súkromného a rodinného života, ktoré si vyžadovalo dodržanie zásady uprednostňovania najlepšieho záujmu dieťaťa, Súd usúdil, že dôvody uvedené vnútroštátnymi súdmi dostatočne a relevantne odôvodňovali napadnutý zásah na účely článku 8 ods. 2 Dohovoru. Súd však poznamenal, že konanie trvalo celkom šesť rokov a približne jeden mesiac, čo bolo nezlučiteľné s požadovanou povinnosťou mimoriadnej starostlivosti. Dieťa malo asi štyri mesiace, keď sa prípad dostal na súd a šesť a pol roka, keď sa skončilo vnútroštátne konanie. V prípadoch týkajúcich sa vzťahu medzi osobou a jej dieťaťom, by uplynutie značnej doby mohlo viesť k tomu, že bude právna otázka rozhodnutá na základe hotovej veci.

Pozri tiež, aktuálne:

A. M. proti Nórsku ([sťažnosť] č. 30254/18)

24. marec 2022 **6**

NENARODENÉ DIEŤA A PRÁVO NA ŽIVOT

Voová proti Francúzsku

8. júl 2004 (veľká komora)

Pre zámenu pacientiek s rovnakými priezviskami, došlo k porušeniu plodového obalu sťažovateľky, čo si [následne] vyžiadalo vykonanie nevyhnutného terapeutického potratu. Sťažovateľka tvrdila, že neúmyselné zabíjanie jej dieťaťa malo byť kvalifikované ako trestný čin usmrtenia.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 2** Dohovoru (právo na život). Konštatoval, že v súčasnosti nie je vhodné ani možné prijať rozhodnutie o tom, či je nenarodené dieťa osobou podľa článku 2 Dohovoru. A nebol potrebný trestnoprávny prostriedok nápravy; už existovali prostriedky nápravy umožňujúce sťažovateľke preukázať zanedbanie zdravotnej starostlivosti a žiadať náhradu škody.

Reprodukčné práva

Prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva

POUŽITIE CHIRURGICKEJ SYMFYZIOTÓMIE

L. F. proti Írsku
([sťažnosť] č. 62007/17),
K. O'S. proti Írsku
([sťažnosť] č. 61836/17)
a W. M. proti Írsku
([sťažnosť] č. 61872/17)

10. november 2020 (rozhodnutie o prijateľnosti)

Každá so sťažovateľiek počas alebo pred pôrodom v pôrodnici podstúpila v 60. rokoch 20. storočia chirurgickú symfyziotómiu. ⁷ Pred Súdom namietali, že vykonávanie tohto zákroku v Írsku nebolo predmetom vnútroštátneho vyšetrovania, ktoré by bolo v súlade s Dohovorom, a že si navyše nemohli v plnej miere uplatniť svoje nároky na vnútroštátnej úrovni. Jedna sťažovateľka tiež namietala, že tolerovaním vykonávania symfyziotómie si štát nesplnil svoj záväzok chrániť ženy pred neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním.

Súd vyhlásil sťažnosti za **neprijateľné**. V prípade K. O'S. Súd osobitne rozhodol o neprijateľnosti sťažnosti, keďže sťažovateľka nevyčerpala vnútroštátne prostriedky nápravy. V ostatných dvoch prípadoch Súd konštatoval, že sťažnosti sťažovateľiek sú zjavne nepodložené, pričom uviedol, že tiež [v tomto prípade] vyvstala otázka o vyčerpaní vnútroštátnych prostriedkov nápravy.

TEXTY A DOKUMENTY

Pozri najmä:

- [Bioetiku a judikatúru Súdu](#), výskumnú správu vypracovanú Oddelením pre výskum a knižnicu (Riaditeľstvo Jurisconsult-u) Súdu.

Preklad:

Mgr. Vladimír Benčo,
JUDr. Mária Šášiková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Poznámky:

¹ Podstúpenie umelého prerušenia tehotenstva alebo pomoc takejto osobe boli v Írsku trestným činom. Existovalo však ústavné právo na umelé prerušenie tehotenstva v prípade skutočného a závažného ohrozenia života matky.

² Genetická porucha postihujúca približne jedno z 2 500 dievčat, pri ktorej postihnutá osoba nemá obvyklý pár dvoch X chromozómov. Postihnutá osoba je zvyčajne nižšia, ako je priemer a neplodná. Medzi ďalšie zdravotné problémy patria abnormality obličiek a srdca, vysoký krvný tlak, obezita, diabetes mellitus, šedý zákal, problémy so štítnou žľazou a artritída. Niektorí pacienti môžu mať aj problémy s učeníím.

³ Použitie pohlavných buniek od páru (porovnaj darcovskú insemináciu pomocou darovaných pohlavných buniek).

⁴ Tento rozsudok sa stane právoplatným podľa podmienok stanovených v článku 44 ods. 2 Dohovoru.

⁵ Tento rozsudok sa stane právoplatným podľa podmienok stanovených v článku 44 ods. 2 Dohovoru.

⁶ Tento rozsudok sa stane právoplatným podľa podmienok stanovených v článku 44 ods. 2 Dohovoru.

⁷ Chirurgická symfyziotómia zahŕňa čiastočné prerezanie cez vlákna symfýzy pubis (klb spájajúci lonové kosti) za účelom zväčšenia objemu panvy. Zárok umožňuje symfýzu pubis oddeliť sa tak, aby bol umožnený prirodzený pôrod tam, kde je mechanický problém.

Zdroj:

Factsheet – Reproductive rights [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2022 [cit. 2022-05-25]. Dostupné na internete: <https://echr.coe.int/Documents/FS_Reproductive_ENG.pdf>.

Odôvodnenie rozhodnutia

Príručka judikatúry ESLP k čl. 6 dohovoru z trestnoprávneho hľadiska

Preklad Príručky judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), strany 37 — 40.

3. ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA

184. V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe [Európskeho súdu pre ľudské práva] odzrkadľujúcej zásadu súvisiacu s riadnym výkonom spravodlivosti by sa v rozsudku [vnútroštátneho] súdu mali primerane uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladá (*Moreira Ferreirová proti Portugalsku* (č. 2) [VK], ods. 84; *Papon proti Francúzsku* (rozh.)).

185. Odôvodnený rozsudok slúži na to, aby stranám ukázal, že boli vypočuté, čím prispieva k tomu, aby rozhodnutie ochotnejšie akceptovali. Navyše, núti sudcu, aby svoje úvahy založil na objektívnych argumentoch, a tiež chráni práva obvineného. Vnútroštátny súd by mal dostatočne jasne uviesť dôvody, na ktorých zakladá svoje rozhodnutie. Odôvodnené rozhodnutie je dôležité na to, aby sťažovateľovi umožnilo uspokojivo využiť akékoľvek právo podať odvolanie (*Hadjianastassiou proti Grécku*). Rozsah povinnosti uviesť dôvody sa však líši v závislosti od povahy rozhodnutia a musí sa určovať so zreteľom na okolnosti prípadu (*Ruiz Torija proti Španielsku*, ods. 29).

186. Hoci sa od súdu nevyžaduje, aby podrobne odpovedal na každé vznesené tvrdenie (*Van de Hurk proti Holandsku*, ods. 61), z rozhodnutia musí byť zrejmé, že sa vysporiadal s podstatnými otázkami prípadu (*Boldea proti Rumunsku*, ods. 30; *Lobzhanidze a Peradzeová proti Gruzínsku*, ods. 66),

a že konkrétne a výslovne odpovedal na tvrdenia rozhodujúce pre výsledok prípadu (*Moreira Ferreirová proti Portugalsku* (č. 2) [VK], ods. 84; *S.C. IMH Suceava S.R.L. proti Rumunsku*, ods. 40, ohľadne rozporov pri hodnotení dôkazov; *Karimov a ďalší proti Azerbajdžanu*, ods. 29, v súvislosti s údajným odňatím slobody pre dlh).

187. Okrem toho, v prípadoch týkajúcich sa zásahu do práv zarúčených Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) sa Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „súd“) snaží zistiť, či vnútroštátny súd odôvodňuje rozhodnutia automaticky resp. stereotypne (*Moreira Ferreirová proti Portugalsku* (č. 2) [VK], ods. 84). V stručnosti, za problematické sa vo vzťahu k absencii odôvodnenia súdneho rozhodnutia bude podľa článku 6 ods. 1 dohovoru zvyčajne považovať, ak vnútroštátny súd ignoroval konkrétny, relevantný a významný bod vznesený sťažovateľom (*Nečiporuk a Jonkalová proti Ukrajine*, ods. 280; v tomto kontexte pozri [veci] *Rostomashvili proti Gruzínsku*, ods. 59; *Čang proti Ukrajine*, ods. 73).

188. Pokiaľ ide o spôsob, akým je vnútroštátny súdne rozhodnutie odôvodnené, odlišný problém vzniká, keď možno takéto rozhodnutie označiť za svojvoľné [a to] až v rozsahu, ktorý ohrozuje spravodlivosť konania. K tomu

ale dôjde len v prípade, ak sa rozhodnutie vôbec neodôvodní, alebo ak sa uvádzané odôvodnenie zakladá na zjavnom vecnom alebo právnom pochybení vnútroštátneho súdu, čo má za následok „odopretie spravodlivosti“ (*Moreira Ferreirová proti Portugalsku* (č. 2) [VK], ods. 85; *Naval'nyi a Ofitserov proti Rusku*, ods. 119, ohľadne politicky motivovaného stíhania a odsúdenia a *Naval'nyi proti Rusku* [VK], ods. 83; *Paixão Moreira Sá Fernandes proti Portugalsku*, ods. 72).

Odôvodnenie rozhodnutia poroty

189. Súd poznamenáva, že v niekoľkých členských štátoch Rady Európy funguje porotný systém, ktorý sa riadi legitímnou túžbou zapojiť občanov do výkonu spravodlivosti, obzvlášť vo vzťahu k najzávažnejším trestným činom. Článok 6 ods. 1 dohovoru však nezakladá právo na konanie pred porotou (*Twomey, Cameron a Guthrieová proti Spojenému kráľovstvu* (rozh.), ods. 30). V trestnej veci porota zriedkakedy vynáša odôvodnený verdikt a viaceré prípady, najprv [v pôsobnosti] Komisie a neskôr súdu, sa dotkli toho, aký to má význam pre spravodlivosť.

190. Dohovor nevyžaduje, aby porotcovia odôvodnili svoje rozhodnutie a článok 6 nebráni tomu, aby obvineného súdila porota, aj keď výrok nemusí obsahovať odôvodnenie (*Saric proti Dán-*

Odôvodnenie rozhodnutia

Príručka judikatúry ESLP k čl. 6 dohovoru z trestnoprávneho hľadiska

sku (rozh.)). Aby však boli splnené požiadavky na spravodlivé súdne konanie, obvinený, a vlastne i verejnosť, musia byť schopní prijatému verdiktu porozumieť; ide o životne dôležitú záruku proti svojvôli (*Taxquet proti Belgicku* [VK], ods. 92; *Legillon proti Francúzsku*, ods. 53).

191. V prípade [tzv.] porotných súdov zasadaúcich s porotou sa musia prijať akékoľvek osobitné procesné črty, keďže porotcovia nemusia, resp. nemajú povolené, odôvodniť svoje osobné presvedčenie. Za daných okolností článok 6 vyžaduje, aby sa posúdilo, či existovali dostatočné záruky s cieľom predísť akémukoľvek riziku svojvôle a umožniť obvinenému, aby porozumel dôvodom odsúdenia (*Lhermitteová proti Belgicku* [VK], ods. 68). Príslušné procesné záruky môžu napríklad zahŕňať usmernenie alebo poučenie predsedu senátu pre porotcov v súvislosti s nastolenými právnymi otázkami či predloženými dôkazmi a presné, jednoznačné otázky, ktoré sudca položí porote, vytvárajúce rámec, na ktorom sa verdikt založí, či dostatočne kompenzujúce skutočnosť, že odpovede poroty neobsahujú odôvodnenie (*R. proti Belgicku*, rozhodnutie Komisie; *Zarrouali proti Belgicku*, rozhodnutie Komisie; *Planka proti Rakúsku*, rozhodnutie Komisie; *Papon proti Francúzsku* (rozh.)). Súd rozhodol, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 1, keď vo vzťahu k jednotlivým obvineným porotný súd odmietol položiť individualizované otázky, pokiaľ išlo o existenciu prítiažujúcich okolností, čím porotu ochudobnil o možnosť, aby posúdila sťažovateľovu individuálnu trestnú zodpovednosť (*Goktepe proti Belgicku*, ods. 28).

192. Vo veci *Bellerín Lagares proti Španielsku* (rozh.) súd konštatoval, že napadnutý rozsudok, ku ktorému bola priložená zápisnica zo záverečnej porady poroty, obsahoval zoznam skutočností, ktoré porota považovala za preukázané, keď rozhodla, že sťažovateľ je vinný, právnú analýzu daných skutočností a, na účely uloženia trestu, odkaz na okolnosti, u ktorých sa v prejednávacom prípade malo za to, že ovplyvnili mieru sťažovateľovej zodpovednosti. Súd preto konštatoval, že na účely článku 6 ods. 1 dohovoru dotknutý rozsudok obsahoval primerané odôvodnenie. Vo veci *Matisová proti Francúzsku* (rozh.) súd rozhodol, že dokument, v ktorom sa uvádzajú odôvodnenie rozsudku (*feuille de motivation*) tým spôsobom, že vytyčuje hlavné body obžaloby rozoberané v priebehu konania, rozpracované počas záverečnej porady, a ktoré napokon tvorili základ výroku o vine, splňal požiadavky na primerané odôvodnenie.

193. Ohľad sa musí brať na všetky možnosti na podanie opravného prostriedku, ktoré má obvinený k dispozícii (*Taxquet proti Belgicku* [VK], ods. 92). V tomto prípade sa vo vzťahu k sťažovateľovi položili iba štyri otázky; boli formulované s použitím rovnakých výrazov, ako otázky týkajúce sa ostatných spoluobvinených a neumožňovali mu určiť skutkový alebo právny základ, na podklade ktorého ho odsúdili. Z tohto dôvodu malo to, že nebol schopný porozumieť, prečo bol uznaný za vinného za následok nespravodlivé súdne konanie (*tamže*, ods. 100).

194. Vo veci *Judge proti Spojenému kráľovstvu* (rozh.) súd konštatoval, že rámec obklopujúci neodôvodnený verdikt škótskej poroty bol dostatočný na to, aby obvinený verdiktu porozumel. Navyše, súd bol tiež spokojný s tým, že právo podať odvolanie, ktoré poskytovalo škótske právo, by bolo dostatočné na nápravu akéhokoľvek nesprávneho verdiktu poroty. Odvolací súd mal v zmysle platných právnych predpisov širokú preskúmavaciu právomoc a bol oprávnený zrušiť akékoľvek odsúdenie predstavujúce justičný omyl.

195. Vo veci *Lhermitteová proti Belgicku* [VK] (ods. 75 – 85) súd označil nasledujúce prvky, na základe ktorých rozhodol, že nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1: v konaní uplatnené procesné záruky (predovšetkým sťažovateľkina účinná účasť na vykonávaní dôkazov a skutočnosť, že otázky, ktoré predseda položil porote sa prečítali nahlas a strany dostali ich kópiu), vzájomný vplyv skutkových okolností uvedených v obžalobe a povahy otázok položených porote, náležité vynesenie odsudzujúceho rozsudku a obmedzený vplyv znaleckých posudkov, ktoré boli v rozpore so zisteniami poroty.

196. Podobne, vo veci *Ramda proti Francúzsku* (ods. 59 – 71) týkajúcej sa odôvodnenia rozsudku prijatého špecializovaným protiteroristickým porotným súdom, súd konštatoval, že nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1, vzhľadom na kombináciu preskúmania troch starostlivo odôvodnených rozhodnutí o nariadení konania [pred porotným súdom], tvrdení vypočutých tak v prvo-
stupňovom, ako i odvolacom ko-

Odôvodnenie rozhodnutia

Príručka judikatúry ESLP k čl. 6 dohovoru z trestnoprávneho hľadiska

naní, ako aj mnohých podrobných otázok, ktoré sa položili porotnému súdu, čo sťažovateľovi umožnilo porozumieť odsudzujúcemu verdiktu.

Odôvodnenie rozhodnutia súdom vyššieho stupňa

197. Keď zamietla odvolanie, odvolací súd sa v zásade môže jednoducho stotožniť s odôvodnením rozhodnutia súdu nižšieho stupňa (*Garcia Ruiz proti Španielsku* [VK], ods. 26; *Stepanyan proti Arménsku*, ods. 35). Pokiaľ ide o rozhodnutie odvolacieho súdu o [návrhu na] povolenie podania dovolania, súd rozhodol, že článok 6 ods. 1 nemožno vykladať tak, že vyžaduje, aby sa na samotné zamietnutie návrhu vzťahovala požiadavka podrobne rozhodnutie odôvodniť (*Sawoniuk proti Spojenému kráľovstvu* (roz.)).

198. Napriek tomu, ak sa spochybňuje vecný a/alebo právny základ rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, je dôležité, aby súd vyššieho stupňa svoje rozhodnutie riadne odôvodnil (*Tatishviliová proti Rusku*, ods. 62, týkajúci sa [článku 6 z] občianskoprávneho hľadiska). Okrem toho, ak sa výslovne namieta prípustnosť dôkazu, súd vyššieho stupňa nemôže predmetný dôkaz

použiť bez toho, že by sa s príslušnou námietkou vysporiadal (*Šabelnik proti Ukrajine* (č. 2), ods. 50 – 55, v súvislosti s použitím vyjadrení obvineného, ku ktorým došlo v kontexte psychiatrického vyšetrenia).

199. Vo veci *Baydar proti Holandsku* (ods. 45 – 53), v kontexte rozhodnutia, ktorým vnútroštátny súd vyššieho stupňa odmietol podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „SD EÚ“) (príslušné zásady zakotvené v kontexte [článku 6 z] občianskoprávneho hľadiska vo veci *Dhahbi proti Taliansku*, ods. 31), súd prihliadal na zásadu, podľa ktorej si kasačný súd splní povinnosť uviesť primerané odôvodnenie, keď pri odmietaní kasačnej sťažnosti, ktorá nemá vyhliadky na úspech, bez ďalšieho odôvodnenia vychádza z konkrétneho zákonného ustanovenia (*Talmaneová proti Lotyšsku*, ods. 29). Súd podotkol, že tento judikát bol v súlade so zásadami zakotvenými vo veci *Dhahbi proti Taliansku* a dospel k záveru, že tým, že súd vyššieho stupňa poukázal na príslušné zákonné ustanovenie s uvedením, že nie je potrebné podať návrh na začatie prejudiciálneho konania, keďže nebola nastolená právna otázka, ktorú treba zodpovedať, implicitne uznal, že ná-

vrh na začatie prejudiciálneho konania podaný na SD EÚ by nemohol viesť k inému výsledku vo veci. Súd sa preto domnieval, že toto spĺňalo požiadavku uviesť primerané odôvodnenie podľa článku 6 ods. 1.

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu
Slovenskej republiky

Zdroj:

Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal limb) [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2021 [cit. 2022-02-04]. Dostupné na internete: <http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_ENG.pdf>.

Európska únia
Európsky sociálny fond

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu